

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI**

**BAĞLANMA YARALANMALARININ EVLİLİK
DOYUMUNU YORDAMASINDA EVLİLİKTE SUÇU
AFFETMENİN ARACI ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NUR AYDIN

İSTANBUL, 2024

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI**

**BAĞLANMA YARALANMALARININ EVLİLİK
DOYUMUNU YORDAMASINDA EVLİLİKTE SUÇU
AFFETMENİN ARACI ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**NUR AYDIN
(210531011)**

**Danışman
(Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL)**

İSTANBUL, 2024

13 /06/2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık tezli yüksek lisans programı öğrencisi 210531011 numaralı Nur AYDIN 'nın hazırladığı "Bağlanma Yaralanmaları ile Evlilik Doyumu Arındaki İlişkide Evlilikte Suçu Affetmenin Aracı Rolü" konulu Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 13/06/2024 günü saat 12:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çoğunluğu/Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının *Bağlanma Yaralanmalarının Evlilik Doyumunu Yaralanmasında Evlilikte Suçu Affetmenin* şeklinde değiştirilmesi uygundur. *Aracı Rolü*

	Jüri Üyesi	Karar
1.	(Danışman) <i>Doç.Dr. Tuğba BİNGÖL</i>	<i>Kabul</i>
2.	<i>Dr. Öğr. Üyesi Nihan TURHAN</i>	<i>Kabul</i>
3.	<i>Dr. Öğr. Üyesi Halime EKER</i>	<i>Kabul</i>
4.		
5.		
6.	(İkinci Danışman)*	

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Nur Aydın

TEŞEKKÜR

Tez konusunun seçiminde bana rehberlik etme ve paha biçilmez uzmanlığını cömertçe paylaşma konusundaki sarsılmaz desteği için değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL'e en kalbi teşekkürlerimi ve saygılarımı sunmak isterim.

Lisans yolculuğumda bana rehberlik eden ve lisansüstü çalışmalarına zemin hazırlayan tüm hocalarıma en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Akademik hayata adım atmamda büyük destekleri olan her zaman kendilerini örnek aldığım kıymetli hocalarım Dr. Engin BÜYÜKÖKSÜZ ve Dr. Öğr. Üyesi Tuğba KORKMAZ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimim sırasında bana paha biçilmez bilgiler aktardığı, bilgi ve donanımları ile rol model olarak, sonsuz destekleri ve mentörlükleri için Prof. Dr. Hasan BACANLI, Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL, Doç. Dr. Muhammet Ubeydullah ÖZTABAK, Doç. Dr. Çiğdem YAVUZ ve Dr. Öğr. Üyesi Nihan SÖLPÜK TURHAN'a minnettarım. Onların öğrencisi olmak bir ayrıcalıktı.

Benim için önemli zorluklar yaratan zorlu veri toplama süreci boyunca sarsılmaz destek sağlamak için ağlarını bir araya getiren sevgili arkadaşlarıma, aileme ve çalışma arkadaşlarıma derinden minnettarım.

Lisans yıllarım boyunca desteklerini esirgemeyen canım arkadaşlarım Güldal ÖZDOĞAN ve İrem MANİCİ'ye sonsuz teşekkür ediyorum. Onların gerçek dostluğu, teşviki ve destekleyici tavırları tezimin zorluklarının üstesinden gelmemde çok önemli bir rol oynadı. Dostluklarının benim için değeri ve önemi yadsınamaz. Yaptıkları her şey için, dostlukları, kardeşlikleri, yaşamıma renk katarak hayatımın en zorlu dönemlerinde zorlukları benimle birlikte göğüsledikleri için en kalbi duygularıyla teşekkür ediyorum.

Bu dünyaya geldiğim andan itibaren bana koşulsuz sevginin gerçek anlamını aşıl原因, sınırsız sevgisini bana yansıtan sevgili annem Durkadın AYDIN'a , maddi ve manevi desteğini esirgemedi beni bu ana getiren, hayata bakış açısı ilham veren,

kendisini ve düşüncelerini her zaman örnek aldığım sevgili babam Cemil AYDIN'a en derin ve kalbi teşekkürlerimi sunuyorum. Bana olan sevginiz, cesaretiniz ve sarsılmaz inancınız beni bugün olduğum kişiye dönüştürdü. Başarımı ve mutluluğumu sağlamak için yaptığınız sayısız fedakârlık için sonsuza kadar minnettarım.

Son olarak tezim üzerinde titizlikle çalıştığım dönemde ne yazık ki bu dünyadan ayrılan sevgili babaanneme en kalbi teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Onun yokluğu hayatımızda büyük bir boşluk bıraktı. Seni çok seviyorum.

Nur Aydın

BAĞLANMA YARALANMALARININ EVLİLİK DOYUMUNU YORDAMASINDA İLİŞKİDE EVLİLİKTE SUÇU AFFETMENİN ARACI ROLÜ

Nur Aydın

ÖZET

Araştırmada evli bireylerin bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın değişkenleri bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetmedir. Araştırmada bireylerin bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumları ve evlilikte suçu affetme düzeyleri cinsiyet, eğitim düzeyi, ekonomik durum, evlenme biçimi, evlilik süresi ve çocuk sayısı değişkenleri açısından ele alınmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 316 (220 Kadın; 96 Erkek) evli birey oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin toplanması amacıyla Kişisel Bilgi Formu, “Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ)”, “Evlilik Yaşam Ölçeği (EYÖ)” ve “Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği (ESAÖ)” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS 25 paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Çalışma grubundan elde edilen verilerin normal dağılım göstermesi ile birlikte verilerin analizinde t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), ilişkisel analizler için Pearson korelasyon analizi, yordayıcılık analizi için ise regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın aracılık analizi PROCESS Hayes Model 4 esas alınarak ile analiz edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre bağlanma yaralanmalarının toplam puan ve travma alt boyunun cinsiyete, gelir durumuna göre, bağlanma boyutunun ise evlilik süresine, çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Evlilik doyumunun cinsiyete, evlilik süresine ve çocuk sayısına göre farklılaştığı, suçu affetmenin dargınlık-kaçınma alt boyutunun cinsiyete, gelir durumuna ve evlilik süresine göre farklılaştığı, bağışlama alt boyutunun ise cinsiyete ve gelir durumuna

göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Aracılık analizleri göz önünde bulundurulduğunda bağlanma yaralanmaları bağlanma alt boyutunun evlilik doyumunu yordamasında dargınlık-kaçınma ve bağışlama değişkenlerinin anlamlı ve kısmi aracılık etkilerinin olduğu, travma alt boyutunun evlilik doyumunu yordamasında dargınlık-kaçınma ve bağışlama değişkenlerinin anlamlı ve kısmi aracılık etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında alanda çalışan ruh sağlığı uzmanları ve araştırmacıların, çiftlerin yaşadığı bağlanma yaralanmalarının olumsuz etkilerini önleyebilmek amacıyla affetmeyi geliştirme çalışmalarına önem vermeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu, Affetme, Bağlanma

THE MEDIATING ROLE OF MARITAL OFFENSE FORGIVENESS IN THE PREDICTION OF MARITAL SATISFACTION BY ATTACHMENT INJURIES

Nur Aydın

ABSTRACT

The research aims to examine the mediating role of forgiving offense in marriage in the prediction of marital satisfaction by attachment injuries of married individuals. The variables of the study are attachment injuries, marital satisfaction and marital offense forgiveness. In the study, attachment injuries, marital satisfaction and marital offense forgiveness levels of individuals were examined in terms of gender, education level, economic status, marriage type, marriage duration and number of children.

The study group of the research consisted of 316 (220 women; 96 men) married individuals. Personal Information Form, "Marital Attachment Injury Scale", "Marital Life Scale" and "Marital Offense Forgiveness Scale" were used to collect data. The data obtained as a result of the research were analyzed using SPSS 25 package program. Since the data obtained from the study group showed normal distribution, t test, one-way analysis of variance (ANOVA), Pearson correlation analysis for relational analysis, and regression analysis for predictive analysis were used in the analysis of the data. The mediation analysis of the study was analyzed based on PROCESS Hayes Model 4.

According to the results obtained from the study, it was concluded that the total score and trauma sub-dimension of attachment injuries differed according to gender and income status, and the attachment dimension differed according to the duration of marriage and the number of children. It was concluded that marital satisfaction differed according to gender, duration of marriage and number of children, resentment-avoidance sub-dimension of forgiveness differed according to gender, income status

and duration of marriage, and forgiveness sub-dimension differed according to gender and income status. Considering the mediation analyses, it was concluded that resentment-avoidance and forgiveness variables had significant and partial mediation effects in predicting marital satisfaction of attachment injuries attachment sub-dimension, and resentment-avoidance and forgiveness variables had significant and partial mediation effects in predicting marital satisfaction of trauma sub-dimension. In the light of the findings obtained as a result of the research, it is recommended that mental health professionals and researchers working in the field should give importance to the studies on developing forgiveness in order to prevent the negative effects of attachment injuries experienced by couples.

Keywords: Marriage, Attachment Injuries, Marital Satisfaction, Forgiveness, Attachment

ÖN SÖZ

Bu araştırma, evli bireylerin bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolünün incelenmesini amaçlamaktadır. İlgili literatür incelendiğinde daha önce bu değişkenlerin birlikte incelendiği araştırmaların bulunmadığı görülmektedir. Bu değişkenlerin bir arada incelenmesinin literatürdeki eksikliği tamamlayıp alan yazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Değerli vakitlerini ayırıp araştırmama destek veren tüm evli bireylere teşekkürlerimi sunarım.

Haziran, 2024

Nur AYDIN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
ÖN SÖZ.....	x
TABLOLAR LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR	xv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	8
1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
1.1. BAĞLANMA YARALANMALAR.....	8
1.1.1. Bağlanma	8
1.1.2. Yetişkin Bağlanması	11
1.1.3. Bağlanma Yaralanmaları	14
1.1.4. Duygusal Odaklı Çift Terapisi (DOÇT).....	15
1.1.5. Bağlanma Yaralanmaları ile İlgili Yapılmış Yurt Dışı Çalışmalar.....	16
1.1.6. Bağlanma Yaralanmaları ile İlgili Yapılmış Yurt İçi Çalışmalar	20
1.2. EVLİLİK DOYUMU	22
1.2.1. Evlilik	22
1.2.2. Evlilik Doyumu.....	23
1.2.3. Evlilik Doyumunu Açıklayan Modeller	25
1.2.3.1. Rusbultz, Martz ve Agnew Yatırım Modeli	25
1.2.3.2. Thibaut ve Kelley Karşılıklı Bağımlılık Yaklaşımı	26
1.2.4. Evlilik Doyumu ile İlgili Yapılmış Yurt Dışı Çalışmalar.....	26
1.2.5. Evlilik Doyumu ile İlgili Yapılmış Yurt İçi Çalışmalar	29
1.3. EVLİLİKTE SUÇU AFFETME	31
1.3.1. Affetme	31
1.3.2. Affetme Modelleri	34
1.3.2.1. Affetme Süreç Modeli	34
1.3.2.2. Worthington Affetme Modeli	35
1.3.2.3. Worthington Aile İlişkileri Bağlamında Empati, Alçakgönüllülük ve Affetme Taahhüt Modeli.....	36
1.3.2.4. Gordon ve Baucom Affetme Modeli	37
1.3.3. Evlilikte Affetme.....	38
1.3.4. Evlilikte Suçu Affetme ile İlgili Yapılmış Yurt Dışı Çalışmalar	39
1.3.5. Evlilikte Suçu Affetme ile İlgili Yapılmış Yurt İçi Çalışmalar	41
İKİNCİ BÖLÜM	44
2. YÖNTEM.....	44
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	44
2.2. ÇALIŞMA GRUBU	47

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	48
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	49
2.3.2. Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği.....	49
2.3.3. Evlilik Yaşamı Ölçeği.....	49
2.3.4. Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği	50
2.4. VERİLERİN TOPLANMASI	50
2.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	51
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	53
3. BULGULAR.....	53
3.1. BAĞLANMA YARALANMALARI, EVLİLİK DOYUMU VE EVLİLİKTE SUÇU AFFETME DEĞİŞKENLERİNİN SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	53
3.1.1. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi	53
3.1.2. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Evlenme Biçimi Değişkenine Göre İncelenmesi ..	55
3.1.3. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Anne Baba Birlikte Olma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi	56
3.1.4. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesi.....	57
3.1.5. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi..	59
3.1.6. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Evlilik Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi	61
3.1.7. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi	63
3.2. EVLİLİKTE BAĞLANMA YARALANMALARI, EVLİLİK DOYUMU VE EVLİLİKTE SUÇU AFFETME ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ	65
3.3. ARACILIK ROLÜ ETKİSİ	66
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	70
KAYNAKÇA	87
EKLER.....	110

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: Katılımcıların Sosyodemografik Bilgileri.....	59
Tablo 2: Normallik Dağılım Sonuçları.....	63
Tablo 3: Araştırma Değişkenleri ve Cinsiyet Arasındaki Bağılantısız t Testi Analizi Bulguları.....	65
Tablo 4: Araştırma Değişkenleri ve Evlenme Biçimi Arasındaki Bağılantısız t Testi Analizi Bulguları.	66
Tablo 5: Araştırma Değişkenleri ve Anne Baba Birlikte Olma Durumu Arasındaki Bağılantısız t Testi Analizi Bulguları.....	67
Tablo 6: Araştırma Değişkenleri ve Gelir Durumu Arasındaki Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları.....	68
Tablo 7: Araştırma Değişkenleri ve Eğitim Durumu Arasındaki Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	69
Tablo 8: Araştırma Değişkenleri ve Evlilik Süresi Arasındaki Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	71
Tablo 9: Araştırma Değişkenleri ve Çocuk Sahibi Olma Durumu Arasındaki Tek Yönlü Varyans Analizi Bulgular.....	73
Tablo 10: Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Pearson Korelasyon Analizi Bulguları	75
Tablo 11: Birinci Hipotetik Modele İlişkin Aracılık Analizi Bulguları	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1: Evlilikte Suçu Affetmenin Aracı Rolü İçin Önerilen Model	15
Şekil 2: Yetişkin Dörtlü Bağlanma Modeli	23
Şekil 3: Rusbult, Martz ve Agnew Yatırım Modeli	35
Şekil 4: Araştırmanın Birinci Hipotetik Modeli	57
Şekil 5: Araştırmanın İkinci Hipotetik Modeli.....	58
Şekil 6: Birinci Hipotetik Modele İlişkin Standardize Katsayı Değerleri.....	77
Şekil 7: İkinci Hipotetik Modele İlişkin Standardize Katsayı Değerleri.....	78

KISALTMALAR

DOÇT: Duygusal Odaklı Çift Terapisi

DOT: Duygusal Odaklı Terapi

EBYÖ: Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği

ESAÖ: Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği

EYÖ: Evlilik Yaşamı Ölçeği

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

TDK: Türk Dil Kurumu

Vd.: Ve Diğerler

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, denence, sayıltı, sınırlılık, tanımlar, araştırmanın önemi ve ilgili yayın ve araştırmalar başlıklarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Sosyal bir varlık olan insan, çevresiyle etkileşim kurarak bulunduğu topluma uyum sağlamaktadır. Birey yaşamının tüm aşamalarında kendi dışında bireyler ile iletişim kurmakta ve dünyaya ilişkin algılarını oluşturmaktadır. Başkaları ile kurulan bu iletişim ile birlikte kişi kendisini daha iyi tanıma, anlama, geliştirebilme ve yaşamını sağlıklı yürütebilme fırsatı yakalar iken kurulan iletişim ile birlikte başkaları ile yakın olma ihtiyacı duymaktadır.

Yaşamını toplum içerisinde sürdüren birey öncelikle anne ve baba ile yakın ve duygusal ilişkiler kurmakta sonrasında ise bu yakın ve duygusal ilişkiler arkadaş, iş ve romantik ilişkiler ile desteklenmektedir. Bireyin kurduğu yakın, duygusal ilişkilerden ve insan yaşamının önemli doyum kaynaklarından biri de romantik ilişkilerdir (Cihan Güngör, 2007; Kantarcı, 2009). Bir romantik ilişki türü ve evrensel bir kavram olan evlilik, toplumun kurallarına uygun olarak iki bireyin birlikte ortak bir yaşam kurarak cinsel birliktelik yaşadığı, birbirlerine uyum sağladığı, mutluluk, hüzn, sevgi ve bağlanma gibi birçok duyguyu birlikte paylaştığı, yaşama dair ortak sorumluluk aldığı, sosyalleşme ve ekonomik desteğin sağlandığı, toplumun en küçük yapısı olarak ifade edilen ailenin oluşmasını sağlayan bir sistem olarak ifade edilmektedir (Brubaker ve Kimberly, 1993; Ersanlı, 1990; Mavili Aktaş, 2021). Toplumların vazgeçilmez bir ögesi olan bu sistem insan yaşamının önemli parçalarından biridir. Evlilik eşlerin karşılıklı olarak sorumluluk duygularını taşıdıkları, birbirlerini destekledikleri, zaman geçirdikleri ve kriz anlarında birbirlerine kenetlenen kişilerin oluşturduğu sistemdir (Cutlar ve Radford, 1999). Türk Medeni Kanunu'nda evlilik: "Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler. Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar" (Türk Medeni Kanunu, 2011) olarak ifade edilmektedir.

Evlilik eşler arasında bağlanmayı gerektirmektedir. Bowlby'e (2021) göre bağlanma çocukluk döneminde bakım veren ile yetişkinlik döneminde ise bir yetişkin ile olmak üzere yaşam boyu devam etmektedir. Dolayısıyla yetişkinlik döneminde bağlanmanın partnere, eşe bağlanma şeklinde sürdürülebileceği düşünülebilir. Romantik ilişki içerisindeki gösterilen sevgi bir bağlanma sürecidir (Hazan ve Shaver, 1987: s.3). Evlilik ilişkisinin devamlılığı için bağlanmanın yanı sıra evlilikten alınan doyumda oldukça önemlidir (Öztahtacı, 2017). Eşler arasındaki uyumlu ve kaliteli ilişki, eşlerin ilişki içerisindeki mutlulukları evlilik doyumunu ifade etmektedir (Heyman, Sayers ve Bellack, 1994).

Romantik ilişki içerisinde her bireyin farklı kültüre sahip olabileceği göz önünde bulundurulduğunda çiftler arasında zaman zaman çatışma ve problemler doğal olarak yaşanabilmektedir (MacGeorge vd., 2004). Ancak yaşanan çatışma ve problemler çiftler arasındaki duygusal bağa zarar verdiğinde “bağlanma yaralanmaları” meydana gelmektedir (Johnson vd., 2001: 146). Bireyler kritik ihtiyaç anlarında partnerleri ile yakınlık kurma ihtiyacı duymaktadır (Hazan ve Shaver, 1994: s.513). Bağlanma yaralanması bireyin önemli ihtiyaç anlarında eşinin ulaşılabilir ve cevap verebilir olacağına ilişkin güveninin zedelenmesine yol açan yaralayıcı deneyimler olarak ifade edilmektedir (Johnson, 2015). Bu tür yaralanmalar bireyi, eşini ve aralarındaki evliliği olumsuz etkileyeceğinden ve evlilik doyumunu azaltacağından dolayı oldukça önemlidir (Terzi İlhan ve Işık, 2021).

Eşler arasında evlilik doyumunun tatmin edici olabilmesi için evlilik içerisinde sorun ve çatışmaların fark edilerek anlaşılması önemlidir (Çelik ve İnanc, 2009). Evlilikteki sorun ve çatışmaların anlaşılabilmesi için affetmenin önemli olabileceği düşünülebilir. Affetme, Enright ve Fitzgibbons'e (2000) göre bireyin hata yaptığı bireye karşı geliştirdiği olumsuz duygulardan isteyerek uzaklaşması bu tepkilerin yerine olumlu tepkiler oluşturmaya çalışmasıdır. Affetme bireyin sadece kendisi için değil incinmenin gerçekleştiği ilişki içinde bir iyileşme ortaya koymaktadır (Meydancı, 2017). Dolayısıyla evlilikte affetmenin çiftler arasındaki anlaşmazlıkları ortadan kaldırmayı kolaylaştıran evlilik doyumunun artmasında önemli olabileceği düşünülmektedir.

Bağlanma yaralanmaları ile ilgili literatür incelendiğinde yaralanmaları çözümlmeye yönelik müdahale programlarının geliştirildiği (Delghani vd., 2019;

Greenberg vd., 2010; Halchuk vd., 2010; Makinen ve Johnson, 2006; Makinen, 2004; Millikin, 2000; Naaman vd., 2005; Schade ve Sandberg, 2012; Zuccarini vd., 2013; Zuccarini, 2010), bağlanma yaralanmalarının tanımlanarak ifade edildiği (Darab vd., 2020; Johnson, Makinen ve Millikin, 2001; Pelling ve Arvay-Buchanan, 2004; Pelling, 2003; Terzi, 2014), bağlanma yaralanmalarını ölçen ölçekler geliştirildiği (Terzi ve Özbay, 2016; Terzi İlhan, 2020) ve bağlanma yaralanmalarının affetme esnekliği (Fırat, 2021), ilişki doyumu (Terzi ve Işık, 2022), ruminasyon, güven ve ilişki doyumu (Ünal, 2021), stresle başa çıkma ve ilişki doyumu (Terzi-İlhan, 2022), evlilik doyumu ve partnere kendini açma (Uğur, 2022) gibi değişkenlerle olan ilişkisinin incelendiği çalışmaların olduğu görülmektedir.

Literatür göz önünde bulundurulduğunda bağlanma yaralanmalarının ilişki doyumunu etkilediği görülmektedir. Çalışma kapsamında literatürde bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetme değişkenlerinin bir arada bulunduğu çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın problem durumu göz önünde bulundurulduğunda çalışmada evli bireylerin bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumlarını yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolünün ortaya konulması ile literatüre, alanda çalışan uzmanlara ve uygulayıcılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi şu şekildedir:

Bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetme aracılık etmekte midir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, evli bireylerin bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolünün incelenmesidir. Ayrıca araştırmada evli bireylerin bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumları ve evlilikte suçu affetmenin bazı sosyodemografik değişkenler (cinsiyet, yaş, ekonomik durum, eğitim durumu, anne babanın birliktelik durumu, evlenme şekli, evlilik süresi, çocuk sahibi olma durumu) açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Alt Amaçları

- 1) Araştırmanın değişkenleri demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
 - a) Bireylerin bağlanma yaralanmalarında cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna, anne babalarının birlikte olup olmamalarına, evlenme şekline, evlilik süresine, çocuk sahibi olup olmamaya göre anlamlı bir fark var mıdır?
 - b) Bireylerin evlilik doyumlarında cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna, anne babalarının birlikte olup olmamalarına, evlenme şekline, evlilik süresine, çocuk sahibi olup olmamaya göre anlamlı bir fark var mıdır?
 - c) Bireylerin evlilikte suçu affetmelerinde cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna, anne babalarının birlikte olup olmamalarına, evlenme şekline, evlilik süresine, çocuk sahibi olup olmamaya göre anlamlı bir fark var mıdır?
- 2) Bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetme arasında ilişki bulunmakta mıdır?
- 3) Bağlanma yaralanmalarının (bağlanma, travma) evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin (dargınlık-kaçınma, bağışlama) aracı rolü var mıdır?

Hipotezler

Bu araştırmada aşağıdaki hipotezler test edilecektir.

1. Bağlanma yaralanmaları ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
 - 1.a. Evli bireylerde travma ile evlilik doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
 - 1.b. Evli bireylerde bağlanma ile evlilik doyumu arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır.
2. Bağlanma yaralanmaları ile evlilikte suçu affetme arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

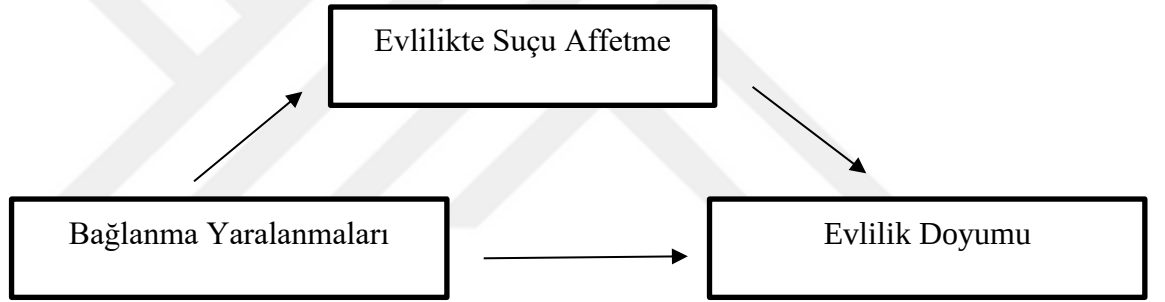
2.a. Evli bireylerde travma ile evlilikte suçu affetmenin dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

2.b. Bağlanma ile evlilikte suçu affetmenin dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

3. Evlilik doyumu ile suçu affetme arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

4. Evlilikte suçu affetme, bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında aracı role sahiptir.

Şekil 1’de hipotez model sunulmuştur.

Şekil 1. Evlilikte Suçu Affetmenin Aracı Rolü İçin Önerilen Model

Sayıtlar

- 1) Araştırmaya katılan bireylerin ölçme araçlarındaki ifadelerle içten ve samimi bir şekilde cevap verdikleri varsayılmaktadır.
- 2) Araştırma için seçilen örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- 3) Araştırmada kullanılan Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin bireylerin bağlanma yaralanmalarını ölçebileceği varsayılmaktadır.
- 4) Araştırmada kullanılan Evlilik Yaşamı Ölçeğinin bireylerin evlilik doyumlarını ölçebileceği varsayılmaktadır.
- 5) Araştırmada kullanılan Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin bireylerin suçu affetme durumlarını ölçebileceği varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

- 1) Araştırmada elde edilen veriler, araştırmaya gönüllü katılım gösteren 316 evli birey ile sınırlıdır.
- 2) Araştırmada elde edilen veriler, katılımcıların Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formuna verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.
- 3) Araştırmada elde edilen veriler, Google Forms ile iletilen online form ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bağlanma Yaralanmaları: Bireyin önemli ihtiyaç anlarında partnerinin onun için orada ulaşılabilir ve cevap verebilir olacağına ilişkin güveninin zedelenmesine yol açan yaralayıcı deneyimlerdir (Johnson, 2015).

Evlilik Doyumu: Evli bireylerin evlilik süresince elde ettikleri fayda ve gördükleri zararların zihinsel olarak değerlendirmelerini yapması sonucunda ulaştıkları algıları, düşünceleridir. (Stone ve Shackelford, 2017).

Affetme: Bireyin yaşadığı bir incinme sonrasında suçlu bireye karşı kızgınlık, kırgınlık, suçlama ve cezalandırma gibi olumsuz duygular yerine merhamet ve sevgi gibi olumlu duygular yöneltmesidir (Worthington, 1998a).

Araştırmanın Önemi

İnsan sosyal bir varlık olarak yaşamının her döneminde yakın ilişkiler kurma ve bağlanma ihtiyacı duymaktadır. Yakın ilişkilerin bir boyutunu da romantik ilişkiler oluşturmaktadır. Bireyin yetişkinlik dönemine adım atmasıyla birlikte romantik ilişkide eş seçimi, evliliğe adım atma ve ilişkilerin sürdürebilmesi gibi süreçleri başarılı bir şekilde tamamlaması beklenmektedir (Terzi İlhan ve Işık, 2019, s. 1431). İnsan yaşamının önemli bir geçiş dönemi olan romantik ilişkide eşlerin birbirleri ile aralarındaki ilişkinin kalitesi oldukça önemlidir (Yıldız, 2020).

Romantik ilişki kalitesini etkileyen kavramlardan bir tanesi de bağlanma yaralanmalarıdır. Bağlanma yaralanmaları kritik ve ihtiyaç duyulan zamanlarda eşin

ulaşılabilir ve cevap verebilir olacağına ilişkin güvenin sarsılmasına ve eşler arasındaki bağlanmanın zarar görmesine neden olmaktadır (Johnson, 2015; Millikin, 2000). Bağlanma yaralanmalarıyla birlikte eşlerin birbirlerine yönelik olumsuz algı oluşturmaları ve bu algılarını evlilik ilişkilerine yansıtabilecekleri düşünülebilir. Evli çiftlerin evlilik ilişkisi içerisinde elde ettikleri faydaların ve gördükleri zararların zihinsel sorgulama yapmaları sonucunda ulaştıkları algı da evlilik doyumunu olarak ifade edilmektedir (Stone ve Shackelford, 2017). Bu noktada bağlanma yaralanmaları eşler arasındaki güveni, yakınlığı ve evlilik doyumunu etkileyebilmektedir (Makinen, 2004; Makinen ve Johnson, 2006; Millikin, 2000). Birçok evlilikte zaman zaman incinmeler olabilmektedir. Bu incinmeler bireylerde farklı izler bırakmakta, zmlenmediklerinde ise incinmelerin bazıları evlilik birliğinin sonlandırılması ile sonuçlanmaktadır. TUİK verileri incelendiğinde son yıllarda boşanma sayılarında artış olduğu görülmektedir (TUİK, 2021, 2022, 2023). Dolayısıyla evlilik sürecinin sağlıklı şekilde devam ettirilebilmesinde affetme önemli bir rol üstlenmekte, evliliği olumlu yönde etkileyerek evlilik doyumunu arttırabilmektedir (ıtışlı Turgut, 2018; David ve Stafford, 2013; Fenell, 1993).

Alanyazın incelendiğinde evli bireylerin bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumları ve evlilikte suçu affetme ile ilgili üç değişken arasındaki ilişkinin ve yordayıcılığın incelendiği bir çalışma bulunmamaktadır. Literatürde bağlanma yaralanmaları ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum araştırmanın zgn olduğunu göstermektedir. Bu bilgiler ışığında bağlanma yaralanmaları yaşayan evli bireylerin evliliklerinde yaşanılan durumları veya suçları affetmelerinin kendileri, partnerleri, evlilik doyumları ve ilişkilerinin geleceği açısından oldukça önemli ve gerekli olabileceği düşünülebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın ikinci bölümünde araştırmanın temelini oluşturan bağlanma, bağlanma yaralanmaları, evlilik, evlilik doyumu ve affetme kavramları ile ilgili kuramsal çerçeve ve alan yazında bulunan çalışmalar ele alınmıştır.

1.1. BAĞLANMA YARALANMALARI

1.1.1. Bağlanma

Doğası gereği sosyal bir varlık olan insan dünyada varoluşunun ilk anlarından itibaren fiziksel, sosyal ve duygusal ihtiyaçlara sahiptir. Doğum ile birlikte bir bebek fiziksel ihtiyaçlarının yanı sıra sosyal ve duygusal ihtiyaçlara da gereksinim duymakta, gereksinimlerini karşılayabilmek için ailesi ve bakım verenleri ile etkileşimde bulunmaktadır. Dünyaya geldiği ilk anlardan itibaren güçlü duygusal bağlar kurma eğiliminde olan bebek, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bir yetiştikine ihtiyaç duymaktadır (Deniz, 2006: 90).

Bowlby tarafından ilk kez 1950-1960 yıllarında öne sürülen sonrasında Ainsworth tarafından araştırılan bağlanma yaklaşımı bebeklerin birincil bakım verenleri ile oluşturdıkları duygusal bağın oluşma sürecini, bebeğin yaşamı üzerindeki etkilerini ve gelecek yaşamındaki kişiler arası izlerini açıklamaya çalışan bir yaklaşımdır (Arslan, 2008: 12-16; Hamarta, 2004: 17).

Bowlby'e (1958) göre dünyaya gelen bir bebek, bir bakım veren ile fiziksel olarak ilişki kurma ve kucaklanma arzusu ile doğmaktadır. Dolayısıyla bebek ile bakım vereni arasında duygusal bağın oluşabilmesi için her iki taraf için keyifli, bebek için rahatlatıcı, şefkatli, sürekli ve yakın bir temas gereklidir. Bakım veren ve bebek arasındaki bu temasın sürekliliğinin yanı sıra bakım verenin bebekten gelen sinyallere dikkat vermesi, sinyalleri doğru anlaması ve bebeğin ihtiyacını yeterli ve hızlı bir şekilde gidermesi bebeğin güvenli davranışlar geliştirmesini sağlamaktadır (Karakuş, 2012; Thompson, 2006).

Kantarcı'ya (2009) göre bağlanmanın, karşılıklı ihtiyaçların karşılanması yoluyla gelişen karşılıklı bir bağ olduğu belirtilmektedir. Yeni doğmuş bir bebeğin

hayatta kalması büyük ölçüde beslenme, hijyen ve koruma gibi temel görevleri sağlayan anneye veya bakıcıya bağlıdır. Ancak anne ya da bakıcı, yükümlülüklerin ötesine geçerek bu ihtiyaçları karşılamamanın mutluluğunu ve tatminini yaşamakta ve devam eden bu etkileşim sayesinde aralarında giderek güçlü bir bağ gelişmektedir. Bakım verenin bebeğe karşı davranışlarının tutarlı veya tutarsız olması aralarında oluşacak bağlanma stilinin güvenli ya da güvensiz bağlanma olarak ortaya çıkmasına sebep olmakta, bebeğin ihtiyaçlarının karşılanmadığı bir ilişki biçimi ise öz benlik algısıyla ilgili patolojik durumların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Ainsworth, 1985; Bowlby, 1958).

Bağlanma yaklaşımına göre bireyler doğdukları andan itibaren, çocukluk ve yetişkinlik dönemleri ile birlikte tüm yaşam dönemlerinde diğerleri ile ilişki kurmakta ve bu ilişkileri ile ilgili birtakım zihinsel modeller geliştirmektedir. Bireyin çocukluk döneminden itibaren bu bağlanma yaşantıları içsel çalışma modellerini ortaya koymaktadır. İçsel çalışan modeller bireyin bağlanma sürecinde oluşturduğu zihinsel temsiller olarak ifade edilebilir. İçsel çalışan modeller, bakım verenin çocuğun ihtiyaçlarına yanıt ve karşılık veren ulaşılabilir biri olup olmadığı ve çocuğun kendisini, bakım vereni tarafından sevmeye değer birisi olarak görüp görmediği olmak üzere iki boyutu içermektedir (Bowlby, 2021; Bowlby, 2014). Bakım veren çocuğun ihtiyacı olduğunda ulaşılabilir, istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilir ve sevgi içeren bir tepki verir ve erişilebilir olur ise çocuk kendisine yönelik sevgi ve bakımı hak ettiğine dair, bakım verenine karşı ise güvenilir ve sevgi dolu bir içsel çalışan model geliştirir. Bakım verenin çocuğun isteklerine karşı duyarsız, ulaşılabilir bir davranış gösterdiği durumda ise çocuk üzüntü yaşayarak kendisini değersiz, dünyayı güvensiz, bakım verenini ise sevgisiz, güvensiz ve reddedici olarak algıladığı model geliştirecektir (Bowlby, 2021; Bowlby, 2014).

Ainsworth (1989), Bowlby'nin bağlanma yaklaşımından yola çıkarak bakım verenin çocuğun ihtiyaçlarına duyarlılığı ve duyarsızlığı ile bağlanma davranışını açıklamaktadır. Ainsworth, Bowlby'nin oluşturduğu bağlanma yaklaşımının kuramsal temellerini deneysel yöntemler ile ifade ederek kuramın gelişmesine destek olmuştur. Ainsworth vd. (1978) bebeğin bağlanma davranışlarını anlamak üzere "Yabancı Durum Testi" olarak ifade edilen bebeğin ve bebeğin bakım verenin bulunduğu yedi aşamadan oluşan deneysel çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Bakım veren ve çocuk

odaya alınarak, bebeğin bakım veren tarafından bir örtünün üzerine yatırılması ile birinci durum gerçekleştirilmektedir. İkinci durumda araştırmacı gözlemci olarak bakım veren ve çocuğa eşlik etmektedir. Üçüncü durumda ise bakım verenin odadan çıkmasıyla birlikte araştırmacı teste dahil olmakta, sırasıyla bebeğin görüş alanına girme, göz teması kurma bebek ile konuşmakta, gülümsemekte ve fiziksel temas kurma adımlarını gerçekleştirmektedir. Dördüncü aşamada bakım veren testin gerçekleştirildiği odaya geri girmekte, araştırmacı ise odadan çıkma davranışını göstermektedir. Bir sonraki aşamalarda ise bebek odada tek bırakılarak tepkisi gözlenmekte ve araştırmacı üçüncü durumda gerçekleştirilen davranışları tekrar gerçekleştirmektedir. En son aşamada bakım veren tekrar bebek ile bir araya getirilmektedir. Gerçekleştirilen tüm aşamalarda bebeğin tepkileri kaydedilerek güvenli bağlanma, kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma olmak üzere üç bağlanma türü olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Ainsworth, 1989; Holmes, 1993). Güvenli bağlanan bebeklerin etrafta bağımsız bir şekilde dolaşarak keşfetme davranışında bulundukları, bakım veren ile olan ayrılık durumlarında gerginlik yaşamadıkları, üzüldükleri ve bakım vereni ile bir araya geldiklerinde kolayca sakinleşebildikleri görülmektedir. Kaygılı bağlanma stiline sahip bebeklerin ise bakım vereni ile ayrılıklarında yoğun bir kaygı yaşadıkları, araştırmacı ile iletişimden kaçındıkları, bakım vereni ile bir araya geldiklerinde sakinleşemedikleri görülmektedir. Kaçınan bağlanma davranışına sahip bebeklerin ise bakım veren ile ayrılma sürecinden etkilenmedikleri, bakım vereni ile bir araya geldiklerinde ise temas kurmadıkları görülmektedir (Ainsworth, 1989).

Bebeklik döneminde karşılaşılan önemli davranışlardan biri de keşfetme davranışdır. Keşfetme davranışı bebeklik döneminde bağlanmaya eşlik eden önemli davranışlardan biridir (Ainsworth, 1979). Bu davranış ile birlikte bebekler çevrelerini öğrenmeye başlar. Bağlanma bebeğin bakım vereni ile fiziksel yakınlığını sağlarken çevresini keşfetmesine olanak sağlar (İnkaya, 2023). Bebekler keşfetme davranışları sayesinde çevreleri hakkında öğrenme sürecine aktif olarak katılmaktadır. Bağlanma, bebeğin hem çevresini keşfetmesini hem de bakım vereni ile fiziksel yakınlığını sürdürmesini sağladığından dolayı bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Bebek ile bakım vereni arasındaki bağ geliştikçe bebek hem annesinin varlığını arzular hem de çevresini keşfetmeye hazır olma duygusunu hisseder. Bebek bağlanma figürü ile

birlikteyken, ihtiyaçlarının karşılanacağını bilerek çevresini keşfederken kendisini güvende hissetmektedir. Keşfetme davranışları bebek için endişe verici olabilmektedir. Böyle durumlarda bebek, kendisi için rahatlatıcı bir varlık olan ve güvenli bir sığınak görevi gören bağlanma figürünü aramakta ve rahatlamaktadır (Bowlby, 2021; Hazan ve Shaver, 1994; İlaslan, 2009).

Bebek ile bakım veren arasında kurulan ilk bağ, her yaşam döneminde ihtiyaca göre farklı biçimlerde ortaya çıkarak bireyin gelecek yaşamındaki ilişkilerinin temelini oluşturmaktadır (İnkaya, 2023; Ruppert, 2014).

1.1.2. Yetişkin Bağlanması

Bowlby bebeklik döneminde kurulan bağ ve ilişki örüntülerinin yetişkinlik dönemindeki ilişki örüntülerinin temelini oluşturacağını ifade etmektedir. Yetişkinlik dönemindeki bağlanma türünün temeli bireyin bebeklik döneminde bakım vereni ile oluşturmuş olduğu bağlanma davranışdır (Deniz, 2006). Bağlanma davranışı yetişkin yakın ilişkilerine yön veren, farklılıkların anlaşılmasını sağlayan, duygu ve davranışları ortaya çıkarmaya zemin hazırlamaktadır. Bebeklik döneminde bebeğin bakım verene karşı herhangi bir sorumluluğu olmaksızın, ihtiyaçlarının karşılanması, güvende hissetmesi, temas gibi birtakım beklentileri bulunmaktadır. Ancak yetişkin bağlanmasında birey sadece kendi beklentilerini partneri veya karşı taraf aracılığıyla karşılamakla kalmaz, genel olarak partnerinin/ karşı tarafın beklentilerini de karşılar (Görünmez, 2006). Yetişkin bağlanması bebeklik dönemindeki ilişkilerin aksine, yetişkin yakın ilişkilerinin, cinselliğin ve bakım vermenin karşılıklı olmasını içermektedir (Hamarta, 2004: 32; Karakuş, 2012: 41). Yetişkin bağlanması, bireyin fiziksel ve psikolojik refahı için sosyal yakınlık kurma, temas ve ilişki güvenliği oluşturmak ve sürdürmek için yapılan çeşitli çabaların bütünü olarak ifade edilmekte, bağlanma bakım verme ve cinsel eşleşme yetişkin romantik ilişkilerinin temel bileşeni olarak ifade edilmektedir (Berman ve Sperling, 1994; Deveci Şirin ve Soyer, 2018; Hazan ve Shaver, 1987).

Hazan ve Shaver'a (1987) göre yetişkinlikte gözlemlenen bağlanma stilleri, bebeklikteki bağlanma stillerinin benzemekte ve güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan olmak üzere üç ayrı gruba ayrılmaktadır. Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından

bireyin kendisi ve başkaları ile olan ilişkilerini temel alan güvenli, saplantılı, kaçınan ve korkulu olmak üzere dört farklı yetişkin bağlanma stili tanımlanmıştır.

- Güvenli bağlanmaya sahip yetişkin bireyler; kendilerine ve çevrelerine ilişkin iyimser algılara sahiptirler. Derin bir öz değer duygusuna sahiptirler ve sevgiyi hak ettiklerine inanırlar. Ayrıca başkalarına karşı olumlu ve anlayışlı bir tutum sergilerler. İletişim becerileri zahmetsizdir ve zorluklarla çözüm odaklı bir anlayışla yaklaşır, ihtiyaç duyduklarında kolayca başkalarından yardım isterler.
- Saplantılı bağlanmaya sahip bireyler; başkalarına olumlu bir şekilde bakarken, kendisini olumsuz bir şekilde algılar. Çevrelerindeki destekçilere güvenmekte ancak bu desteği olumlu bir şekilde yorumlamakta zorlanmaktadır. Olumsuz duygularını büyütür ve aktif olarak önemli kişilerinden onay aramaktadır.
- Kayıtsız-Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin kendilik algısı olumluyken, başkalarına ilişkin algısı da olumsuz bir hal almaktadır. Düşünceleri, kendi sevgiye değerlikleri ve başkalarına üstünlükleri etrafında odaklanır. Tercihleri özerkliklerini korumaktır. Derin bağlantılar kurmaktan aktif olarak kaçınırlar ve kendileri hakkında fazla bir şey açıklama eğiliminde değildirler. Olumsuz koşullarla karşılaştıklarında ise uzaklaşma eğilimi gösterirler.
- Korkulu bağlanma stiline sahip bireyler kendisi ve çevresindekiler hakkında karamsar düşüncelere sahiptir. Kendi sevgiye değer olup olmadıkları konusunda belirsizlik taşırlar ve aynı zamanda başkaları tarafından reddedilmeyi de beklerler. Sürekli terk edilme korkusuyla boğuştuklarından, başkalarına güvenmek onlar için zorlu bir süreç haline gelir. Yakınlık arzularına rağmen duygusal acı korkusuyla boğuşuyorlar. Reddedilmekten ve terk edilmekten korkan bireyler sıklıkla kaçınma davranışı sergilerler.

		Kendilik Modeli	
		Olumlu	Olumsuz
Başkaları Modeli	Olumlu	Güvenli Bağlanma Yakınlık kurmakta rahat ve özerk	Saplantılı Bağlanma İlişkilere takıntılı
	Olumsuz	Kayıtsız Bağlanma Yakınlığa karşı kayıtsız ve karşıt bağımlı	Korkulu Bağlanma Yakınlıktan korkan ve sosyal açıdan kaçınan

Şekil 2. Yetişkin Dörtlü Bağlanma Modeli (Kaynak: Bartholomew ve Horowitz, 1991 s.227)

Sümer ve Güngör (1999) yaptıkları araştırmada, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin diğer gruplara göre en yüksek düzeyde kendini tanıma davranışı sergilediğini ve çocukluk döneminde ebeveynleriyle olan ilişkileri ve romantik ilişkileri konusunda daha olumlu deneyim ve inançlara sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Güvenli bağlanma hem çocukluk hem de yetişkinlik ilişkilerinde yaşanan güven ve yakınlık gibi olumlu duygularla doğrudan ilişkilirken, kıskançlık gibi olumsuz duygularla da ters ilişkilidir. Kararsız bağlanma stiline sahip bireyler yoğun kıskançlık, partnerlerine ve ilişkilerine karşı takıntılı davranışlar sergilerler ve sıklıkla duygusal dalgalanmalarla karşılaşır. Öte yandan, kaçınmacı bağlanma stilini benimseyenlerin güven düzeyleri diğer gruplara göre en düşük düzeydedir. Romantik ilişkiler ve aşk hakkında olumsuz düşüncelere sahip olma, kötümser inançlara sahip olma ve yakınlıktan aktif olarak kaçınma eğiliminde oldukları görülmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

1.1.3. Bağlanma Yaralanmaları

Birey yetişkinlik dönemine adım atması ile birlikte diğer yetişkinler ile yakınlık kurma arzusu içerisinde olmaktadır. Yakınlık kurma arzusunu içeren bir ilişki biçimi de romantik ilişkilerdir. Duygusal ilişki, kişinin özgür seçimleri ile bağlanma, tutku ve yakınlık ile oluşan bir beraberlik olarak ifade edilebilir (Sternberg, 1986).

Romantik ilişkiler içerisinde bireyin kendini açma, güvenme ve yakınlık kurabilme, karşılıklı sevgi, saygı, ilgi, sürekli yakın bir ilişki varlığı, yakınlık ihtiyacının karşılanması sağlıklı sevgi ilişkisini ortaya koymakta (Myers, Sweeney ve Witmer, 2000), güvenli romantik ilişkilerin, güven, destekleyici bir ilişki, yaşam boyu bağlılık ve karşılıklı tatmin dahil olmak üzere yararlı evlilik yaşamıyla pozitif yönde ilişkili olduğu görölmektedir (Mikulincer ve Florian, 1998).

Psikoloji, evlilik, çift ve aile danışmanlığı ve psikolojik danışmanlık alanyazını incelendiğinde karşılaşılan yeni bir kavram olan bağlanma yaralanmaları kavramı, çocuk ve yetişkin bağlanma yaklaşımları ve duygusal odaklı terapi yaklaşımı kavramın temel alt yapısını oluşturmaktadır (Millikin, 2000). Bireyler romantik ilişki veya evlilik içerisinde yaralayıcı ve incitici travmalar yaşayabilmektedir. Romantik ilişkiler içerisinde yaşanan incitici, yaralayıcı olarak ifade edilen travmalar DOT terapistleri tarafından “Bağlanma yaralanmaları” olarak ifade edilmektedir (Terzi, 2014). Evlilik ilişkileri bağlamında bağlanma yaralanmaları, çiftler arasındaki güvenli bağ üzerinde olumsuz etkisi olan zararlı olayları ifade eder. Johnson (2015) bağlanma yaralanmalarını, bağlanmanın yapısını incitici ve ilişkinin şeklini etkileyen travmatik yaşantılar olarak ifade etmektedir. Bu yaralanmalar, bireylerin ihtiyaç duydukları zamanlarda partnerlerinden gerekli desteği ve duyarlılığı alamamaları sonucu ortaya çıkmaktadır. Birey eşine duygusal ve fiziksel olarak erişmekte zorlanma yaşadığında ve eşi tarafından gerekli duyarlılığı ve hassasiyeti göremediği zamanlarda bağlanma yaralanması yaşayabilmektedir. Millikin’e (2000) göre bireyler romantik ilişkileri içerisinde eşlerine ulaşılabilirliği ve yakınlığı hissedememesi ve görememesiyle birlikte eşlerini ve aralarındaki ilişkiyi sorgulamaları sonucu bir güvensizlik ve bağlanma yaralanmaları yaşamaktadır. Bağlanma yaralanması yaşanması sonucunda birey artık partnerini hem duyarsız hem de ulaşılmaz olarak algılamakta dolayısıyla eşini ilgisiz, duyarsız, güvenilmez olarak, kendisini ise değersiz, önemsiz ve yalnız

algılamasına neden olmaktadır (Johnson, Makinen ve Millikin, 2001; Johnson ve Whiffen, 1999).

Bireyler romantik ilişkileri içerisinde çeşitli problemler yaşayabilmektedir. Bu problemler her çift için farklı anlamlar taşımakta ve her çiftte farklı bir iz bırakmaktadır. Bazı eşler yaşanan durumları önemsiz, başa çıkılabilir ve küçük olarak düşünürken, bazı eşler ise yaşanan durumları başa çıkılması zor ve sarsıcı olarak düşünebilmekte, dolayısıyla her çift bağlanma yaralanmalarına neden olabilecek travmatik deneyimler ile karşılaşmamaktadır (Johnson ve Whiffen, 1999; Millikin, 2000). Bu travmatik deneyimler ile birlikte kendisinin önemsiz ve değersiz olduğunu hissetmekte, eşini ise ilgisiz ve ulaşılabilir biri olduğunu düşünerek eşini güvenilmez biri olarak algılayabilmektedir (Johnson, Makinen ve Millikin, 2001). Leary ve ark. (1998) tarafından yapılan çalışmada bağlanma yaralanmalarının aktif katılmama, eleştiri, reddetme, ihanet, alay ve duygusal takdir eksikliği olmak üzere altı ana nedenden kaynaklandığını ileri sürülmüştür. Johnson (2015) tarafından bağlanma yaralanmaları ile birlikte çiftler arasındaki iletişim ve etkileşimin sınırlı, soğuk ve mesafeli olduğu, bağlanma yaralanmalarının evlilik ilişkisini olumsuz etkilediği, duygusal bağın ve yakınlığın zedelenmesine neden olabildiği ifade edilmektedir.

1.1.4. Duygusal Odaklı Çift Terapisi (DOÇT)

Duygusal odaklı terapi uygulamalarıyla birlikte öncelikli olarak bağlanma yaralanmaları kavramı ortaya çıkmış, bu yaklaşımın ilişkideki çatışmaların doğru bir şekilde çözülmesinde en etkili yaklaşımlardan biri olarak görülmektedir (Filimon, 2021; Makinen ve Johnson, 2006). Duygu odaklı terapi, diyalektik yapılandırmacılık, gestalt ve birey merkezli uygulamaları bir arada bulunduran deneyimsel ve yaşantısal bir yaklaşımdır (Işık, Ergüner Tekinalp, Üzbe Atalay ve Kaynak, 2021). Süreç odaklı ve deneyimsel psikolojik müdahale yöntemlerinden biri olan Duygu odaklı çift terapisi (DOÇT), çiftlerin altta yatan incitici duygularını ifade etmelerine odaklanmakta, çiftler arasındaki etkileşimi değişime uğratarak duygusal bağlarının yeniden inşa edilmesini amaçlamaktadır (Greenberg, 2016).

Çiftlerin ilişki örüntüleri içerisinde karşılıklı etkileşimlerini vurgulayan duygu odaklı yaklaşıma göre romantik ilişki içerisinde çiftlerin duygusal ifadelerinin sınırlı

olması bireylerin ilişki içerisinde problemler yaşamalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla DOÇT ile birlikte bireylerin sınırlı olarak ifade edilen duygularının altında var olan duygusal tepkilerinin yeniden düzenlenmesi ve ifade edilmesi sağlanarak çiftler arasında güvenli bağın oluşması amaçlanmaktadır (Bintaş Zörer, 2022; Johnson, 2015). Duygusal odaklı çift terapisi yöntemi ile birlikte evlilikte yaşanan sorunların çözülmesi çalışılmış, eşler arasındaki bağlanmayı güçlendirdiği, evlilik doyumunu arttırdığı, güven duygusunu arttırdığı görülmüştür (Beasley ve Ager, 2019).

Millikin'e (2000) göre DOÇT'un bireylerin temel duygularının yeniden düzenlenmesi ve duygusal tepkilerin doğru ifade edilmesi, eşlerin iletişim ve davranış süreçlerinde değişim oluşturulması ve eşler arasında güvenli bir bağ oluşturulmasına etki etmek olmak üzere üç hedefi bulunmaktadır. Johnson ve Greenberg'e (1987) göre çiftlerdeki olumsuz duyguların düzenlenmesi, temel duygulara ulaşılması, olumsuz iletişim kalıplarını değişime uğratmak ve eşler arasındaki bağı kuvvetlendirmek duygu odaklı çift terapisinin hedefleri arasında yer almaktadır. Bu bağlamda DOÇT eşler arasındaki duygusal bağı iyileştirmeyi ve güçlendirmeyi amaçlamaktadır (Johnson, 2015; Milliken, 2000).

1.1.5. Bağlanma Yaralanmaları ile İlgili Yapılmış Yurt Dışı Çalışmalar

Literatür incelendiğinde bağlanma yaralanmaları kavramının Johnson (1996) tarafından ortaya çıkarıldığı, Millikin (2000) tarafından ise bağlanma yaralanmaları kavramının doktora tezinde tanımlandığı ve duygusal odaklı terapi yaklaşımını (DOT) temel alarak bir model ortaya koyduğu görülmektedir. Araştırmada uzmanlar tarafından bağlanma yaralanmalarına sahip olduğu belirlenen çiftlerin bağlanma yaralanmalarının çözümü için duygusal odaklı terapi yaklaşımı temelli müdahale uygulanmıştır (Millikin, 2000).

Johnson, Makinen ve Millikin (2001), bağlanma yaralanması kavramını çiftler arasında yaşanan problemleri değiştirmeye yönelik, ampirik olarak kanıtlanmış DOT yaklaşımı ile birlikte ele alarak yeniden tanımlamıştır. Bağlanma yaralanmasına neden olabilecek olayların ortaya konulması ve çözüm modellerinin gelişimi ile birlikte terapistler tarafından yaralanmaların tanımlanabilmesi ve etkili bir şekilde değerlendirilebilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Pelling (2003) doktora tezinde bir bireyin bağlanma yaralanması deneyimini çift ilişkileri içerisinde ortaya çıkarmak amacıyla nitel bir çalışma olarak ele almıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden yorumlayıcı fenomenolojik yaklaşım kullanılarak açık uçlu sorular ile birlikte görüşmeler gerçekleştirilmiş. Görüşmeler deşifre edilerek içerik analizi yöntemi ile ele alınmıştır. Elde edilen analiz sonuçlarına göre bakım veren bir ilişki geçmişi, tepki vermeyen partner, geri dönüştürülemez değişim, diğer ilişkiler ve manevi inançlar ile başa çıkma, ilişki üzerindeki uzun vadeli etki, benlik üzerindeki etki olmak üzere altı tema ortaya çıkmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında bağlanma yaralanması kavramının daha derin ve tam bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunduğu ve elde edilen bulguların travma alan yazını ile tutarlılık gösterdiği görülmüştür.

Makinen (2004), tarafından DOT yaklaşımı temel alınarak bağlanma yaralanmasına sahip olduğu belirlenen 24 çift ile 13 seans süren müdahale programı araştırması yürütülmüştür. Araştırmada, müdahale programının bağlanma yaralanmalarını ortadan kaldırmaya yönelik etkisi, çiftlerin değişim süreçleri ve bağlanma yaralanmalarını ortadan kaldırmada işe yarayan faktörlerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmada, bağlanma yaralanmaları çözülmüş çiftlerin müdahale edilmeyen çiftler ile karşılaştırıldığında birbirlerine karşı daha fazla yakınlık kurduklarına yönelik sonuç elde edilmiştir. Ayrıca araştırmada ilişki doyumu, ilişkide güven, affetme ve acı kavramlarının bağlanma yaralanmalarının çözülmesinde anlamlı birer yordayıcı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Heteroseksüel çift ilişkilerinde kadınların yaşam deneyimlerindeki bağlanma yaralanmalarını keşfetmek amacıyla Pelling ve Arvay-Buchanan (2004) tarafından yorumlayıcı fenomenolojik yaklaşımın kullanıldığı bir çalışmada, bağlanma yaralanması olgusunu ortaya çıkarmak için dört kadın katılımcı ile üç ayrı görüşme yapılmıştır. Çalışma sonucunda bağlanma yaralanmalarının derinlemesine anlaşılmasını sağlamak amacıyla altı tema ortaya konulmuştur. Bu ortaya çıkarılan altı tema Pelling (2003) tarafından yapılan çalışmada elde edilen temalar ile bakım veren bir ilişki geçmişi, tepki vermeyen partner, geri dönüştürülemez değişim, diğer ilişkiler ve manevi inançlar ile başa çıkma, ilişki üzerindeki uzun vadeli etki, benlik üzerindeki etki temaları ile benzerlik göstermektedir.

Naaman ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan çalışmada DOT yaklaşımı temel alınarak bağlanma yaralanmalarını iyileştirmek için hazırlanan müdahale programının etkililiği incelenmiştir. Çalışma iş analizi yöntemi kullanılarak bağlanma yaralanmalarına sahip olan iki çift ile 10 oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Müdahale programı sonucunda bağlanma yaralanmasını henüz yeni yaşayan çiftlerin müdahalelere daha kolay yanıt verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bağlanma yaralanmasını yaşayan eşin cinsiyeti incelendiğinde, yaralanmanın çözüldüğü çiftte yaralanan eşin erkek, çözülemeyen çiftte eşin kadın olduğu görülmüştür. Dolayısıyla çalışmada yalnızca bir çiftin bağlanma yaralanması çözülmüştür.

Bir diğer DOT yaklaşımının temel alındığı Makinen ve Johnson'ın (2006) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada ise 13 seans boyunda bağlanma yaralanmasına sahip 24 çift ile DOT temelli bağlanma yaralanması çözüm modeli uygulanmış ve modelin etkililiği değerlendirilmiştir. Müdahalenin bulguları terapi süresi içerisinde oturumlar arasından en iyi bölümler deşifre ve analiz edilmiş, 15 çiftin bağlanma yaralanmalarının onarıldığı görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre bağlanma yaralanması çözülen çiftlerin, çözülmeyen çiftlerden daha fazla yakınlık ve deneyim düzeyine eriştikleri sonucu elde edilmiştir.

Greenberg ve arkadaşları (2010), en az iki yıldır bağlanma yaralanması (terk etme, hakaret, çözülememiş öfke, incinme ve ihanet) yaşayan 20 çiftin dahil edildiği, DOT yaklaşımının temel alındığı 10-12 oturumluk müdahale programı uygulanmıştır. Bağlanma yaralanmalarının semptomlarının iyileşmesinin yanı sıra çiftlerde memnuniyet, güven ve affetmede önemli bir gelişme olduğu görülmüştür. Müdahale programı sonrasında gerçekleştirilen üç aylık izleme çalışmasında ölçümlerdeki değişikliklerin devam ettiği, tedavi sonunda ise 11 çiftin eşlerini tamamen affettiği görülmüştür. Duygu odaklı terapi yaklaşımının evlilikteki sıkıntıları kısa sürede hafifletmede ve affetmeyi teşvik etmede etkili olduğu görülmüş, uzun süreli değişimi gerçekleştirebilmek için ise ek seanslara ihtiyaç duyabileceği vurgulanmıştır.

Zuccarini'un (2010) doktora tezi kapsamında bağlanma yaralanmaları kavramına dair yaralanma sonrası duygusal tepkilerin doğası, yaralanma sonrasında ilişkisel onarım, yenilenme süreci ve 18 çiftin seans ses kayıtlarının incelenerek bağlanma yaralanmaları çözüm modelinin etkililiğinin test edildiği teorik ve deneysel olmak üzere iki ayrı çalışma yapılmıştır. Bağlanma yaralanmalarının onarıldığı

çiftlerin içsel deneyimleri ile daha fazla ilgili oldukları ve yaralanmaları onarmada bilinçli oldukları görülmüştür.

Halchuk ve arkadaşları (2010) tarafından daha önceki araştırmacılar tarafından oluşturulan bağlanma yaralanmalarını iyileştirmeyi hedefleyen ve etkili olduğu görünen DOT yaklaşımı temelli müdahale programının etkilerini incelemek amacıyla üç yıl boyunca izleme çalışması yapmıştır. DOT müdahalesi ile yaralanmaları onarılan çiftlerin izleme sürecinde de yaralanmalarının azalarak uyumlarının, güven ve affetme düzeylerindeki ilerlemelerinin devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Schade ve Sandberg (2012) bağlanma zedelenmesi çözüm modelini Duygusal Odaklı Çift Terapisi yaklaşımı temelinde ihanet ile birlikte bağlanma yaralanmasını yaşayan bir çifte uygulamıştır. Bir başka çözüm modeli çalışmasında ise Zuccarini ve arkadaşları (2013) tarafından bağlanma yaralanmaları çözüm modelinin etkililiğini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu amaçla 18 çift ile yapılan seanslardaki ses kayıtlarından faydalanılmıştır. Çalışma sonucunda çiftlerden dokuzunun bağlanma yaralanmaları çözümlenirken, dokuzunun çözümlenmediği görülmüştür. Bağlanma yaralanmaları çözümlenen çiftlerin, çözümlenmemiş çiftlere kıyasla daha bilinçli ve kontrollü oldukları, kişilerarası tepkilerinde daha yakın ilişki kurdukları görülmüştür.

Dehghani ve arkadaşları (2019) tarafından yürütülen çalışmada evliliklerinde sadakatsizlik ile karşılaşan kadın katılımcıların affedicilikleri üzerinde bağlanma yaralanmaları çözüm modelinin etkililiği değerlendirilmiştir. Evlilikte sadakatsizliği olan yaralanmış kadınlarda bağlanma yaralanması çözümleme modeli ve bütünleştirici çift terapisi müdahalelerinin affetme üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Yapılan izleme çalışmalarında etkisi takip aşamasında sabit kalmıştır. Evlilikte sadakatsizliği olan yaralı kadınlarda, bağlanma yaralanması çözümleme modelinin bütünleştirici çift terapisine göre affetmede daha etkili olduğu görülmüştür.

Sadakatsizliğin ele alındığı Darab ve arkadaşları (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise ihanete uğramış 32 kadın ile görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmeler sonrasında deşifre edilmiş ve tematik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre cinsel ihanet bağlanma yaralanması olarak cinsel ilişkiler, duygusal etkiler, bilişsel etkiler ve davranışsal etkiler olmak üzere dört temada etkilemektedir. Çalışmada sadakatsizliğin neden olduğu yaralanmaların çiftler arasındaki güvene zarar verdiği kanıtlanmıştır.

1.1.6. Bağlanma Yaralanmaları ile İlgili Yapılmış Yurt İçi alışmalar

Yurt içi alan yazın incelendiğinde bağlanma yaralanmaları kavramını ele alan ilk çalışmanın Terzi (2014) tarafından bağlanma yaralanmalarına neden olan durumları ortaya çıkarmak amacı ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim kullanılmıştır. Veri toplamak amacıyla 30 katılımcı ile açık uçlu soruların yönlendirildiği görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada katılımcılara bağlanma yaralanmaları kavramı açıklanmış sonrasında ise yaralayıcı olarak adlandırabilecekleri neler yaşadıkları sorulmuştur. Yaralayıcı yaşam deneyimleri yok ise hangi olayların kendilerinde yaralanmalara sebep olabileceği sorulmuştur. Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş, bağlanma yaralanmalarına yol açabilecek 27 durum ortaya çıkarılmıştır. Katılımcıların bağlanma yaralanmaları yaşamalarına yol açabilecek olaylar sırasıyla yalan söyleme, aldatma, hakaret, değer vermeme, bağırmak, gvenilmemek, nemsenmemek, fikirlere saygı duymamaktır.

Terzi İlhan (2014) tarafından yüksek lisans tezinde bağlanma yaralanmalarının tespit edilebilmesine yönelik ölçek geliştirme çalışması yapılmış, “Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmaları leği” geliştirilmiştir. lme arası en az bir senelik evli 359 kişiye uygulanmıştır. Geliştirilen lme aracının geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Terzi İlhan (2020) doktora tez çalışması kapsamında en az bir yıldır evli ve özel gereksinimli çocuğa sahip olan bireylerin kişilik özellikleri ve çift uyumları arasındaki ilişkide bağlanma yaralanmalarının aracı rolünü incelemiştir. Evlilikte bağlanma yaralanmalarını ölçmeye yönelik “Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları leği” geliştirmiştir. Sonrasında zel gereksinimli ocuk sahibi olan 167 evli birey ile çalışmayı gerçekleştirmiş, kişilik özellikleri ile uyumları arasında bağlanma yaralanmalarının aracılık rolünü incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre özel gereksinimli çocuğu olan bireylerin kişilik özellikleri, çift uyumları ve bağlanma yaralanmaları arasında anlamlı ilişki olduğu, kişilik özelliklerinin çift uyumunu ve yaralanmaları yordadığı ve bağlanma yaralanmalarının kişilik özellikleri ve çift uyumları arasındaki ilişkiye aracılık ettiği grlmştir.

Fırat (2021) tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans tez çalışmasında bağlanma stilleri ile bağlanma yaralanmaları arasındaki ilişkide affetme esnekliğinin aracı rolü incelenmiştir. Araştırmanın alışma grubunu 261 kişi oluşturmaktadır.

Affetme esnekliğinin bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanmaları arasında kısmi aracı rol oynadığı, kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerinin bağlanma yaralanmalarını pozitif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlhan (2021) çalışmasında düşük yapmış evli kadınların bağlanma yaralanmaları ile ilişki doyumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya evliliği boyunca en az bir kere düşük yapmış 152 evli kadın katılmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde düşük yapmış kadınların bağlanma yaralanmaları ile ilişki doyumları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

Ünal (2021) yüksek lisans tezinde evli bireylerde bağlanma yaralanmaları, ruminasyon, güven ve ilişki doyumu değişkenlerini incelemiştir. Çalışmaya 351 evli birey katılım sağlamıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde ilişki doyumunun evli bireylerin cinsiyetine, yaşına, eğitim düzeylerine, evlenme süresine, çocuk sahibi olup olmama durumuna göre farklılaşmadığı, evlenme biçimi göz önünde bulundurulduğunda flört yolu ile evlenen bireylerin görücü yolu ile evlenen bireylere göre ilişki doyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. İlişkilerde güvenin, doyumun %63.1'ini açıkladığı, bağlanma yaralanmalarının modele dahil olması ile birlikte açıklama oranının %72 oranına çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ruminasyonun ilişki doyumunu yordamadığı görülmüştür.

Terzi İlhan (2022) çalışmasında covid-19 geçirmiş evli bireylerin bağlanma yaralanmaları, stresle başa çıkma tarzları ve ilişki doyumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmaya covid-19 tanısı almış 360 evli birey katılmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde bağlanma yaralanmaları, stresle başa çıkma tarzları ve ilişki doyumları arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uğur (2022) yüksek lisans tezinde evli bireylerin evlilik doyumlarının, partnere kendini açma ve bağlanma yaralanmalarını nasıl yordadığı ve değişkenler arasındaki ilişkiyi aktör-partner karşılıklı bağımlı modeli ile incelemiştir. Evli bireylerin evlilik doyumlarının demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda eşe kendini açma ve evlilik doyumu ilişkisinde aktör etkilerinin anlamlı, eşe kendini açmanın evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı, her iki cinsiyetin bağlanma yaralanmalarının kendi evlilik doyumlarını negatif yordadığı görülmüştür.

1.2. EVLİLİK DOYUMU

1.2.1. Evlilik

Sosyal bir varlık olan insan yaşamı boyunca bireysel ve toplumsal olarak bir iletişim, ilişki ve diğerleri ile yakınlık içerisinde olmak durumundadır. Bireysel ve toplumsal olarak iletişim, ilişki ve yakınlık kurmanın bir boyutu da evlilik ilişkisidir. Bireylerin hayatında önemli bir dönüm noktası olan evlilik kavramının tarihsel bağlamı dikkate alındığında temelleri geçmiş yıllara kadar uzanan, günümüzde de yapısını ve temel özelliklerini korumaya devam eden temel bir yapı olarak varlığını sürdürmektedir. Evlilik aile birliğinin kurulmasının ilk adımıdır ve bireylerin yaşamları içerisinde aldıkları önemli kararlardan bir tanesidir. Geçmişten günümüze evlilik birliği çeşitli değişim ve dönüşümler yaşamıştır. Evlilik içinde bulunduğu şart ve çağa göre farklı olarak algılanmış, zaman ve kültürden etkilenmiştir. Kültürel olarak değişim ve başkalaşım göstermiştir.

Alan yazın incelendiğinde birçok araştırmacının evlilik hakkında farklı tanımlamalar yaptığı görülmektedir (Baltaş, 1988; Buluş ve Bağcı, 2016; Özgüven, 2020). Nesilden nesile aktarılan özelliklerin birleştirildiği ve aile kurmanın ilk adımı olan evlilik toplumun en küçük birimi ve evrensel bir yapı olarak ifade edilmektedir (Buluş ve Bağcı, 2016). Evlilik farklı aile ortamlarından gelen ve geçmiş yaşam deneyimleri birbirlerinden farklı olan iki bireyin gelecek yaşamlarını birlikte geçirmeye karar vermesidir (Baltaş, 1988). Özgüven'e (2020) göre evlilik bireyin neslini devam ettirmesi ve kişinin kendini gerçekleştirebilmesi için gerekli bir kurumdur. Saxton (1982)'a göre evlilik, bireylerin neslin devamı için bir araya gelerek bir aile oluşturduğu ve bu aile yapısı içinde birbirlerine ve çocuklarına karşı sorumluluk üstlendiği evrensel bir kurum olarak ifade edilmektedir (akt. Ergül ve Yılmaz, 2020). Bireyler evlilik birliği ile birlikte düzenli yaşamaya başlayarak neslini sürdürmeyi sağlamaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK), aileyi 'evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar ve kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğunu toplumdaki en küçük birlik' olarak ifade etmektedir (<https://www.tdk.gov.tr/>). Ersanlı ve Kalkan'a (2008) göre evliliğin çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bireyler güvende hissetmek, anne baba olabilmek, sevgi görme ve beğenilme gibi ihtiyaçlarının

karşılanabilmesi, korunduğunu hissedebilmek ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için evliliğe gereksinim duymaktadır.

Evliliğin insan yaşamı üzerinde birtakım olumlu etkileri bulunmaktadır. Evlilik ilişkisi bireylerin zorlayıcı yaşam olayları karşısında eşlerin birbirlerine sağlayacakları sosyal destek ile birlikte dayanıklılıklarını ve öznel iyi oluşlarını arttırmakta ve mutluluk düzeylerini iyileştirmektedir (Stutzer ve Frey, 2006). Dolayısıyla çiftlerin karşılıklı olarak sergileyecekleri sosyal destek evlilik birliğinin önemli bir bileşeni olarak düşünülebilir. Sağlıklı bir evlilik birliği içerisinde çiftler karşılıklı olarak sağlıklı bir iletişimi bulunurken aynı zamanda birbirlerinin psikolojik, duygusal, sosyal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Kavak, 2018; Özgüven, 2014).

İnsanoğlunun neslinin devamını sağlayan önemli bir kurum olan evliliğin nasıl yaşatılacağı 1970'li yıllardan itibaren tartışılan önemli konular arasında yer almaktadır (Bacanlı, 2001). Bireylerin evlilik birliğini sürdürebilmeleri karşılıklı olarak iyi iletişim, anlayış, doyum ve saygıyı gerektirmektedir. Erbek ve arkadaşlarına (2005) göre birbirleri ile etkileşim içerisinde olabilen, ilişki içerisinde evliliği ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliğine varabilen ve sorunları ortak bir çözüm yolu ile çözebilen çiftlerin evlilikleri uyumlu olarak ifade edilmektedir. Aynı zamanda evlilik uyumu çiftlerin evlilik birliği içerisindeki mutluluklarını ve doyumlarını ifade etmektedir (Locke ve Wallace, 1959; Spanier ve Cole, 1976; Johnson vd., 1986).

1.2.2. Evlilik Doyumu

Evli bireylerin ilişkilerinde duygusal, psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaları evlilik birliğinin sağlıklı bir şekilde ilerlemesini sağlamakta, gereksinimlerin karşılanması ise bireylerin evlilik birliği içerisinde aldıkları doyumunu etkilemektedir (Çatal ve Kalkan, 2019; Uçak, 2015). Evlilik, bireylerin sosyal gereksinimlerini ve eşlerin birbirlerine karşı güven ve sosyal destek sağlamaları, yaşam gereksinimlerini ve korunma gereksinimlerini doyurma olanağı sağlamaktadır (Özgüven, 2020). Son zamanlarda artan boşanma oranları göz önüne alındığında, evliliklerin bozulmasına katkıda bulunan faktörlerin anlaşılmasına ve araştırılmasına verilen önem giderek artmaktadır. Bu durumun araştırmacıların araştırma alanları olarak evlilik tatmini, evlilik uyumu ve evlilik kalitesi gibi kavramlara odaklanmasına yol açtığı düşünülmektedir.

Türk Dil Kurumuna göre doyum ‘Elindekenden hoşnut olma durumu.’ olarak ifade edilmektedir (TDK, 2024). Evlilik doyumu, bireylerin kişilerarası bilinçli farkındalık düzeyleri (Osmanlı, 2023), affedicilik (Ketenci, 2023; Osmanlı, 2023), mutlulukları (Ümmet, 2017; Öz ve Tatar, 2020) üzerinde önemli bir kavramdır. Evlilik doyumu, bireylerin evlilik birliği içerisindeki eşi ile arasındaki uyumuna dair olumlu veya olumsuz değerlendirmeleridir (Ketenci, 2023). Bir başka tanıma göre evlilik doyumu bireylerin evlilik içerisinde gereksinimlerinin karşılanma durumlarını değerlendirdiği düşünceleridir (Tezer, 1996). Evlilik doyumu bireylerin evlilik ilişkisi içerisinde istek ve beklentilerinin karşılanmasına yönelik algıları olarak ifade edilmektedir (Ünal ve Akgün, 2022). Tanımlar göz önünde bulundurulduğunda evlilik doyumu kavramı bireylerin kendi öznel değerlendirmeleri içermektedir. Dolayısıyla evlilik doyumu kavramının eşler ve bireyler arasında farklılık gösterebilir.

Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde eşlerin bağlılık, sadakat, ahlaki değer, saygı, dini ve manevi bağlılık, eş ile arkadaşlık kurabilme, affetme becerileri, finansal yönetim, çatışma çözme, esneklik özelliklerinin bulunması evlilik birliğinin başarılı ve güçlü olarak ifade edilmesini sağlamaktadır (Daneshpour vd., 2011; Fenell, 1993). Bu faktörler ile birlikte bireylerin evlilik birliği içerisinde aldıkları haz ve doyum düzeyinin etkilenebileceği düşünülebilir. Bireylerin evlilik ilişkisinden aldıkları doyum ve uyum yaşam kalitelerini de etkilemektedir (Sakarya ve Dilmaç; 2020; Williams, 2003; Zhumgalbekov ve Efilti, 2023). Evlilik ilişkisinin sağlıklı olarak ifade edilebilmesi için bireylerin evlilik birliği içerisinde karşılıklı olarak ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayabilmeleri önemlidir. Eşlerin ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamaları evlilik doyumu ile ilişkilidir.

Bireylerin yaşamları içerisinde psikolojik, fizyolojik ve duygusal ihtiyaçları bulunmaktadır. Evlilik kurumu bireylerin psikolojik, fizyolojik ve duygusal ihtiyaçlarının karşılandığı yapılardan bir tanesidir. Sevmeye sevilme ihtiyacı, güven ihtiyacı, değer ihtiyacı, cinsel haz ihtiyacı, ebeveyn olma ihtiyacı, finansal eşitlik, eğlenme eşitliği ihtiyacı, manevi değer ihtiyacı, ilgi ve desteklenme, iletişimin açıklığı ihtiyacı gibi bazı psikolojik ihtiyaçlar evlilik doyumunu etkileyebilmektedir. Bireylerin kişisel özellikleri, duygu, değer ve tutumları, eşler arasındaki iletişim düzeyi, sorun çözme becerileri, değerleri, inançları ve çevresel faktörler evlilik doyumlarını etkilemektedir (Larson, 2003, akt. Çelebi, 2021; Özgüven, 2014). Evlilik

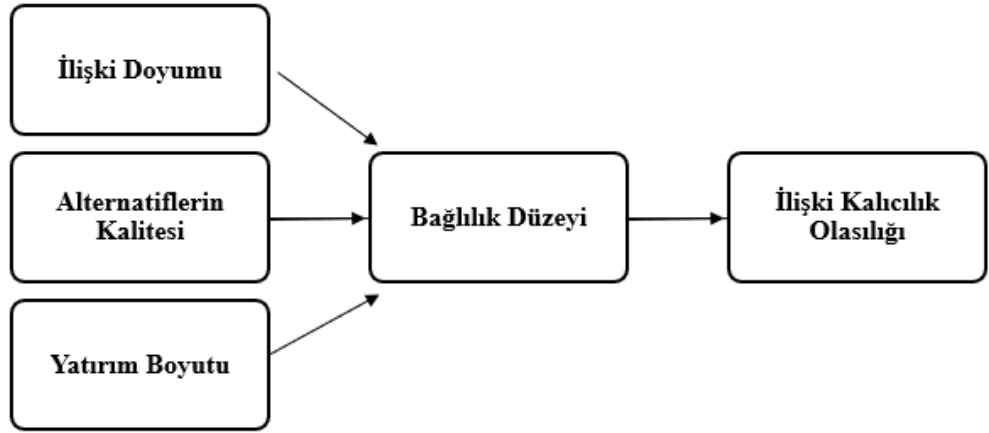
içerisinde duyguların paylaşılması, ilgi ve sevgi varlığı, iş birliği, mizah, bireysel farklılıkları kabul edebilme becerilerinin var olması evlilik ve aile yapısının sağlıklı olmasını sağlamakta (Nazlı, 2006), paylaşım azlığı, sosyal ilişkilerin bozulması ve çiftler arasındaki iletişimin bozulması, bireylerin evlilik birliği içerisindeki fizyolojik, psikolojik ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması evlilik doyumlarını etkileyebilmektedir (Kavak, 2018; Özgüven, 2014).

Tezer'e (1994) göre evlilik doyumunu etkileyen iki grup faktör bulunmaktadır. Birinci grupta çiftler arası iletişim, yaşanan tartışmalar, tartışma sıklığı gibi durumlar ifade edilirken, ikinci grupta ise yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi demografi değişkenler bulunmaktadır.

1.2.3. Evlilik Doyumunu Açıklayan Modeller

1.2.3.1. Rusbultz, Martz ve Agnew Yatırım Modeli

Rusbultz, Martz ve Agnew (1998) yatırım modeli olarak isimlendirdikleri model ile ilişki bağlılığını ifade etmeye çalışmışlardır. İlişkiden alınan doyum, ilişki içerisindeki alternatiflerin çeşitliliği ve kalitesi ve ilişkiye yapılan duygusal ve maddi yatırımlar boyutunun bağlılık düzeyini dolayısıyla ilişkinin ömrünü ve kalıcılığını etkilediğini açıklamışlardır. Rusbultz'a (1980) göre bireyler ilişkilerini devam ettirip ettirmeme kararlarını ilişkilerinin doyurucu olup olmadığı konusunda karşılaştırma yaparak aldıklarını ifade etmektedir. Evliliklerinde veya ilişkilerinde doyum hissetmeyen bireyler terk etme, sadakat, ihmal ve dile getirme olmak üzere dört tür tepkide bulunabilmektedir. Terk etme çiftlerden birinin romantik ilişkiyi veya evliliği sona erdirmesi davranışını içermektedir. Sadakat ilişki içerisinde doyum hissetmeyen bireyin doyum hissedebileceği farklı ilişkilere yönelmesi olarak ifade edilebilmektedir. Tartışma, ilişki içerisinde yaşanan problemlerin karşılıklı olarak konuşulması, tartışılması, dile getirilmesine yönelik çözüm içerebilen adımlardır. İhmal romantik ilişki içerisinde bireylerin problemleri ortadan kaldıracabilecek bir davranış, söylemde bulunmayarak sorunu görmezden gelmesidir.

Şekil 3. Yatırım Modeli (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998: 360).

1.2.3.2. Thibaut ve Kelley Karşılıklı Bağımlılık Yaklaşımı

Thibaut ve Kelley (1959) karşılıklı bağımlılık yaklaşımı ile ilişki doyumunu açıklamıştır. Bu yaklaşımda ilişkileri değerlendirmede karşılaştırma düzeyi ve seçenekleri karşılaştırma düzeyi olarak iki değerlendirme ölçütü bulunmaktadır. Bireylerin romantik ilişkileri kapsamında aldıkları doyum ve ilişkilerini değerlendirmede kullandıkları ölçüt karşılaştırma düzeyleri olarak ifade edilmektedir. İlişkide ödenen bedeller ve ödüller karşılaştırma düzeyini belirlemektedir. İlişki içerisinde elde edilen kazançlar, karşılaştırma düzeyinin üzerinde ise ilişki doyumu yüksek, altında ise doyumsuz olarak ifade edilebilmektedir. Karşılaştırma düzeyi temel alınarak bedellerde değerlendirilmektedir.

Bir ilişki için doyum ve çekicilik, ilişki ile ilgili ödüller ve bedellerin basit bir işlevidir. Bu yaklaşıma göre bireylerin ilişkilere olan bağımlılıkları ilişkiyi devam ettirmelerinin nedenidir (Kaynak Malatyalı, 2014).

1.2.4. Evlilik Doyumu ile İlgili Yapılmış Yurt Dışı Çalışmalar

Alan yazın incelendiğinde evlilik doyumunu ortaya koymak ve bireyin kendi evliliğine yönelik memnuniyet düzeyini değerlendirmek amacıyla birçok ölçme aracının geliştirildiği görülmektedir (Amruthraj ve Prakash, 1985; Ayub, 2010; Fowers ve Olson, 1993; Haynes vd., 1992; Roach, Frazier ve Bowden, 1981).

Roach, Frazier ve Bowden (1981) çalışmalarında yaşları 20 ile 65 yaşları arasında değişen 88 katılımcı ile evlilik doyumu envanteri geliştirmeyi amaçlamıştır.

Envanterin Cronbach alfa düzeyinin .98 olduğu, ölçme aracının geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Amruthraj ve Prakash (1985) 120 çift olmak üzere 21-60 yaşları arasındaki 240 kişiye 30 maddelik bir anket uygulamıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliğinin .96 olduğu görülmüştür. Haynes ve diğerleri (1992) çalışmalarında yaşlılar için bir evlilik doyumu anketi için ölçek geliştirme çalışması yapmayı amaçlamıştır. Nihai anket 24 maddeden oluşmakta, geçerli ve güvenilir olduğuna yönelik sonuç elde edilmiştir. Fowers ve Olson (1993) ölçek geliştirme çalışmalarında 15 maddelik 'Enrich Evlilik Doyumu Ölçeği' için 7261 çift ile çalışmalarını gerçekleştirmiş, ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarını yapmıştır. Ölçeğin test-tekrar test Cronbach alfa düzeyinin .86 olduğu görülmüştür. Ayub (2010) ise çalışmasında 12 maddeden oluşan kırk maddelik ölçeği 600 evli çifte uygulamış, ölçek Cronbach alfa düzeyinin .69 olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliği .852 olarak bulunmuştur.

Hendrick (1981) çiftlerde kendini açmanın evlilik doyumu üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamış, 51 çiftten veri elde etmiştir. Elde edilen veriler ışığında ölçümlerin eşler arasında yüksek karşılıklılık içerdiği, kendini açma ile evlilik doyumu arasında tutarlı pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kendini açmanın evlilik doyumunun önemli bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Litzinger ve Gordon (2005) 387 evli çiftin katıldığı çiftler arasındaki iletişim becerileri, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgular ışığında iletişim becerileri ve cinsel doyumun evlilik doyumunu yordadığı sonucu elde edilmiştir. Araştırma sonucunda evli çiftlerin cinsel doyumlarının yüksek olması durumunda evlilikten daha fazla doyum aldıklarına yönelik sonuç elde edilmiştir.

Rosen Grandon, Myers ve Hattie (2011) ilk evliliği yapmış 201 katılımcı ile evlilik özellikleri, evlilik süreçleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla yapısal eşitlik modeli oluşturmuştur. Elde edilen bulgular ışığında evlilik özellikleri olan sevgi, sadakat ve paylaşılan değerler faktörlerinin evlilik süreci ve cinsiyet değişkenlerine aracılık ettiği, evlilik sürecinin ise evlilik doyumu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Jackson, Miller, Oka ve Henry (2014) çalışmalarında kadınların erkeklerden daha düşük evlilik doyumu yaşadıkları yönündeki varsayımı meta-analiz ile test

etmeyi amaçlamıştır. Meta-analize toplam 101.110 katılımcı ile toplam 226 bağımsız örnek katılımcı dahil edilmiştir. Araştırmanın bulguları incelendiğinde kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel açıdan çok küçük cinsiyet farklılıkları olduğu, kadınların erkeklerden biraz daha az memnun olduğu görülmüştür. Moderatör analizler ile bu farkın klinik örneklemelerin dahil edilmesinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca moderatör analizlere göre evlilik terapisine alınan kadınların eşlerine göre evlilik ilişkilerinden %51 daha az memnuniyet duyma olasılığının olduğunu göstermiştir. Klinik olmayan örnekler için cinsiyetler arasında önemli bir etki büyüklüğünün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tavakol, Moghadam, Nasrabadi, Salehiniya ve Rızaei (2017) yaptıkları çalışmalarında evlilik doyumunu etkileyen faktörleri ortaya koymak amacıyla 2000 yılından 2015 yılına kadar alan yazındaki çalışmaları incelemiştir. Alan yazında bulunan 250 makalenin incelendiği çalışmada evlilik uyumu, evlilik tatmini, çift tatmini kavramları anahtar kelimeler olarak belirlenmiş, kriterleri karşılayan 80 makale araştırmaya dahil edilmiştir. İncelenen makalelere göre elde edilen bulgular ışığında demografik özelliklerin, kişilik özelliklerinin, bağlanma stilleri, iletişim ve yakınlık, kişisel sağlık ve cinsel ilişki, fedakarlık, din ve duygusal zeka kavramlarının evlilik doyumu üzerinde etkili ve önemli olan kavramlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fahimdanesh, Noforesti ve Tavakol (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öz şefkat, bağışlama ve evlilik doyumunu karşılaştırmak amaçlanmıştır. Çalışma evlilik süresi 1 yıl ile 10 yıl olan 20 ile 40 yaşları arasındaki 200 çift ile gerçekleştirilmiştir. Kadınlar için regresyon ve Pearson korelasyon sonuçları incelendiğinde evlilik doyumunun öz şefkat ile ilişkili olduğu, erkeklerde ise affetmenin evlilik doyumunu öngördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla affetme ve öz şefkat kavramlarının evlilik doyumunun yordayıcıları olduğu sonucu elde edilmiştir.

Wang ve Zhao (2022) 470 Çinli evli yetişkin ile evlilik etkileşimi ve evlilik çatışmasının partner phubbing (cep telefonu bağımlılığı) ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiye aracılık etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde telefon bağımlılığının evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği, evlilik etkileşimi ve evlilik çatışması değişkenlerinin cep telefon bağımlılığı ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

1.2.5. Evlilik Doyumu ile İlgili Yapılmış Yurt İçi Çalışmalar

Evlilik doyumu ile ilgili yurt içi çalışmalar incelendiğinde literatürde pek çok çalışmanın olduğu görülmektedir. Alan yazında geliştirilmiş olan doyum ölçekleri dikkat çekmektedir. Doyumu ölçmeyi amaçlayan ölçek geliştirme çalışmaları incelendiğinde aile yaşam doyumu (Çalışkan, Toker ve Özbay; 2017; Taşdelen Karçkay, 2016), evlilik doyumu (Akçabozan Kayabol, vd., 2023; Canel, 2007; Çelik, 2006; Çelik ve İnanç, 2009; Derebaşı, 2004) ve evlilik yaşamı (Tezer, 1996) kavramları ile karşılaşılmaktadır. Tezer (1996) evli çiftlerin evlilik içerisindeki memnuniyetlerini ortaya koymak amacıyla ölçek geliştirmiş, ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışmasını yapmıştır. Araştırmada 25 çift olmak üzere 50 kişi ile birlikte evlilik doyumunu ölçen 10 maddelik bir ölçek yayınlamıştır.

Acar (1998) tarafından yapılan araştırmada sosyal hizmet kuruluşlarında çalışan evli personellerin evlilik doyumlarını incelemiştir. Katılımcıların kişisel özellikler, problemler, cinsiyet, yaş, evlilik yaşı ve evlenme şekli gibi değişkenlerin evlilik doyumuna etki etmediği görülmüştür. Ayrıca araştırmada eşlerin rolleri, sorumlulukları ve gücü paylaştıklarında, şiddetin olmamasında, sağlıklı cinsel yaşam varlığında ve problem çözme becerilerine sahip olunmasının evlilik doyumunu pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sığırcı (2010) evli bireylerin bağlanma şekilleri ve evlilik inançlarının evlilik doyumu ile arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı araştırmasında Malatya’da bulunan 220 evli kişi ile çalışmıştır. Evlilik doyumu düşük olan ve yüksek olan bağlanma biçimleri ve evlilik inançlarında farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaçınmacı bağlanma tarzının ve “eşler değişmez” olarak ifade edilen evlilik inancının evlilik doyumunun yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Evli bireylerin bağlanma stilleri, romantik ilişki kıskançlık düzeyleri ve evlilik doyumları arasındaki ilişkiyi incelemek isteyen Girgin ve Şık (2018) tarafından yapılan çalışmada bağlanma stillerine göre evlilikten alınan doyum düzeyinin farklılaştığı, maddi durum ve eşin eğitim durumunun evlilik doyumu ve bağlanma stili üzerinde etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna göre kaçınan bağlanma ve maddi durumun evlilikten alınan doyumunu yordadığına, kaçınan bağlanma ve evlilik doyumunun iste kıskançlığı tetiklediğine yönelik sonuç elde edilmiştir.

Alaçam (2020) tarafından yapılan çalışmada en az 1 yıldır evli olan 311 evli bireylerin, evlilik doyumları, aldatma eğilimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Evli bireylerin cinsiyetleri, yaşı, eş yaşları, eşin doğum yerleri, eşin çalışma durumu, gelir düzeyi, evlenme yaşı, evlilik süresi, eş ile yaş farkı, çocuk sahibi olma durumu ve sayısı, evlenme şekli, tanışma süresi, akrabalık ilişkisi gibi değişkenlerin evlilik doyumu, aldatma eğilimi ve kişilik özellikleri ile aralarında anlamlı ilişkiler bulunmuş, evlilik doyumu ile aldatma eğilimi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelebi (2021) tarafından yapılan İstanbul’da ikamet eden en az 1 yıldır evli olan, çocuk sahibi olmayan erkek ve kadın katılımcılardan oluşan çalışmada güvenli bağlanma ile evlilik doyumu arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada partnerin fiziksel özelliklerini beğenme, öfke, eşin ailesiyle iletişim, ekonomik anlayış ve evlilik doyumu arasında düşük ve negatif yönlü ilişkilerin bulunduğu katılımcıların evlilik süreleri arttıkça evlilik doyumlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gezer (2022) tarafından yapılan 381 evli öğretmenden oluşan çalışmada aldatma eğilimi ve ilişkiler ile ilgili bilişsel çarpıtmaların evlilik doyumunu yordama gücünün ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, evlilik yaşamı ölçeği, aldatma eğilimi ölçeği ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ölçeği kullanılmıştır. Aldatma eğilimi ve ilişkiler ile ilgili bilişsel çarpıtmaların evlilik doyumunun yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aldatma eğilimi ile evlilik doyumu ve bilişsel çarpıtmalar ve evlilik doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Algan (2022) tarafından yapılan araştırmada aile iletişim kalıpları ve kişilik özelliklerinin evlilik doyumunu yordama gücünü ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 305 kadın, 193 erkek olmak üzere 498 evli kişi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, sıfat temelli kişilik ölçeği ve evlilik yaşam ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada aile iletişim kalıplarının ve kişilik özelliklerinin evlilik doyumunu yordadığı bulunmuştur. Ayrıca araştırmada demografik bilgi formu ile elde edilen yaşanan konum, evlilik yılı, gelir seviyesi, evlilik şekli, çocuk varlığı ve çocuk sayısı arasında anlamlı fark olduğu; cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaş arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna

ulaşılmıştır. Kişilik özellikleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide katılımcıların dışadönüklük, deneyimlere açıklık, uyumluluk ve sorumluluk özelliklerinin pozitif yönde, duygusal denge özelliğinin ise negatif yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.3. EVLİLİKTE SUÇU AFFETME

1.3.1. Affetme

Teolojik ve felsefi literatürde sıklıkla karşılaşılan ve tartışılan affetme kavramı, 1980’li yıllarda daha çok teoloji ile ilişkilendirilmesi ve çalışılması nedeniyle psikolojide büyük ölçüde göz ardı edilmiştir. Sosyal bilimler ve psikoloji alanlarında ise daha sonra ele alınmış, 1990’lı yılların başlarından itibaren affetme kavramı psikoloji alan yazınında çalışılmaya başlayan bir kavram olmuştur. 90’lı yıllardan bu yana psikoloji alanı, Affetme kavramını kapsamlı bir şekilde incelemiş, bu da onu büyük ilgi ve araştırma konularından biri haline getirmiştir (Enright ve Fitzgibbons, 2000; McCullough, Worthington ve Rachal, 1997; Scobie ve Scobie, 1998; Taysi, 2007). Bağışlamayla ilgili araştırmaların son yıllarda hızla artış gösterdiği görülmektedir (Gordon ve Baucom, 2003; Ho ve Fung, 2011).

Bağışlama eylemi olumsuz bir durum, ihlal veya ihlali gerçekleştiren kişiye yönelik oluşmuş olan olumsuz duygu, tutum ve düşüncelerin olumlu olanlara dönüştürülmesi süreci olarak ifade edilmekte, bireysel ve toplumsal çıkmazlara ve anlaşmazlıklara karşı alternatif bir yöntem olarak düşünülmektedir (Enright, 1996; Wade vd., 2005; Worthington, 2005; Thompson vd., 2005). Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde ise affetmek kavramı “hoşgörü ile karşılamak, bağışlamak” gibi anlamlara gelmektedir. Roberts’e (1995) göre affetme bireyin, hata yapan bir kişiyi veya hatalı bir durumu merhamet duygularıyla görebilme becerisini kullanarak öfkelerini yenebilmesidir. McCullough ve Worthington’a (1999) göre affetme, insanları öfkelerinden ve öfkeleri sonucunda ortaya çıkabilecek olumsuz davranışlarının beraberinde getireceği pişmanlık ve suçluluk duygusundan kurtarabilecek bir müdahale yöntemidir. Affetme, “bireyin, kendisine haksız yere haksızlık eden birine karşı sevgi, cömertlik ve şefkat gibi duyguları teşvik ederek, öfke, olumsuz yargılama ve kayıtsızlık gibi duyguları gönüllü olarak bırakması” olarak ifade edilebilir (Enright, 1996). North’a (1987) göre birey kendisine karşı

adaletsiz davranan hatalı bir kişiye karşı kızgınlık, kınama ve intikam duygusundan vazgeçerek cömert ve insani olarak şefkat duyguları ile yaklaşır ise affetme davranışını gerçekleştirir. Bu tanımdan yola çıkarak Enright (1996) affetmenin bileşenlerini şu şekilde ortaya koymuştur;

- Kırılan kişi derin bir acıya maruz kalarak haksızlık yaşamıştır.
- Kırılan kişi affetmeyi kendi isteği ile tercih eder ve bu eylemi zorunlu olarak değil kendi isteği ile gerçekleştirir.
- Kırılan kişinin affetme davranışı duygu, biliş ve davranış içermektedir.
- Affetme bir kişinin diğer kişiye verdiği bir tepkidir. Bağışlayan kişi karşısındaki tutum ve davranışına bakılmaksızın affetme davranışını gerçekleştirebilir.

Affetme kavramı bireyin kendi karar verme sürecini kapsayan bireysel bir süreçtir. Birey kendisini yaralayıcı zedeleyici bir olay veya durum karşısında farklı tepkiler verebilir ve bu tepkileri kişinin kendisinin belirlemesi gerekmektedir. Scobie ve Sobie'e (1998) göre başkasının zorlaması ile gerçekleşecek affetme, içi boş bir affetme olarak değerlendirilmelidir. Affetme kavramının sahte affetme, sessiz affetme, gerçek affetme ve affetmeme olmak üzere dört çeşidi bulunmaktadır.

Sahte affetme, kişilerarası davranışın olduğu ancak içsel durumun olmadığı durumlarda, sessiz affetme ise kişilerarası davranışın olmadığı ancak içsel durumun varlığıyla, gerçek affetme hem kişilerarası davranış hem de içsel durumla varlığı ile gerçekliğiyle, affetmeme ise hem kişilerarası davranışın hem de içsel durumun yokluğuyla ifade edilmektedir (Baumeister, Exline ve Somner, 1998). Sahte affedicilikte birey, affettiğini ifade ettiği halde geçmiş olayları ve durumları hatırlayarak suçlayıcı, ceza uygulama yollarını kullanabileceği bir tutum içerisinde olarak güç kazanabilmektedir (Cunningham, 1985). Gerçek affetme, başkalarını gerçek anlamda hem iyi yönlerini hem de kusurlarını görerek kabul etmeyi, aynı zamanda onları eylemlerinin sonuçlarından sorumlu tutarak aynı zamanda onlara karşı anlayış, empati ve olumlu duyguyu korumayı gerektirmektedir (Wade vd., 2005). Enright ve Coyle'e (1998) göre gerçek affetmede yaralanan kişinin haksızlığı görebilmesi, kendi kararlarıyla öfke duygularını bir kenara bırakıp affetmeyi tercih

edebileceği olumlu duygular ile karşılık vermesi ve ahlaki olabilmeyi içeren üç önemli nokta bulunmaktadır. Bireyler kendilerine hatalı davranışlarda bulunan kişilere veya hatalı durumlara karşı zayıf görünmemek, gelecek süreçte yaşayabilecekleri olası riskli durumlara karşı kendilerini koruyabilmek için affetmemeyi tercih edebilmektedir (Kearns ve Fincham, 2004).

Fincham (2000), affetme kavramını diğer kavramlardan ayırabilecek kavramsal bir analiz çalışması yaparak affetmenin temel özelliklerini ortaya koymuştur. Affetmenin temel özellikleri şu şekilde ifade edilmektedir;

- Affetme eylemi kişi tarafından gerçekleştirilir.
- Affetme, bilinçli bir şekilde yapılır ve gönüllü bir seçimdir.
- Affetme ile uzlaşma arasında ayrım bulunmaktadır.
- Affetme, olumlu ve olumsuz unsurları içermektedir.
- Affetme kişinin yaptığı bir şeydir.
- Affetme davranışının kendisine has bir açıklaması ve tanımlaması yoktur.
- Affetme bir süreçtir.
- Affetme yaşanan süreci ve davranışı da kapsamaktadır.
- Affetme, kişilerarası ilişkiler içinde işleyen bir çerçeveyi kapsamaktadır.

Bireylerin yaşamın zorlukları karşısında pozitif ve güçlü olarak kalması ve durmasında, dayanıklılık geliştirme ve güçlendirmede affetme kavramının önemli bir yer edindiği söylenebilir (Hodgson ve Wertheim, 2007). Affetme kavramı, benzer anlamlarda olduğu düşünülen mazur görme, anlaşıma, hoş karşılama, tolere etme, görmezden gelme ve göz yumma gibi kavramlar ile karıştırılabilmekte ve bu kavramlar aynı anlama gelmemektedir. (Hall ve Fincham, 2005; Kurt, 2022; Scobie ve Scobie, 1998).

Affetme bireylerin kendilerini yaralayıcı öfke ve pişmanlık gibi olumsuz duygularının azalmasına mutluluk düzeylerinin yükselmesini sağlamak ve ruhsal sağlığı olumlu yönde etkilemektedir (Enright, 1996; Erdoğan, 2018; Kaya ve Orçan, 2019). Fitzgibbons'a (1986) göre affetme ile bireyler geçmişteki yaralayıcı

deneyimlerini unutmakta, ilişkilerinde karşılıklı olarak anlaşma sürecine adım atmakta ve geçmiş deneyimlerinde yaşadığı öfkenin sonraki kişilere aktarılma olasılığını azaltmaktadır. Dolayısıyla affetme kavramının özü ve niteliğinin anlaşılmasında yapılacak tanımlamaların affetmeyi anlamak ve diğer kavramlardan farkını ortaya koymak açısından önem arz etmektedir. Affetme kavramı ile ilgili alan yazın incelendiğinde kesin ve net bir tanımın olmadığı affetmenin farklı boyut ve modeller çerçevesinde incelendiği görülmektedir. 80’li yıllardan itibaren affetme kavramına olan ilginin artması araştırmacının kavram ile ilgili kuramsal modeller ortaya koymasını sağlamıştır.

1.3.2. Affetme Modelleri

Psikolojik yaklaşımların affetme kavramını kapsamadığı göz önüne alındığında, affetme kavramının aydınlatılmasına yönelik çeşitli modeller önerilmiştir. (Enright ve The Human Development Study Group, 1991; Enright, 2001; Enright ve Fitzgibbons, 2000; Gordon, Baucom ve Snyder, 2000; Worthington, 1998) Alan yazında affetmeyi açıklayan birçok model bulunmaktadır. Affetmeyi açıklamaya çalışan modeller incelendiğinde birbirlerinden farklılık gösterse de nefret, öfke, olumsuz hislerden vazgeçme, anlaşma ve affetmeye karar verme gibi ortak bileşenleri bir arada bulundurduğu görülmektedir (Walker ve Gorsuch, 2004). Bu araştırma kapsamında Enright’ın Affetme Süreç Modeli, Worthington’un Affetme Modeli, Gordon ve Baucom’un Üç Aşamalı Modeli ele alınacaktır.

1.3.2.1. Affetme Süreç Modeli

Affetme süreç modeli Enright ve arkadaşları tarafından 1996 yılında ortaya koymuş olduğu bir modeldir. Bu modelde Enright (1996) affetme sürecinde duygu, düşünce ve davranışın bir etkileşim içerisinde olduğunu ifade etmektedir. Affetme süreç modelinde affetme kavramı bireyin başkasını affetme ve affedilme olmak üzere iki boyut ele alınırken, iki boyutun her birinde affetme keşfetme, karar verme, çalışma ve derinleşme olmak üzere dört aşamada gerçekleşmektedir.

1. *Keşfetme aşamasında* kişi yaşadığı durum içerisinde yaşanan olayın, hataların hem kendisi hem de başkaları için ne anlama geldiğini sorgulamaktadır. Bu aşamada birey yaşadığı adaletsizlik üzerine düşünürken acı verici olayı tekrar

deneyimlemekte ve öfkesi ile yüzleşmektedir. Bu evrede yaşanan acının gerçekliği ve bireye olan etkisi üzerinde durulmaktadır. Bu aşamada birey önceki savunma mekanizmalarını gözden geçirerek yaşadığı başa çıkma becerilerinin etkili olmadığını keşfetmektedir.

2. *Karar aşamasında* birey hatalı olanı affetme kararını verir. Bağışlama sürecini uygulanabilir bir seçenek olarak değerlendirmektedir. Ancak bu aşamada bilişsel bir karar olarak düşünülen affetme davranışının yeterli olmadığını belirtmek önem arz etmektedir.
3. *Çalışma aşamasında* birey yaşanan olaya kendisine yanlış yapan kişi bağlamından bakmaya çalışarak yaşanan durumu yeniden çerçevelemeye çalışır ve hatalı olan kişiye karşı empatik bir yaklaşımı deneyimlemekte, hatalı olan kişiye şefkat ve yaşadığı acıyı kabul etme farkındalığı kazanmaktadır.
4. *Sonuç aşaması* modelin son aşamasıdır. Yaralanan birey bu aşamada acı çekme ve affetme sürecinde kendisi ve diğerleri için bir anlam bulmaya çalışmaktadır. Bulunan anlam ile birlikte geçmişte başkalarının affedilmesine ihtiyaç duyduğu keşfetmekte, yalnız olmadığına dair bir iç görü kazanmaktadır. Yaralanma ile birlikte yaşamına dair yeni amaçlara sahip olabileceğini farkına varırken, olumsuz duygularının azaldığını, olumlu duygularına yönelik farkındalığının arttığını keşfetmekte ve affetme davranışını gerçekleştirmektedir (Enright, 1996; Güven ve Erdem, 2020).

Bu modele göre affetme süreci duygusal, bilişsel ve davranışsal boyutları içeren 20 aşamadan oluşmaktadır. Affetme süreci kişisel olduğundan kaynaklı bireylerin bu aşamaları geçme süreci bireysel farklılıklar gösterebilmektedir. Dolayısıyla affetme sürecini her birey farklı şekilde deneyimlemektedir (Enright ve Human Development Study Group, 1996; Freedman ve Enright, 1996).

1.3.2.2. Worthington Affetme Modeli

Affetme Piramit Modeli Worthington (1998) tarafından geliştirilmiştir. Affetme Piramit Modeli'nde affetmenin gerçekleşebilmesi için her aşamasının baş harfinden oluşan REACH olarak ifade edilen beş farklı basamak bulunmaktadır. Bireylerin kendilerini rahatsız eden incitici ve yaralayıcı bir hatayı affetmelerine yardımcı olmak

amaçlanmaktadır (Bozkaya, 2023). Bireyin kararsal affetme ve duygusal affetme olmak üzere iki şekilde affetmeyi gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Piramitin ilk basamağını oluşturan R (Recall) harfi acıyı hatırlamayı ifade etmektedir. Bu aşamada birey yaşadığı olumsuz durumu zihninde yeniden anımsayarak yeni ve tarafsız bir bakış açısı geliştirmektedir. İkinci aşama E (Empathize) olarak ifade edilen hata yapan kişi ile empati kurmaktır. Üçüncü aşama ise A (Altruism) ile sembolize edilen fedakarlık anlamlarına gelmektedir. Bu aşamada affetme diğerlerini düşünen bir hediye olduğu ifade edilmekte, hata yapan kişiye karşı düşüncelerin değişmesi için affetme girişiminde bulunmaktadır. Dördüncü aşama ise söz vermek (Committing) olarak ifade edilmektedir. Bu aşamada duygusal olarak affetme gerçekleşmektedir. Beşinci ve son aşama ile bireyin affetme davranışını devam ettirmesi beklenmektedir (Worthington, 1998a; 1998b).

1.3.2.3. Worthington Aile İlişkileri Bağlamında Empati, Alçakgönüllülük ve Affetme Taahhüt Modeli

Worthington'un (1998a; s.63) affetme modelinde affetme süreci hatalı kişiye yönelik empati ile başlamakta, incinmiş kişinin alçakgönüllülüğü ile ilerlemekte ve affetmeye yönelik taahhütte bulunularak pekiştirilmektedir. Bu modelde evlilik veya aile terapisi sürecinde kullanılabilecek bilişsel ve davranışsal tekniklerin incitici yarayı iyileştirmesinin zaman alacağı, böylece duygusal yaranın hafifletilebileceği düşünülmektedir (Worthington, 1998a).

Model empati, alçakgönüllülük ve affetmeye yönelik bağlılık/taahhüt bileşenlerini içermektedir (Worthington, 1998a; s.63). Empatik bir yaklaşımın benimsenmesi öncelikle inciten kişiye veya duruma yönelik önemli bir adım atılmasını sağlarken, inciten kişiye ve incinmeye neden olabilen çevresel koşullara karşı affetme davranışının gerçekleşmesine yardımcı olabilir. Worthington (1998) bireyin kendisini inciten kişi ile empati kurmadıkça affetmenin gerçekleşmeyeceğini ifade etmektedir. İncitici davranışlar sergileyen kişi ile sadece empati kurmak affetme için tek başına yeterli olmamaktadır. Birey kendisini inciten kişinin duygularını anlasa da inciten kişinin kötü niyetli ve incitici olduğuna dair inançlarının devam edebileceği nedeniyle affetme davranışını göstermeyebilir. Dolayısıyla bireyin affetme davranışını gösterebilmesi için empatinin yanı sıra alçakgönüllülük duygusuna da sahip olması

gerekmektedir. Modelin son aşamasında bireyin bir taahhüt olarak affetme davranışını sözleri veya davranışları ile ifade edebilmesi beklenmektedir.

Worthington'a (1998) göre bu modele uygun olarak gerçekleştirilebilecek aile terapisi sürecinde aile üyelerinin var olan meseleleri birbirlerinin bakış açısından empatik bir şekilde değerlendirmelerini sağlamaya teşvik etmek, affetmeme durumuna dahil olan aile üyelerinin alçakgönüllülük ile hatalı olan aile üyesini affetmek istediğini görmesine yardımcı olmak, üyelerin kırgınlıklarını ifade etmeleri ve birbirlerini açık bir şekilde bağışlamaya teşvik etmek üzere üç görevi yerine getirmesi beklenmektedir.

1.3.2.4. Gordon ve Baucom Affetme Modeli

Gordon ve Baucom (2003) evli çiftlerde travmatik yaşantıların affedilmesi sürecinin nasıl gerçekleştiğini ortaya koymaya yönelik bilişsel bir model geliştirmişlerdir. Gordon ve Baucom'a (2003) göre bilişsel modelde etki, anlam arayışı ve iyileşme olmak üzere üç aşama bulunmaktadır;

1. *Etki aşamasında* partnerler ihanetin veya yaralayıcı davranışın hem kendileri hem de ilişkileri üzerindeki etkisini ve sonuçlarını fark etmeye çalışmaktadır. Yaşanan incitici olay ilişkilerinin güvenli olduğu, partnerinin davranışlarını tahmin etme ve kişinin kendi ilişkisi üzerinde kontrole sahip olduğu varsayımlarını ve inançlarının bozulmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla incinen eş öfke duyguları ve intikam arzusu sergileyen bir tutuma sahip olabilmektedir. Bu tepkiler travmatik bir olaya verilen doğal tepkilerdir.
2. *Anlam arayışı aşamasında* ihanetin veya hatalı davranışın gerçekleşme sebebini anlamaya çalışarak partnerinin eylemlerini anlaşılabilir ve öngörülebilir hale getirir. Gelişen anlayış duygusuyla birlikte güvenlik duygusu yeniden canlanmakta, kişi hayatı üzerindeki kontrol duygusunu geri kazanmaktadır. İlişkinin geleceği için yeni inançlar ve beklentiler oluşturmaya çalışarak sarsılan düşünce ve duygularını yeniden gözden geçirir.
3. *İyileşme aşamasında* ise anlam arayışı aşamasında oluşan yeni inançlar, beklentiler ve güven duygusu bu evrede iyileştirilir. İncinen ve yaralanan birey

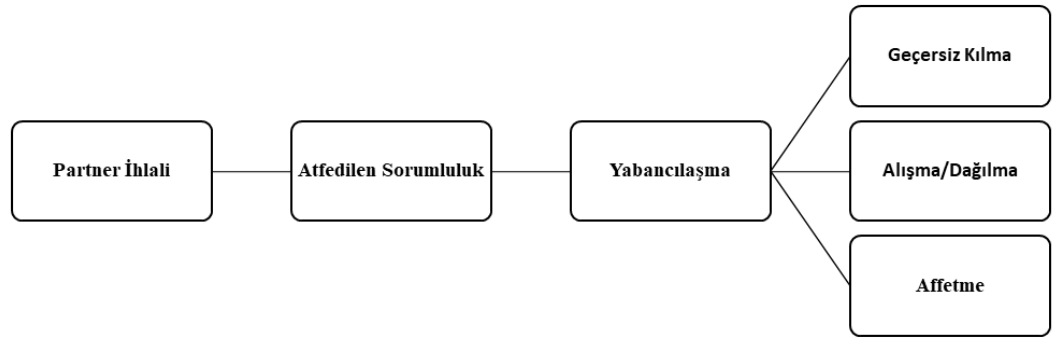
bu aşamada kendi ilişkisini gözden geçirir, değerlendirir ve ilişkiye devam edip etmeyeceğine dair seçim sürecini gerçekleştirir.

1.3.3. Evlilikte Affetme

Kişilerarası ilişkilerde olduğu gibi yakın ve romantik ilişkilerde de ihlaller, incinme gibi durumlarla karşılaşabilmektedir (Durmuş ve Manap; 2018; Ergüner Tekinalp ve Terzi, 2012; Paleari vd., 2010). İncinme ortaya çıktığında olumsuz duygularda ortaya çıkmakta ve ilişkilerde bozulmayı beraberinde getirmektedir (Fincham, Paleari, Regalia, 2002).

Evliliğin uzun ömürlü olmasına ve evlilikten alınan tatmine katkı sağlayan önemli faktörlerden biri de affetmedir (Fenell, 1993). Bir aile üyesinin bir başkasında ciddi bir duygusal yara açması, küçük zararlar vermesi ve partneri ile uzun çatışmalar, iletişim zorluğu, yakınlığın bozulması ve suçlama gibi davranışlar karşısında bağışlanma ihtiyacı duymaktadır (Worthington 1998). Worthington'a (1998) göre affetme davranışı bireyler arasındaki ilişkiyi onarmak amacıyla geri çekilme ya da saldırgan davranışlardan vazgeçmeyi gerektirmektedir. Eşlerini affetmeyen bireylerin eşlerini cezalandırma ihtiyacı, bilişsel bozulma ve duygusal düzensizlik yaşadıkları belirtilmiştir (Gordon ve Baucom, 2003).

Fincham'a (2000) göre bir ilişkide yabancılaşma, bir partnerin diğerine karşı incitici ve saldırgan davranışlarda bulunmasıyla ortaya çıkmaktadır. Bu yabancılaşmanın ortadan kaldırılarak ilişkinin onarılması için üç yol bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, ihlali geçersiz kılarak yabancılaşmanın esasını ortadan kaldırmayı içermektedir. Eş partnerinin ihlale ve yabancılaşmaya yol açan davranış ve ifadelerini görmezden gelmeye başvurmaktadır. Burada önemli olan ihlalin göz ardı edilerek ihlale ilişkin yeni bilgilerin elde edilmesidir. İkinci yol ise bireylerin dikkatlerini yeniden düzenleyerek olumsuz duygularının zamanla azaldığı alışma/dağılma aşaması olarak ifade edilmektedir. Yabancılaşmaya son vermenin üçüncü ve önemli yolu affetmektir. Affetmek uzun süreli bir yöntem, kişi ve birey için düşük maliyetli olarak yabancılaşmaya son vermenin bir yoludur (Fincham, 2000).

Şekil 4. Partner incinmesinin onarımının üç yolu (Fincham, 2000).

1.3.4. Evlilikte Suçu Affetme ile İlgili Yapılmış Yurt Dışı Çalışmalar

Toussaint ve Webb (2005) tarafından romantik ilişkilerde cinsiyete göre affetme eğilimi ve empati düzeyinin karşılaştırılmasının amaçlandığı çalışmada araştırmaya 127 birey katılım göstermiştir. Araştırmanın bulguları ışığında kadın cinsiyetine sahip olan bireylerin erkeklere oranla daha empatik eğilim gösterdikleri, cinsiyetler arasında ise affetme eğilimleri arasında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Paleari, Regalia ve Fincham (2009) evlilikte suça özgü bağışlamayı ölçmek için evlilik suçuna özgü bağışlama ölçeğini geliştirmeye yönelik ölçek geliştirme çalışması yürütmüştür. Çalışmaya 328 evli çift dahil edilmiştir. Üç aşamada gerçekleştirilen çalışmanın ilk aşamasında uzun süre evli çiftlerden oluşan örneklem ile evlilik suçuna özgü bağışlamanın boyutsallığı araştırılmış, uzun süreli çiftlerde, kurbanın suçla ilgili atıflarının ve ruminatif düşüncelerinin, darılma-kaçınma ile daha güçlü bir şekilde ilişkili olduğu görülmüştür. İkinci aşamada ise çalışmanın 6 aylık öngörücü geçerliliğinin test edilmesi amaçlanmıştır. İlk iki aşama uzun süreli evlilikleri içerdiğinden dolayı üçüncü aşamada kısa ve orta süreli evliliklerde ölçeğin geçerliliğini ortaya koymuştur.

Kato (2016) 344 çift ile yürütülen romantik ilişkilerde affetme davranışının ilişkiyi sürdürme üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Yapılan çalışmada affetme ve ilişkiyi sürdürme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu ve affetmenin ilişkiyi sürdürmede etkili bir eylem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kimmes ve Durtschi (2016) çalışmalarında romantik ilişkilerde bağışlamada bağlanma, empati ve yüklemelerin rollerini ortaya koymak amaçlamaktadır. Çalışma romantik ilişki içerisindeki 171 genç yetişkin ile yapısal eşitlik modeli ile yürütülmüştür. Çalışmadan elde edilen bulgular incelendiğinde kaygılı bağlanma ile affetme arasındaki ilişkide iyi huylu atıfların aracı rolü olduğunu, kaçınmacı bağlanma ile affetme arasındaki ilişkide ise empatinin aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla iyi huylu atıflar ve empatinin affetmeyi kolaylaştırabileceği düşünülmektedir.

Mendes-Teixeira ve Duarte (2021) çalışmalarında evlilik doyumu ve affetme konusunda alan yazısının sistematik bir incelemesini yapmayı amaçlamıştır. Çalışma kapsamında 1990 yılına kadar farklı veri tabanlarında yer alan 516 çalışma ortaya çıkarılarak, 2002 ve 2016 yılları arasında yayınlanan 25 kritik çalışma analiz için seçilmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde affetme ve evlilik doyumu arasında pozitif ilişkilerin olduğu, affetmenin daha yüksek evlilik doyumlarını, yüksek evlilik doyumlarının ise daha fazla affetmeyi teşvik ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Körner, Schütz, Zverling ve Sha'ked (2022) çalışmalarında 149'u Alman 174'ü ise İsraili çift ile romantik ilişkilerde güç duygusu ile benlik saygısı ve suça özgü bağışlama arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın Alman çiftlerden elde edilen bulguları incelendiğinde erkek ve kadın cinsiyetlerinin deneyimlenen güçte farklılık göstermediği, erkeklerin daha yüksek benlik algısı ve affetmeye sahip oldukları, ancak bu farklılıkların büyük etki boyutlarının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çiftler arasında güç ve bağışlayıcılığın benzer olduğu dolayısıyla çiftler arasında karşılıklı bağlılığın olduğu görülmüştür. Sonuç olarak aktör-ortak karşılıklı bağımlılık arabulucu modelinde aktör için, güç ve benlik saygısı arasında pozitif ilişki, benlik saygısı ile kızgınlıktan kaçınma arasında negatif ilişkiler olduğu görülmektedir. Benlik saygısının aktörler için güç-bağışlama ilişkisine kısmen aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ortak etkileri incelendiğinde ise aktörün gücü ile partnerin kızgınlıktan kaçınması arasında negatif ilişki olduğu görülmüştür. Çalışmanın İsraili çiftler ile gerçekleştirilen ikinci aşaması incelendiğinde ise eşler arasında deneyimlenen güç açısından bir farklılık olmadığı, benlik saygısı ve affetme için küçükten orta dereceye kadar farklılıkların olduğu görülmüştür. Aktörler için

gücün, bağımsız benlik saygısı ile olumlu yönde ilişkili olduğu görülmüş, güç ve affetme arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Körner, Schütz ve Fincham (2022) çalışmalarında heteroseksüel çiftlerde bağlanmanın affetme üzerindeki aktör ve partner etkilerini test etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma 149 heteroseksüel çiftten oluşmaktadır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde kadın ve erkek cinsiyetlerinin bağlanma açısından farklı olmadığı görülmüş, erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek düzeyde bağışlayıcılık bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Aktör-partner karşılıklı bağımlılık modelleri, aktörlerin güvenli bağlanmasının kendilerinin ve partnerlerinin affetmesiyle pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir.

Brudek ve Kaleta (2023) affetmenin geç yetişkinlik döneminde kişilik özellikleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiye aracılık edip etmediğini araştırmış ve çalışmalarına 60-75 yaş arası 315 katılımcı dahil etmişlerdir. Çalışmalarında ‘Evlilik Doyum Anketi’, ‘NEO- Beş Faktör Anketi’ ve ‘Evlilik Suçuna Özel Bağışlama Ölçeği’ veri toplama araçlarını kullanmışlardır. Araştırma bulguları incelendiğinde nevrozluğun dargınlık-kaçınma ile pozitif yönde, iyilik severlik ve evlilik doyumu ile negatif ilişkili olduğu görülmüştür. Dışa dönüklük, uyumluluk ve vicdanlık, küskünlük ile negatif yönde, yardımseverlik ve memnuniyet ile pozitif olarak ilişkilidir. Çalışmanın sonuçları çift bağışlayıcılığının her iki boyutunun da yaşlanan kişilerde kişilik özellikleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkilere aracılık ettiğini göstermiştir.

1.3.5. Evlilikte Suçu Affetme ile İlgili Yapılmış Yurt İçi Çalışmalar

Alan yazın incelendiğinde evlilikte suçu affetme kavramı ile ilgili sınırlı çalışma bulunduğundan bu alanda affetme kavramı ile yapılmış çalışmalara da yer verilmiştir. Alan yazın incelendiğinde affetme kavramı ile ilgili başkalarını affetme ve kendini affetme (Aydın ve Yerin Güneri, 2017; Çoklar ve Dönmez, 2015; Havare ve Gizir, 2020; Ulus ve Aksoy, 2017), ergenler için affetme (Asıcı ve Karaca, 2018), affetme kararı (Ekşi, Parlak, Demir Celayir, 2018), evlilikte affetme (Durmuş ve Manap, 2018; Erkan, 2015), kişilerarası ilişkilerde affetme (Kaya, 2019), sporda affetme (Kara, Kara ve Uzun, 2023) olmak üzere birçok ölçek geliştirme çalışmasının olduğu görülmektedir.

Şamatacı (2013) tarağında gerçekleştirilen yüksek lisans tez çalışmasında genç yetişkinlerin romantik ilişki içerisinde yaşadıkları incinme durumlarında affetme tepkileri ile kendilerinin ve partnerlerinin transaksiyonel analiz ego durumları arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bulgular incelendiğinde bireylerin kendilerini ve partnerlerini algılama düzeyleri arttıkça incinme düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bayar (2015) çalışmasında romantik ilişkilerde aldatma ve affetme arasındaki ilişkide empatinin aracılı rolünü incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 18 ile 65 yaşları arasında olan 156 kişi katılım sağlamıştır. Çalışmadan elde edilen veriler incelendiğinde empatik becerileri yüksek olan bireylerin daha affedici oldukları, başkalarını affetme, olayı affetme ve toplam affetme alt boyutlarından aldıkları puanın daha fazla oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Empati becerileri yüksek olan bireylerin ayrıca kendilerini affetme boyutundan aldıkları puanın yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aldatma ile affetme arasındaki ilişkide empatinin aracı rolünün anlamlı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Meydancı (2017) yüksek lisans tez çalışmasında sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışma 300 kişinin dahil edildiği nicel bir çalışmadır. Araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu, sosyal kaygının affetme üzerinde negatif bir etkisi olduğu sonucu elde edilmiştir. Dolayısıyla bireyin sahte benliği arttıkça affetmesi artıyor. Sahte benliği arttığında ise sosyal kaygısının da arttığı görülmektedir.

Çıtışlı Turgut (2018) tarafından evli bireylerde evlilik doyumu ve çatışma ilişkisinde affetmenin aracılık rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. 318 evli bireyin katılım gösterdiği araştırmada evlilik doyumu, çatışma yaşama sıklığı ve affetme arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çatışmanın sık olduğu çiftlerde affetme durumunun ve evlilik doyumunun azaldığı, evlilik doyumunun yüksek olduğu çiftlerde affetme durumunun yüksek olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Deniz, Uzun ve Yıldırım Kurtuluş (2019) çalışmalarında evlilik doyumları ve suçu affetme-yükleme düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve affetme-yüklemelerinin evlilik doyumları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçladıkları nicel çalışmalarına 190 kişi dahil edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde ise evlilik doyumu ilse affetmenin

dargınlık kaçınma alt boyutu arasında negatif ilişki olduğu, suçu affetmenin dargınlık kaçınma alt boyutunun evlilik doyumunu yordadığına yönelik sonuç elde edilmiştir.

Yaman Akpınar ve Altınsu Sönmez'in (2021) suçu affetme düzeyleri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmalarında evlilik uyumu anlaşma boyutu ile suçu affetmenin dargınlık ve kaçınma alt boyutu arasında negatif yönlü yüksek ilişki, evlilik uyumu ilişki tarzı boyutu ile suçu affetme dargınlık- kaçınma boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçme araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler bu bölümde yer almaktadır.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

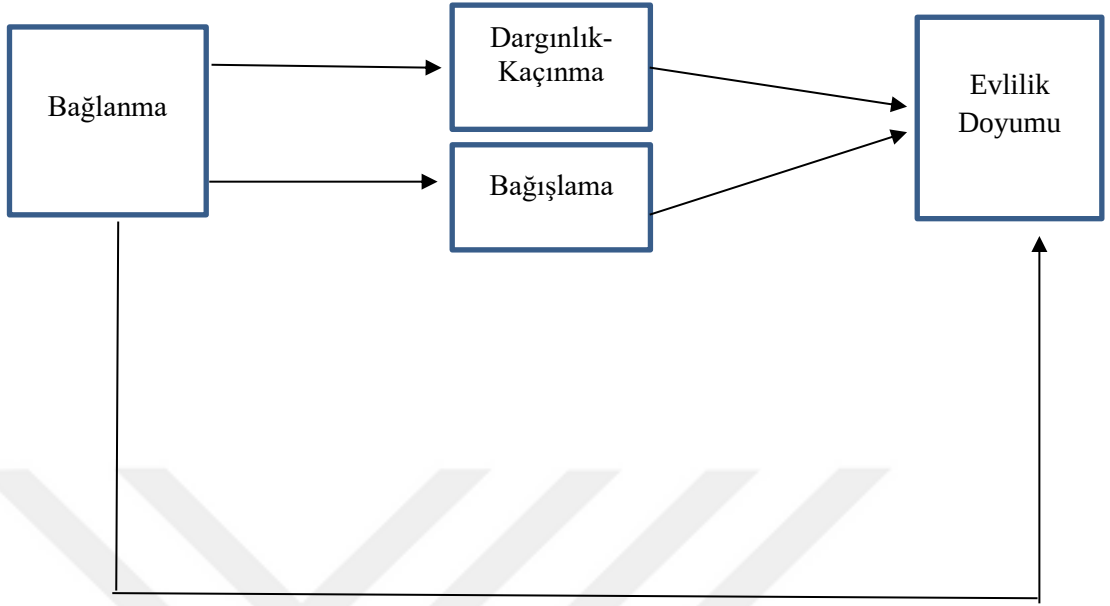
Bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetme düzeyleri arasındaki ilişkileri değerlendirmek amacıyla yapılan bu araştırma, nicel araştırma modellerinden birisi olan ilişkisel araştırma modeli esas alınmıştır. Karasar (2012), ilişkisel araştırma modelini, iki veya daha fazla sayıda olan değişkenin birlikte değişimin olup olmadığı ve birbirlerini ne düzeyde etkilediklerinin saptanmaya çalışıldığı bir model olarak tanımlamıştır. Bu araştırmada bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumları ve evlilikte suçu affetme düzeyleri arasındaki ilişkilerin inceleneceği düşünüldüğünde bu araştırma modelinin uygun olduğu şeklinde değerlendirilmiştir. Araştırmada ayrıca bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolü incelenecektir.

Üç veya daha fazla değişkeni içeren nedensel bir dizi bağlamında aracı değişken kavramı devreye girmektedir. Bu, bağımsız değişkenin hem bağımlı değişkeni hem de aracı değişkeni etkilemesi ve aracı değişkenin de bağımlı değişkeni etkilemesi durumunda ortaya çıkar. Modele bağımsız değişkenin yanında aracı değişken de dahil edildiğinde bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi azalırken, aracı değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı olma kriterlerini karşılamaktadır. Bu koşullar sağlanıyorsa bir değişken aracı değişken olarak ele alınabilmektedir (Karagöz, 2019).

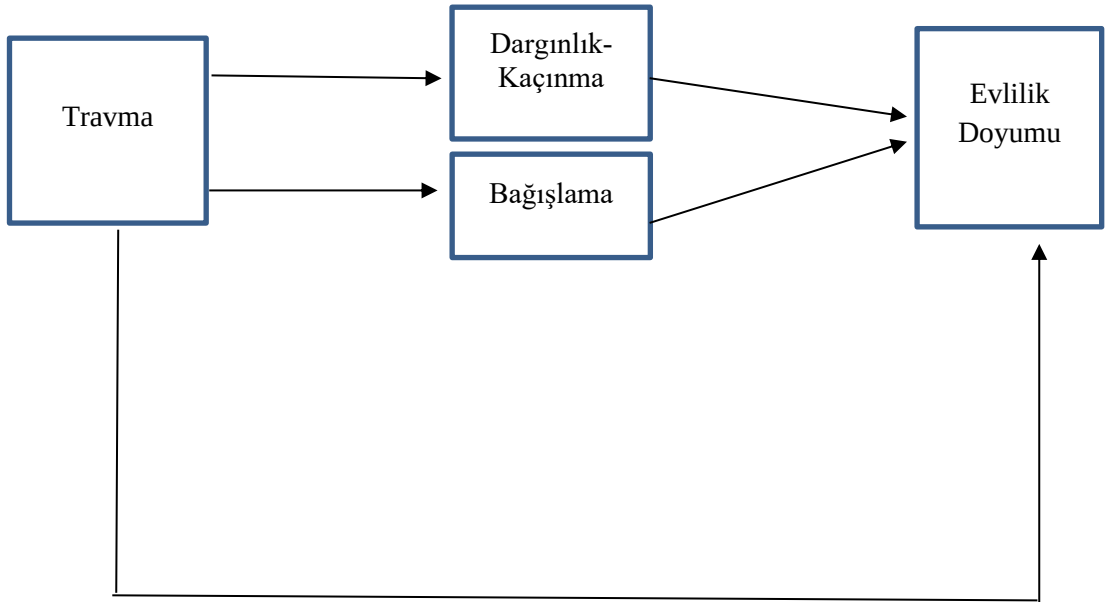
Romantik ilişkilerde sadakatsizlik, bağlanma ile ilgili olumsuz deneyimler ve terk edilme, geri dönülemez gibi görünen hasarlara neden olmakta ve ilişkinin onarımı ve gelişmesinde bir engel yaratarak, yakın ilişkilerde travma olarak tanımlanan

hasarların oluşmasına neden olmaktadır (Honarian, Younesi, Shafiabadi ve Nafissi 2010; Johnson 2002; Warach ve Josephs 2019). İlişki içerisindeki yaralanmalar bireyi, eşini ve aralarındaki birlikteliği olumsuz etkileyerek, ilişkinin güvenliğine ve bağlılığına yönelik varsayımların ve bağlanmaya yönelik kaygı ve kaçınma davranışlarının oluşmasına ve düşük ilişki doyumuna neden olmaktadır (Guzman Gonzalez, Contreras ve Casu, 2020; Naaman vd., 2005; Terzi İlhan ve Işık, 2021). Eşler arasında evlilik doyumunun tatmin edici olabilmesi için evlilik içerisinde sorun ve çatışmaların fark edilerek anlaşılması önemlidir (Çelik ve İnanc, 2009). Dolayısıyla evlilik sürecinin sağlıklı şekilde devam ettirilebilmesinde affetme önemli bir rol üstlenmekte, evliliği olumlu yönde etkileyerek çatışmaların, yaralanmaların çözümünde etkili olabilmekte ve evlilik doyumunu arttırabilmektedir (Çıtışlı Turgut, 2018; David ve Stafford, 2013; Fenell, 1993; Fincham, 2000; Rusbult vd., 2005). Affetmenin, ihanetin veya yaralanmaların etkisinden kurtulma noktasında etkili bir rolü bulunmaktadır (Gordon, Baucom ve Synder, 2000). Affetmenin bağlanma yaralanmaları üzerinde kısmi bir etkisinin olduğu, bağlanma yaralanmalarının çözümlenmesinin ise çiftlerin birbirlerine daha yakın olmalarına ve daha fazla deneyim sürecine erişmelerine, uyum ve güven düzeylerinde ilerleme kaydetmelerine yardımcı olmaktadır (Fırat, 2021; Halchuk vd., 2010; Makinen ve Johnson, 2006). Affetme, bağlanma yaralanmalarının olumsuz etkilerini hafifletmede ve evlilik doyumunu arttırmada önemli bir rol oynamaktadır (Worthington, 2005).

Alan yazın ışığında bireylerin bağışlama süreçlerinin, evlilik ilişkisi içerisinde bağlanma yaralanmaları ve travma düzeylerinin olumsuz etkilerini hafifletme potansiyelini ve evlilik doyumu düzeylerinin arttırılmasını sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, araştırmada iki tane hipotetik model oluşturulmuştur (bkz. Şekil 4. ve Şekil 5.).

Şekil 4: Araştırmanın Birinci Hipotetik Modeli

Şekil 5: Araştırmanın İkinci Hipotetik Modeli

2.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırma kapsamında çalışma grubunun oluşturulması için amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi içerisinde olasılığın olmadığı, seçkisiz olmayan araştırmanın amacı ve problemleri göz önünde bulundurularak daha fazla bilgi edebilecek durumları seçen, belirli ölçütleri karşılayan veya belirli özelliklere sahip olan ölçütler ile çalışılmak istenildiğinde tercih edilen bir yöntemdir (Büyüköztürk vd. 2018: 92). Bu araştırmanın çalışma grubunu bağlanma yaralanması yaşamış olan araştırmaya katılmaya gönül bir şekilde katılım gösteren bireyler oluşturmaktadır. Araştırma veri toplama sürecinden önce gereklilik arz eden etik kurul izinleri alınmıştır.

Araştırmaya yaş ortalaması 37.51 olan 316 katılımcı dahil edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen bireylerin 220'si (%69.60) kadın ve 96'sı (%30.40) erkektir. Ayrıca katılımcıların 30'u (%9.50) gelir durumunu düşük, 262'si (%82.90) orta ve 24'ü (%7.60) yüksek olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında, 26'sının (%8.20) ilkokul, 11'inin (%3.50) ortaokul, 32'sinin (%10.10) lise, 184'ünün (%58.20) ön lisans/lisans ve 63'ünün (%19.90) lisansüstü eğitim düzeyinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların 304'ünün (%96.20) anne ve babası birlikte yaşarken, 12'sinin (%3.80) anne ve babası boşanmış ya da ayrıdır. Katılımcıların 243'ü (%76.90) romantik ilişki sonucu evlenmişken, 73'ü (%23.10) görücü usulü evlenmiştir. Katılımcıların 92'si (%29.10) 0-5 yıl, 67'si (%21.10) 6-10 yıl, 55'i (%17.40) 11-15 yıl aralığında ve 102'si (%32.30) 16 yıl ve üzeri süredir evlidir. Son olarak katılımcıların 66'sının (%20.90) çocuğu bulunmazken, 95'inin (%30.10) 1 çocuğu, 113'ünün (%35.80) 2 çocuğu ve 42'sinin (%13.30) üç ya da üzeri çocuğu olduğu görülmektedir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de özetlenmektedir.

Tablo 1: Katılımcıların Sosyodemografik Bilgileri.

N= 316			
Değişkenler		F	%
Cinsiyet	Kadın	220	69.60
	Erkek	96	30.40
Ekonomik Durum	Düşük	30	9.50
	Orta	262	82.90
	Yüksek	24	7.60
Eğitim Durumu	İlkokul	26	8.20
	Ortaokul	11	3.50
	Lise	32	10.10
	Ön lisans/lisans	184	58.20
	Lisansüstü	63	19.90
Anne Baba Birlikte Olma Durumu	Birlikte yaşadılar	304	96.20
	Ayrıldı/Boşandı	12	3.80
Evlilik Biçimi	Romantik İlişki	243	76.90
	Görücü Usulü	73	23.10
Evlilik Süresi	0-5 yıl	92	29.10
	6-10 yıl	67	21.20
	11-15 yıl	55	17.40
	16 yıl ve üzeri	102	32.30
Çocuk Durumu	Yok	66	20.90
	1 çocuk	95	30.10
	2 çocuk	113	35.80

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ)”, “Evlilik Yaşamı Ölçeği (EYÖ)” ve “Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği

(ESAÖ)” kullanılarak elde edilmiştir. Veri toplama araçlarına Ek C, Ek D, Ek E, Ek F’de yer verilmiştir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu çalışma grubu hakkında veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda evli bireylerin cinsiyeti, yaşı, ekonomik durumu, eğitim durumu, kendi anne ve babalarının evli ya da boşanma durumu, evlilik biçimi, evlilik süresi ve çocuk sahibi olma durumlarına dair sorulara yer verilmiştir.

2.3.2. Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği

İlk olarak Terzi (2014) tarafından yüksek lisans tez çalışmasında geliştirilen ölçek, Terzi İlhan ve Işık (2021) tarafından tekrar incelenerek yenilenmiştir. Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ), bağlanma ve travma olmak üzere iki alt boyuttan ve 17 maddeden oluşan bir ölçektir. Bağlanma boyutu “2,3,6,9,11,12,13,14,15,16” numaralı maddelerle, travma boyutu “1,4,5,7,8,10,17” numaralı maddelerle ilişkilendirilmiştir. Ölçekte bulunan 9. maddenin ters madde olarak kodlandığı belirtilmiştir. Ölçek 5’li likert tipinde hazırlanmıştır. EBYÖ’den elde edilecek puan değerlerinin 17-85 arasında olacağı belirtilmiştir. Ölçekten alınan puanın düşük olması bireylerin bağlanma yaralanmaları düzeylerinin düşük olduğu, yüksek olması ise bireylerin bağlanma yaralanmaları düzeylerindeki artışın bir göstergesi olarak açıklanmaktadır. Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda EBYÖ’nün toplam varyansının %56,68’ini, bağlanma boyutunun varyansının %46,63’ünü travma alt boyutunun %10,05’ ini açıkladığı sonucuna varılmıştır. EBYÖ’ye ait Cronbach Alfa değerleri toplam puan için .94, travma alt boyutu için .88, bağlanma alt boyutu için .94 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise bağlanma boyutu için .94 ve travma boyutu için .88 Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır.

2.3.3. Evlilik Yaşamı Ölçeği

Evlilik yaşamı ölçeği Tezer (1996) tarafından evli kişilerin evlilikten aldığı doyumu belirlemek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçek 10 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. 5’li Likert tipi derecelendirmeye sahip olan ölçek 1=Kesinlikle katılmıyorum ve 5=Kesinlikle katılıyorum arasında derecelendirilmektedir. Ölçekte

yer alan madde 2,4 ve 5 ters yönde puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin evlilik doyumunun yüksek olduğunu gösterirken alınacak düşük puanlar evlilik doyumunun düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 10 ile 50 arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenirlik çalışmaları için üç ay ara ile yapılan test tekrar test güvenirlik katsayısının .85 olduğu görülmüştür. İç tutarlılık için hesaplanan Cronbach-alfa güvenirlik katsayılarının 50 kişilik bir grup üzerinde .91 ve 208 kişilik bir Y grup üzerinde .89 olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada ise Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı için .93 Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır.

2.3.4. Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği

Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği, bağışlanacak bir darılma durumu söz konusu olduğunda eşlerin birbirlerini affetme ya da dargınlığın seviyesini belirleme amacıyla Palegari, Regalia ve Fincham (2000) tarafından geliştirilmiş olup Türkçe'ye uyarlaması Akın, Çolak ve Eroğlu (2012) tarafından yapılmıştır. Kişinin kendisi hakkında bilgi vermesi esasıyla hazırlanan bu ölçek Toplam 10 madde, 2 alt boyuttan oluşur ve 6'lı likert tipinde hazırlanmıştır. (1= kesinlikle katılmıyorum, 6= kesinlikle katılıyorum). Ölçek iki alt boyuttan oluşmakla birlikte (1,3,4,6,7,8) maddeler dargınlık/kaçınma alt boyutunu oluşturur, (2,5,9,10) maddeler ise bağışlama alt boyutuna aittir. Alt boyutlardan alınan puanlar bireyin ilgili alt boyutun ifade ettiği özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları dargınlık-kaçınma (6 madde) alt boyutunda için .79 ve .83 bulunurken bağışlama (4 madde) alt boyutunda ise bu sayı .80 ve .76'dır. Ters puanlanan maddeler bu ölçekte bulunmamaktadır. Türkçe geçerlilik katsayıları ise 250 evli çiftten elde edilen veriler ışığında Cronbach Alfa katsayısı .83 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ise dargınlık-kaçınma boyutu için .82 ve bağışlama boyutu için .60 Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır.

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verileri elde edilmeye başlanmadan önce Etik Kurul Dosyası, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi etik kuruluna sunulmuştur. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinden 2023-22/05 sayılı etik kurul kararı ile araştırma onayı

alınmıştır. Etik kurul onayının alınmasının ardından veri toplama süreci başlamıştır. Araştırmada kullanılacak ölçme araçları Google Forms aracılığı ile dijital ortama aktarılmıştır. Bilgilendirilmiş onam formunda katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş, yönergeler açıklanmış ve katılımcılardan yönergeleri dikkatli bir biçimde takip etmeleri, içtenlikle cevap vermeleri istenmiştir. Gizlilik ve gönüllülük ilkeleri vurgulanan bilgilendirilmiş onam formu katılımcılara çevrimiçi dijital ortamda sunulmuştur. Araştırma linki whatsapp, facebook ve instagram gibi çeşitli sosyal medya platformları aracılığı ile katılımcılara sunulmuştur. Katılımcıların araştırma sorularını yanıtlamaları yaklaşık 15 dakikalarını almıştır.

Online olarak oluşturulan veri toplama formunda katılımcılara bağlanma yaralanmaları ile ilgili kavramsal açıklamaya yer verilmiş, bağlanma yaralanmalarının ne olduğu, hangi durumlar ve yaşantıların bağlanma yaralanması olarak ifade edilebileceği katılımcılara sunulmuştur. Sonrasında katılımcılara *“Evlendiğiniz tarihten bu yana evliliğinizi olumsuz etkilediğini düşündüğünüz, yaralayıcı olarak ifade edebileceğiniz, önemli olumsuz olay, durum veya deneyim yaşadınız mı?”* sorusu yönlendirilmiştir. İletilen soruyu oldu şeklinde cevap veren katılımcıların yaşantılarını kısaca açıklamaları istenmiştir. Bu süreç sonrasında 361 katılımcıdan araştırmaya yalnızca bağlanma yaralanmalarına sahip olduğunu ifade eden 316 katılımcı dahil edilmiş, bağlanma yaralanmalarına neden olabilecek bir durum yaşamadığını ifade eden 45 katılımcı ise araştırmaya dahil edilmemiştir.

2.5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmaya ilişkin veri analizleri SPSS 25.0 paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Mevcut tez çalışmasında araştırma analizlerine başlanmadan önce, veri setinde uç verilerin varlığı ve ölçek puanlarının normal dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiştir. Veri setinde herhangi bir uç veriye rastlanmamıştır. Ölçek puanlarının tanımlayıcı istatistikî değerlerine ve dağılımına ilişkin bilgiler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Normallik Dağılımı Sonuçları.

	Ortalama	SS	Çarpıklık	Basıklık
Bağlanma Yaralanmaları (Toplam)	43.72	15.38	.402	-.393
Bağlanma	24.93	10.39	.469	-.551
Travma	18.79	6.59	.312	-.421
Evlilik Doyumu (Toplam)	34.30	10.00	-.597	-.279
Dargınlık-Kaçınma	20.15	7.05	.135	-.620
Bağışlama	14.71	4.34	-.279	-.310

Literatüre bakıldığında, Byrne (2010) ve West ve diğerlerinin (1995) öne sürdüğü üzere çarpıklık değerlerinin -2 ile +2; basıklık değerlerinin ise -7 ile +7 arasında olursa dağılım normal kabul edilmektedir. Tablo 2'ye göre, mevcut araştırmada elde edilen çarpıklık ve basıklık değerleri Byrne (2010) ve West ve diğerlerinin (1995) belirttiği sınırların içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle araştırmada normallik varsayımının kabul edildiği söylenebilir. Araştırmada normallik varsayımı karşılandığı için gruplar arası karşılaştırmalarda bağlantısız örneklem t testi ve tek yönlü ANOVA, ilişkisel analizler için Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca aracılık analizi PROCESS eklentisi ile 5000 Bootstrap örnekleminde Hayes Model 4 esas alınarak uygulanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümünde öncelikle evli bireylerin bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetme düzeylerinde cinsiyet, evlenme biçimi, anne baba birliktelik durumu, gelir durumu, eğitim durumu, evlilik süresi, çocuk sahibi olma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmektedir. Sonrasında evlilikte bağlanma yaralanmaları ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmektedir. Son olarak evlilikte bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin (dargınlık-kaçınma ve bağışlama) aracı rolü incelenmektedir. Bulgulara ait sonuçlar tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

3.1. BAĞLANMA YARALANMALARI, EVLİLİK DOYUMU VE EVLİLİKTE SUÇU AFFETME DEĞİŞKENLERİNİN SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

3.1.1. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada bağlanma yaralanmalarını ölçmek amacıyla kullanılan Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin toplam puan ve bağlanma-travma alt boyutlarının, Evlilik Doyumu ölçeği toplam puan, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin toplam puan, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarından alınan puanların cinsiyet değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla t-Testi yöntemi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Araştırma Değişkenleri ve Cinsiyet Arasındaki Bağlantısız t Testi Analizi Bulguları.

Değişken	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	Ss	t	p	Cohen's d
Bağlanma Yaralanmaları (Toplam)	Kadın	220	45.43	15.49	3.02	.003	0.37
	Erkek	96	39.81	14.47			
Bağlanma	Kadın	220	25,68	10,56	1.95	.052	-
	Erkek	96	23,21	9,84			
Travma	Kadın	220	19,75	6,63	3.99	.000	0.49
	Erkek	96	16,60	6,00			
Evlilik Doyumu (Toplam)	Kadın	220	33,37	10,11	-2.51	.012	0.31
	Erkek	96	36,43	9,47			
Dargınlık-Kaçınma	Kadın	220	21,38	6,90	4.86	.000	0.30
	Erkek	96	17,32	6,61			
Bağışlama	Kadın	220	14,17	4,12	-3.35	.001	.040
	Erkek	96	15,93	4,60			

Tablo 3 incelendiğinde elde edilen sonuçlar, kadınların bağlanma yaralanmaları toplam puan ortalamasının (Ort.= 45.43 SS= 15.49), erkeklerin toplam puan ortalamasına (Ort.= 39.81 SS= 14.47) göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($t_{(314)} = 3.02$, $p = .003$). Benzer şekilde travma alt boyutuna bakıldığında, kadınların travma alt boyutu puan ortalaması (Ort.=19.75 SS= 6.63), erkeklerin travma alt boyutu puan ortalamasına (Ort.= 16.60 SS= 6.00) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t_{(314)} = 3.99$, $p < .001$). Bu bulgulardan hareketle kadınların erkeklere göre daha yüksek düzeyde bağlanma yaralanması yaşadığı ifade edilebilir. Bağlanma alt boyutunun ise kadınlar ve erkekler arasında anlamlı şekilde farklılaşmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

Ayrıca erkeklerin evlilik doyumu toplam puan ortalamasının (Ort.= 36.43 SS= 9.47), kadınların evlilik doyumu toplam puan ortalamasına (Ort.= 33.37 SS= 10.11) göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur ($t_{(314)} = -2.51$, $p = .012$).

Evlilikte suç affetme alt boyutlarına bakıldığında, kadınların dargınlık-kaçınma alt boyut puan ortalaması (Ort.= 21.38 SS= 6.90), erkeklerin dargınlık-kaçınma alt boyut puan ortalamasına (Ort.= 17.32 SS= 6.61) göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir ($t_{(314)}= 4.86, p<.001$). Buna ek olarak, erkeklerin bağışlama alt boyutu puan ortalaması (Ort.= 15.93 SS= 4.60), kadınların bağışlama alt boyutu puan ortalamasına (Ort.= 14.17 SS= 4.12) göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur ($t_{(314)}= -3.35, p= .001$). Araştırma sonucunda bağlanma yaralanmaları toplam puanı ($d= .037$), travma alt boyutu ($d= .049$), evlilik doyumu toplam puanı ($d= .031$), dargınlık-kaçınma ($d= .030$) ve bağışlama ($d= .040$) alt boyutları için küçük etkiler bulunmuştur.

3.1.2. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Evlenme Biçimi Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada bağlanma yaralanmalarını ölçmek amacıyla kullanılan Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin toplam puan ve bağlanma-travma alt boyutlarının, Evlilik Doyumu ölçeği toplam puan, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin toplam puan, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarından alınan puanların evlenme biçimi değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla t-Testi yöntemi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Araştırma Değişkenleri ve Evlenme Biçimi Arasındaki Bağlantısız t Testi Analizi Bulguları.

Değişken	Evlenme Biçimi	n	$\bar{x}$	Ss	t	p	Cohen's d
Bağlanma	Romantik ilişki	243	43,71	15,20	-.035	.972	-
Yaralanmaları (Toplam)	Görücü usulü	73	43,78	16,11			
Bağlanma	Romantik ilişki	243	24,73	10,26	-.617	.538	-
	Görücü usulü	73	25,59	10,89			
Travma	Romantik ilişki	243	18,98	6,48	.890	.374	-
	Görücü usulü	73	18,19	6,97			
Evlilik Doyumu	Romantik ilişki	243	34,81	9,78	1.67	.096	-
(Toplam)	Görücü usulü	73	32,59	10,60			
Dargınlık-Kaçınma	Romantik ilişki	243	20,18	7,03	.163	.871	-
	Görücü usulü	73	20,03	7,18			
Bağışlama	Romantik ilişki	243	14,68	4,28	-.199	.842	-
	Görücü usulü	73	14,79	4,59			

Tablo 4 incelendiğinde elde edilen sonuçlar, bağlanma yaralanmalarının, evlilik doyumunun ve evlilikte suçu affetme değişkenlerinin evlenme biçimine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını göstermektedir ($p>.05$).

3.1.3. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Anne Baba Birlikte Olma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada bağlanma yaralanmalarını ölçmek amacıyla kullanılan Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin toplam puan ve bağlanma-travma alt boyutlarının, Evlilik Doyumu ölçeği toplam puan, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin toplam puan, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarından alınan puanların anne baba birlikte olma durumu değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla bağlantısız örneklem t testi analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Araştırma Değişkenleri ve Anne Baba Birlikte Olma Durumu Arasındaki Bağlantısız t Testi Analizi Bulguları.

Değişken	Birlikte Olma	n	$\bar{x}$	Ss	t	p	Cohen's d
Bağlanma	Birlikte yaşadılar	304	43,77	15,46	.242	.809	-
Yaralanmaları (Toplam)	Ayrıldı/boşandı	12	42,67	14,12			
Bağlanma	Birlikte yaşadılar	304	24,98	10,42	.400	.689	-
	Ayrıldı/boşandı	12	23,75	10,05			
Travma	Birlikte yaşadılar	304	18,79	6,64	-.065	.948	-
	Ayrıldı/boşandı	12	18,92	5,45			
Evlilik Doyumu	Birlikte yaşadılar	304	34,35	10,03	.400	.690	-
(Toplam)	Ayrıldı/boşandı	12	33,17	9,56			
Dargınlık-Kaçınma	Birlikte yaşadılar	304	20,13	7,10	-.261	.795	-
	Ayrıldı/boşandı	12	20,67	5,88			
Bağışlama	Birlikte yaşadılar	304	14,73	4,38	.573	.567	-
	Ayrıldı/boşandı	12	14,00	3,33			

Elde edilen sonuçlar, Bağlanma yaralanmalarının, evlilik doyumunun ve evlilikte suç affetme değişkenlerinin anne baba birlikte olma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını göstermektedir ($p>.05$).

3.1.4. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada bağlanma yaralanmalarını ölçmek amacıyla kullanılan Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin toplam puan ve bağlanma-travma alt boyutlarının, Evlilik Doyumu ölçeği toplam puan, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin toplam puan, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarından alınan puanların gelir düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Gelir durumuna göre tüm değişkenler için varyans homojenliği varsayımı karşılanmıştır. Bu nedenle gruplar arası karşılaştırmalarda Scheffe çoklu karşılaştırma testi tercih edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Araştırma Değişkenleri ve Gelir Durumu Arasındaki Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları.

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	F	sd	p	Post Hoc	η^2
Bağlanma Yaralanmaları (Toplam)	Düşük ⁽¹⁾	30	50,73	14,24	3.51	2	.031	1>2	.022
	Orta ⁽²⁾	262	43,04	15,49		313			
	Yüksek ⁽³⁾	24	42,42	13,88					
Bağlanma	Düşük ⁽¹⁾	30	29,00	10,17	2.61	2	.075	-	-
	Orta ⁽²⁾	262	24,45	10,41		313			
	Yüksek ⁽³⁾	24	25,13	9,74					
Travma	Düşük ⁽¹⁾	30	21,73	5,84	3.78	2	.024	1>2, 3	.024
	Orta ⁽²⁾	262	18,60	6,73		313			
	Yüksek ⁽³⁾	24	17,29	5,02					
Evlilik Doyumu (Toplam)	Düşük ⁽¹⁾	30	30,47	10,90	2.60	2	.076	-	-
	Orta ⁽²⁾	262	34,61	9,89		313			
	Yüksek ⁽³⁾	24	35,75	9,45					
Dargınlık-Kaçınma	Düşük ⁽¹⁾	30	21,10	7,88	.378	2	.686	-	-
	Orta ⁽²⁾	262	20,00	7,07		313			
	Yüksek ⁽³⁾	24	20,58	5,90					
Bağışlama	Düşük ⁽¹⁾	30	14,47	4,52	.236	2	.790	-	-
	Orta ⁽²⁾	262	14,68	4,36		409			
	Yüksek ⁽³⁾	24	15,25	4,11					

Tablo 6'ya göre bağlanma yaralanmaları toplam puanı ($F_{(2, 313)} = 3.51, p = .031$) ve travma alt boyutu ($F_{(2, 313)} = 3.78, p = .024$) değişkenlerinin gelir durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. Scheffe testi sonuçlarına göre, orta düzeyde geliri olan bireylerin bağlanma yaralanmaları toplam puan ortalaması (Ort.= 43.04 SS= 15.49), düşük düzeyde geliri olan bireylerin bağlanma yaralanmaları toplam puan ortalamasına (Ort.= 50.73 SS= 14.24) göre anlamlı şekilde daha düşüktür ($p = .034$). Ayrıca düşük gelirli bireylerin travma alt boyutu puan ortalaması (Ort.= 21.73 SS= 5.84), orta (Ort.= 18.60 SS= 6.73) ve yüksek (Ort.= 17.29 SS= 5.02) gelirli bireylerin travma alt boyutu puan ortalamalarına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; $p = .046$; $p = .047$). Bu bulgular ışığında düşük gelirli bireylerin,

orta ve yüksek gelirli bireylere göre daha yüksek düzeyde bağlanma yaralanmasına sahip oldukları söylenebilir. Araştırma sonucunda, bağlanma yaralanmaları toplam puanı ($\eta^2 = .02$) ve travma alt boyutu ($\eta^2 = .02$) için küçük etkiler bulunmuştur.

Bağlanma alt boyutu, evlilik doyumu toplam puanı, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının ise gelir durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$).

3.1.5. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada bağlanma yaralanmalarını ölçmek amacıyla kullanılan Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin toplam puan ve bağlanma-travma alt boyutlarının, Evlilik Doyumu ölçeği toplam puan, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin toplam puan, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarından alınan puanların eğitim durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Eğitim durumuna göre tüm değişkenler için varyans homojenliği varsayımı karşılaşmıştır. Bu nedenle gruplar arası karşılaştırmalarda Scheffe çoklu karşılaştırma testi tercih edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Araştırma Değişkenleri ve Eğitim Durumu Arasındaki Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları.

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	F	sd	p	Post Hoc	η^2
Bağlanma Yaralanmaları (Toplam)	İlkokul ⁽¹⁾	26	38,00	12,41	1.21	4	.306	-	-
	Ortaokul ⁽²⁾	11	41,18	15,97		311			
	Lise ⁽³⁾	32	45,84	16,99					
	Ön lisans/lisans ⁽⁴⁾	184	43,96	15,59					
	Lisansüstü ⁽⁵⁾	63	44,76	14,83					
Bağlanma	İlkokul ⁽¹⁾	26	20,04	6,89	1.95	4	.102	-	-
	Ortaokul ⁽²⁾	11	23,36	9,36		311			
	Lise ⁽³⁾	32	26,81	10,74					
	Ön lisans/lisans ⁽⁴⁾	184	25,03	10,69					
	Lisansüstü ⁽⁵⁾	63	25,98	10,35					
Travma	İlkokul ⁽¹⁾	26	17,96	7,41	.193	4	.942	-	-
	Ortaokul ⁽²⁾	11	17,82	7,11		311			
	Lise ⁽³⁾	32	19,03	7,17					
	Ön lisans/lisans ⁽⁴⁾	184	18,93	6,45					
	Lisansüstü ⁽⁵⁾	63	18,78	6,45					
Evlilik Doyumu (Toplam)	İlkokul ⁽¹⁾	26	38,19	6,69	1.35	4	.251	-	-
	Ortaokul ⁽²⁾	11	36,82	8,64		311			
	Lise ⁽³⁾	32	33,34	11,53					
	Ön lisans/lisans ⁽⁴⁾	184	34,00	10,18					
	Lisansüstü ⁽⁵⁾	63	33,62	9,88					
Dargınlık- Kaçınma	İlkokul ⁽¹⁾	26	15,88	5,05	3.92	4	.004	1<4, 5	.048
	Ortaokul ⁽²⁾	11	17,27	7,95		311			
	Lise ⁽³⁾	32	18,97	7,33					
	Ön lisans/lisans ⁽⁴⁾	184	20,73	7,04					
	Lisansüstü ⁽⁵⁾	63	21,30	6,87					
Bağışlama	İlkokul ⁽¹⁾	26	15,77	4,84	2.32	4	.057	-	-
	Ortaokul ⁽²⁾	11	17,73	2,45		311			
	Lise ⁽³⁾	32	13,75	4,27					
	Ön lisans/lisans ⁽⁴⁾	184	14,47	4,37					
	Lisansüstü ⁽⁵⁾	63	14,92	4,14					

Elde edilen sonuçlar, dargınlık-kaçınma alt boyutunun eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir ($F_{(4, 311)} = 3.92$, $p = .004$). Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre ilkokul mezunu bireylerin dargınlık-kaçınma alt

boyut puan ortalaması (Ort.= 15.88 SS= 5.05), ön lisans/lisans (Ort.= 20.73 SS= 7.04) ve lisansüstü (Ort.= 21.30 SS= 6.87) mezunu bireylerin dargınlık-kaçınma alt boyut puan ortalamalarına göre anlamlı şekilde daha düşüktür (sırasıyla; $p = .027$; $p = .026$). Bu bulgular ışığında eğitim düzeyi arttıkça bireylerin dargınlık-kaçınma düzeylerinin arttığı ifade edilebilir. Araştırma sonucunda dargınlık-kaçınma alt boyutu ($\eta^2 = .04$) için küçük etki bulunmuştur.

Bağlanma yaralanmaları toplam puanı, bağlanma ve travma alt boyutları, evlilik doyumu toplam puanı ve bağışlama alt boyutlarının ise eğitim durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$).

3.1.6. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Evlilik Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada bağlanma yaralanmalarını ölçmek amacıyla kullanılan Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin toplam puan ve bağlanma-travma alt boyutlarının, Evlilik Doyumu ölçeği toplam puan, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin toplam puan, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarından alınan puanların evlilik süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Evlilik süresine göre bağlanma alt boyutu ve evlilik doyumu toplam puanında varyans homojenliği varsayımı karşılanmazken, bağlanma yaralanmaları toplam puanı, travma, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutları için varyans homojenliği varsayımı karşılanmıştır. Varyans homojenliği varsayımı karşılanmayan değişkenler için Welch testi uygulanmış ve Games-Howell çoklu karşılaştırma testi tercih edilmiştir. Varyans homojenliği varsayımı karşılanan değişkenlerde ise Scheffe çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Araştırma Değişkenleri ve Evlilik Süresi Arasındaki Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları.

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	F	sd	p	Post Hoc	η^2
Bağlanma Yaralanmaları (Toplam)	0-5 yıl ⁽¹⁾	92	42,35	14,73	2.51	3	.058	-	-
	6-10 yıl ⁽²⁾	67	47,09	16,23		312			
	11-15 yıl ⁽³⁾	55	46,11	17,40					
	16 yıl ve üzeri ⁽⁴⁾	102	41,47	13,83					
Bağlanma	0-5 yıl ⁽¹⁾	92	23,26	10,08	3.78 ^W	3	.012	2>4	.038
	6-10 yıl ⁽²⁾	67	27,63	10,86		149.989			
	11-15 yıl ⁽³⁾	55	27,27	11,77					
	16 yıl ve üzeri ⁽⁴⁾	102	23,40	9,04					
Travma	0-5 yıl ⁽¹⁾	92	19,09	6,83	.700	3	.552	-	-
	6-10 yıl ⁽²⁾	67	19,46	6,36		312			
	11-15 yıl ⁽³⁾	55	18,84	6,59					
	16 yıl ve üzeri ⁽⁴⁾	102	18,07	6,56					
Evlilik Doyumu (Toplam)	0-5 yıl ⁽¹⁾	92	35,91	9,20	3.43 ^W	3	.018	1, 4>2	.032
	6-10 yıl ⁽²⁾	67	31,31	10,07		149.988			
	11-15 yıl ⁽³⁾	55	33,25	11,99					
	16 yıl ve üzeri ⁽⁴⁾	102	35,37	9,09					
Dargınlık- Kaçınma	0-5 yıl ⁽¹⁾	92	19,92	6,68	2.92	3	.034	1>4	.027
	6-10 yıl ⁽²⁾	67	21,99	6,90		312			
	11-15 yıl ⁽³⁾	55	20,73	8,03					
	16 yıl ve üzeri ⁽⁴⁾	102	18,82	6,72					
Bağışlama	0-5 yıl ⁽¹⁾	92	14,89	4,14	.315	3	.814	-	-
	6-10 yıl ⁽²⁾	67	14,30	4,49		312			
	11-15 yıl ⁽³⁾	55	14,58	4,10					
	16 yıl ve üzeri ⁽⁴⁾	102	14,87	4,59					

W: Welch Testi

Elde edilen sonuçlar, bağlanma alt boyutu ($F_{(3, 149.989)} = 3.78, p = .012$), evlilik doyumu toplam puanı ($F_{(3, 149.988)} = 3.43, p = .018$) ve dargınlık-kaçınma alt boyutunun ($F_{(3, 312)} = 2.92, p = .034$) evlilik süresi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. Games-Howell testi sonuçlarına göre, 6-10 yıl arasında evli olan bireylerin bağlanma alt boyut puan ortalaması (Ort.= 27.63 SS= 10.86), 16 yıl ve üzeri evli olan bireylerin bağlanma alt boyut puan ortalamasına (Ort.= 23.40 SS= 9.04) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($p = .046$).

Ayrıca 6-10 yıl arasında evli olanların evlilik doyumu toplam puan ortalaması (Ort.= 31.31 SS= 10.07), 0-5 yıl arasında (Ort.= 35.91 SS= 9.20) ve 16 yıl ve üzeri (Ort.= 35.37 SS= 9.09) olan katılımcıların evlilik doyumu toplam puan ortalamalarına göre anlamlı şekilde daha düşüktür (sırasıyla; $p = .020$; $p = .043$).

Scheffe testi sonuçlarına göre ise 0-5 yıl arasında evli olan bireylerin dargınlık-kaçınma alt boyut puan ortalaması (Ort.= 19.92 SS= 6.68), 16 yıl ve üzeri evli olan katılımcıların dargınlık-kaçınma alt boyut puan ortalamasına (Ort.= 18.82 SS= 6.72) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($p = .043$). Evlilik süresi azaldıkça bireylerin dargınlık-kaçınma düzeylerinin arttığı ifade edilebilir. Araştırma sonucunda bağlanma alt boyutu ($\eta^2 = .03$), evlilik doyumu toplam puanı ($\eta^2 = .03$) ve dargınlık-kaçınma alt boyutu ($\eta^2 = .02$) için küçük etkiler bulunmuştur.

Bağlanma yaralanmaları toplam puanı, travma ve bağışlama alt boyutlarının ise evlilik süresi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$).

3.1.7. Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Değişkenlerinin Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmada bağlanma yaralanmalarını ölçmek amacıyla kullanılan Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin toplam puan ve bağlanma-travma alt boyutlarının, Evlilik Doyumu ölçeği toplam puan, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin toplam puan, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarından alınan puanların çocuk sahibi olma durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Çocuk durumuna göre tüm değişkenler için varyans homojenliği varsayımı karşılanmıştır. Bu nedenle gruplar arası

karşılaştırmalarda Scheffe çoklu karşılaştırma testi tercih edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Araştırma Değişkenleri ve Çocuk Sahibi Olma Durumu Arasındaki Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları.

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	F	sd	p	Post Hoc	η^2
Bağlanma	Yok ⁽¹⁾	68	40,29	13,92	2.13	3	.096	-	-
Yaralanmaları	Bir çocuk ⁽²⁾	95	46,44	14,94		312			
(Toplam)	İki çocuk ⁽³⁾	113	43,35	15,54					
	Üç çocuk ve üzeri ⁽⁴⁾	42	44,00	17,44					
Bağlanma	Yok ⁽¹⁾	68	21,64	9,39	3.69	3	.012	2>1	.034
	Bir çocuk ⁽²⁾	95	26,96	10,13		312			
	İki çocuk ⁽³⁾	113	24,72	10,23					
	Üç çocuk ve üzeri ⁽⁴⁾	42	26,10	11,87					
Travma	Yok ⁽¹⁾	68	18,65	7,13	.633	3	.594	-	-
	Bir çocuk ⁽²⁾	95	19,48	5,77		312			
	İki çocuk ⁽³⁾	113	18,63	6,80					
	Üç çocuk ve üzeri ⁽⁴⁾	42	17,90	6,99					
Evlilik	Yok ⁽¹⁾	68	37,48	8,46	3.38	3	.019	1>2	.032
Doyumu	Bir çocuk ⁽²⁾	95	32,55	10,36		312			
(Toplam)	İki çocuk ⁽³⁾	113	34,24	9,74					
	Üç çocuk ve üzeri ⁽⁴⁾	42	33,43	11,25					
Dargınlık-	Yok ⁽¹⁾	68	18,92	6,50	1.58	3	.194	-	-
Kaçınma	Bir çocuk ⁽²⁾	95	21,32	6,90		312			
	İki çocuk ⁽³⁾	113	19,93	7,19					
	Üç çocuk ve üzeri ⁽⁴⁾	42	20,00	7,70					
Bağışlama	Yok ⁽¹⁾	68	15,36	4,16	1.01	3	.384	-	-
	Bir çocuk ⁽²⁾	95	14,91	4,32		312			
	İki çocuk ⁽³⁾	113	14,33	4,29					
	Üç çocuk ve üzeri ⁽⁴⁾	42	14,24	4,82					

Tablo 9’a göre bağlanma alt boyutunun ($F_{(3, 312)} = 3.69$, $p = .012$) ve evlilik doyumu toplam puanının ($F_{(3, 312)} = 3.38$, $p = .019$) çocuk durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre bir çocuğu olan katılımcıların bağlanma alt boyutu puan ortalaması (Ort.= 26.96 SS= 10.13), çocuğu olmayan katılımcıların bağlanma alt boyutu puan ortalamasına (Ort.= 21.64 SS= 9.39) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($p = .016$). Bu bulgu

ışığında çocuk sayısı arttıkça bağlanma yaralanması düzeyinin artacağı ifade edilebilir. Ayrıca çocuğu olmayan katılımcıların evlilik doyumu toplam puan ortalaması (Ort.= 37.48 SS= 8.86), bir çocuğu olan katılımcıların evlilik doyumu toplam puan ortalamasına (Ort.= 32.55 SS= 10.36) göre anlamlı şekilde daha yüksektir (p= .023). Bu bulgular ışığında çocuk sayısı arttıkça evlilik doyumunun azalacağı ifade edilebilir. Araştırma sonucunda bağlanma alt boyutu ($\eta^2 = .03$) ve evlilik doyumu toplam puanı ($\eta^2 = .03$) için küçük etkiler bulunmuştur.

Bağlanma yaralanmaları toplam puanı, travma, dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının ise çocuk durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir (p>.05).

3.2. EVLİLİKTE BAĞLANMA YARALANMALARI, EVLİLİK DOYUMU VE EVLİLİKTE SUÇU AFFETME ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Bu bölümde araştırmada ölçme araçları aracılığıyla elde edilen veriler üzerinde Pearson Korelasyon analizi sonucu elde edilen bulgular paylaşılmıştır.

Tablo 10: Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Pearson Korelasyon Analizi Bulguları.

		1	2	3	4	5	6
1. Bağlanma Yaralanmaları (Toplam)	r	1					
2. Bağlanma	r	.942**	1				
3. Travma	r	.849**	.622**	1			
4. Evlilik Doyumu (Toplam)	r	-.715**	-.767**	-.460**	1		
5. Dargınlık-Kaçınma	r	.682**	.710**	.472**	-.749**	1	
6. Bağışlama	r	-.271**	-.272**	-.204**	.408**	-.283**	1

*p<.05, **p<.01

Tablo 10'a göre, bağlanma yaralanmaları toplam puanı ile evlilik doyumu toplam puanı (r= -.71, p<.01) ve bağışlama alt boyutu (r= -.27, p<.01) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bağlanma yaralanmaları düzeyi arttıkça bireylerin evlilik doyumlarının azalabileceği ve affetme düzeylerinin azalabileceği düşünülebilir. Ayrıca bağlanma yaralanmaları toplam puanı ile dargınlık-kaçınma alt boyutu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (r= .68, p<.01).

Bireylerin romantik ilişki içerisinde bağlanma yaralanmaları düzeyi arttıkça dargınlık-kaçınma düzeylerinin artacağı ifade edilebilir. Benzer şekilde bağlanma alt boyutu ile evlilik doyumu toplam puanı ($r = -.76, p < .01$) ve bağışlama alt boyutu ($r = -.27, p < .01$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Evlilik birliği içerisindeki bağlanma düzeyi arttıkça evlilik doyumunun artacağı ifade edilebilir. Bağlanma alt boyutu ile dargınlık-kaçınma alt boyutu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki de tespit edilmiştir ($r = .71, p < .01$). Buna ek olarak, travma alt boyutu ile evlilik doyumu toplam puanı ($r = -.46, p < .01$) ve bağışlama alt boyutu ($r = -.20, p < .01$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Travma alt boyutu ile dargınlık-kaçınma alt boyutu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki de tespit edilmiştir ($r = .47, p < .01$). Eşler arasındaki yaşanan problemlerde olumsuz bağlanma ve travma düzeylerinin artması ile birlikte bireylerin eşlerine karşı dargınlık-kaçınma düzeylerinin artacağı, bağışlama düzeylerinin ise azalabileceği ifade edilebilir.

Son olarak, evlilik doyumu toplam puanı ile dargınlık-kaçınma alt boyutu arasında negatif yönlü bir ilişki bulunurken ($r = -.74, p < .01$), evlilik doyumu toplam puanı ile bağışlama alt boyutu arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r = .40, p < .01$). Bu bulgu ışığında bireylerin evlilik doyumları arttıkça dargınlık kaçınma düzeylerinin azalacağı, bağışlama düzeylerinin ise artacağı ifade edilebilir.

3.3. ARACILIK ROLÜ ETKİSİ

Araştırmada evli bireylerin bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolünün olup olmadığı test edilmek istenmiş, regresyon ve aracılık analizi sonucu elde edilen bulgular paylaşılmıştır.

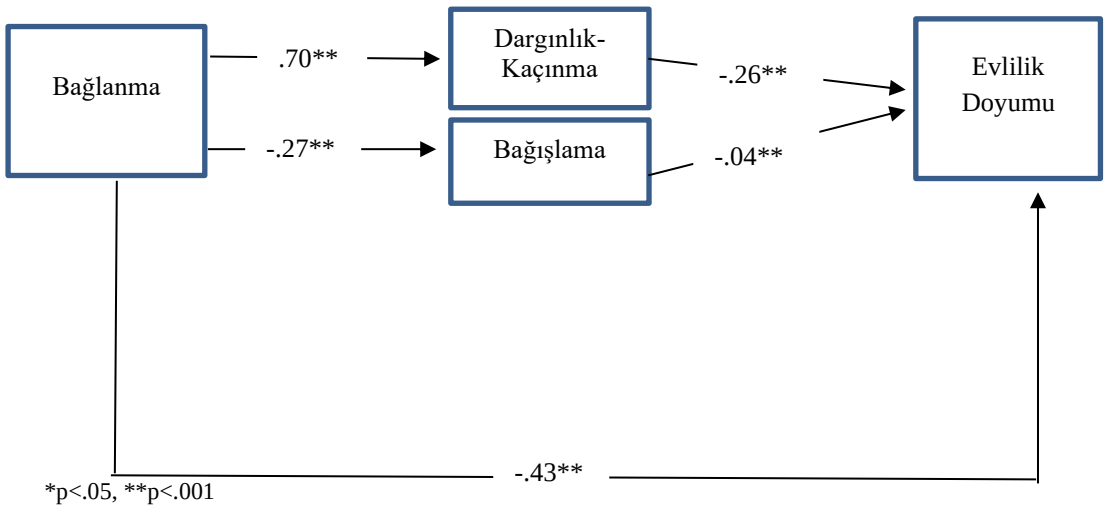
Tablo 11: Birinci Hipotetik Modele İlişkin Aracılık Analizi Bulguları.

Aracılık Analizi Modeli	β	SH	t	p	LLCI	ULCI
Bağlanma-Dargınlık/Kaçınma	.70	.02	17.86	.000	.428	.534
Bağlanma-Bağışlama	-.27	.02	-5.01	.000	-.158	-.069
Bağlanma-Doyum	-.43	.04	-10.17	.000	-.515	-.348
Bağlanma-Dargınlık/Kaçınma-Doyum	-.26	.03			-.334	-.186
Bağlanma-Bağışlama-Doyum	-.04	.01			-.077	-.022

Bağlanma alt boyutu ve evlilik doyumu değişkenleri arasındaki yordayıcılıkta dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının aracılık etkilerini incelemek amacıyla %95 güven aralığı, 5000 Bootstrap örnekleme ve Hayes'in 4. Modellemesi kullanılarak aracılık analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma modelinde öncelikle doğrudan etkiler incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre bağlanma alt boyutu, dargınlık-kaçınma ($\beta = .70, p < .001$) değişkenini anlamlı şekilde, pozitif ve doğrudan yordamaktadır. Ayrıca bağlanma alt boyutu, bağışlama ($\beta = -.27, p < .001$) ve evlilik doyumu ($\beta = -.44, p < .001$) değişkenlerini anlamlı şekilde, negatif ve doğrudan yordamaktadır.

Aracılık etkilerine bakıldığında bağlanma alt boyutunun evlilik doyumunu yordamasında dargınlık-kaçınma ($\beta = -.26$, Güven Aralığı (GA)= [-.334, -.186]) ve bağışlama ($\beta = -.04$, Güven Aralığı (GA)= [-.077, -.022]) değişkenlerinin anlamlı ve kısmi aracılık etkilerinin olduğu görülmektedir.

Yapılan aracılık analizinde bağlanma alt boyutu ve evlilik doyumu değişkenleri arasındaki yordayıcılıkta dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının total standardize edilmiş etki değeri .58 olarak bulunmuştur. Bu sonuçtan hareketle sunulan birinci hipotetik modelin anlamlı olduğu ifade edilebilir ($F_{(1, 314)} = 449.58, p < .001, R^2 = .58$). Kurulan model kapsamında elde edilen standardize edilmiş katsayı değerleri Şekil 6'da gösterilmektedir.

Şekil 6. Birinci Hipotetik Modele İlişkin Standardize Katsayı Değerleri

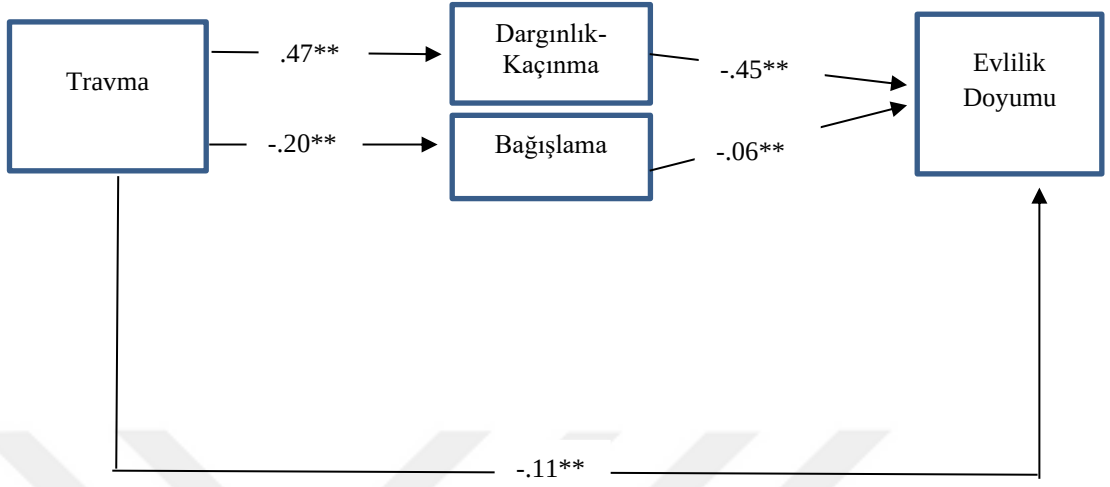
Tablo 12: İkinci Hipotetik Modele İlişkin Aracılık Analizi Bulguları.

Aracılık Analizi Modeli	β	SH	t	p	LLCI	ULCI
Travma-Dargınlık/Kaçınma	.47	.05	9.48	.000	.399	.609
Travma-Bağışlama	-.20	.03	-3.68	.000	-.205	-.062
Travma-Doyum	-.11	.06	-2.95	.003	-.299	-.060
Travma-Dargınlık/Kaçınma-Doyum	-.45	.06			-.575	-.335
Travma-Bağışlama-Doyum	-.06	.02			-.111	-.023

Travma alt boyutu ve evlilik doyumu değişkenleri arasındaki yordayıcılıkta dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının aracılık etkilerini incelemek amacıyla %95 güven aralığı, 5000 Bootstrap örnekleme ve Hayes'in 4. Modellemesi kullanılarak aracılık analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma modelinde öncelikle doğrudan etkiler incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre travma alt boyutu, dargınlık-kaçınma ($\beta = .47, p < .001$) değişkenini anlamlı şekilde, pozitif ve doğrudan yordamaktadır. Ayrıca travma alt boyutu, bağışlama ($\beta = -.20, p < .001$) ve evlilik doyumu ($\beta = -.11, p < .001$) değişkenlerini anlamlı şekilde, negatif ve doğrudan yordamaktadır.

Aracılık etkilerine bakıldığında travma alt boyutunun evlilik doyumunu yordamasında dargınlık-kaçınma ($\beta = -.45$, Güven Aralığı (GA)= [-.575, -.335]) ve bağışlama ($\beta = -.06$, Güven Aralığı (GA)= [-.111, -.023]) değişkenlerinin anlamlı ve kısmi aracılık etkilerinin olduğu gözükmemektedir. Bu sonuçlardan hareketle bireylerin travma düzeyleri arttıkça dargınlık kaçınma düzeyleri artmakta ve evlilik doyumları azalmaktadır.

Yapılan aracılık analizinde travma alt boyutu ve evlilik doyumu değişkenleri arasındaki yordayıcılıkta dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının total standardize edilmiş etki değeri .21 olarak bulunmuştur. Bu sonuçtan hareketle sunulan ikinci hipotetik modelin anlamlı olduğu ifade edilebilir ($F_{(1, 314)} = 84.23, p < .001, R^2 = .21$). Kurulan model kapsamında elde edilen standardize edilmiş katsayı değerleri Şekil 7'de gösterilmektedir.

Şekil 7. İkinci Hipotetik Modele İlişkin Standardize Katsayı Değerleri

*p<.05, **p<.001

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar alanyazındaki benzer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılarak açıklanmış ve tartışılmıştır. Bu bölümde alana ve bu alanda çalışan araştırmacılara yönelik çeşitli önerilere yer verilmiştir.

SONUÇ

Bu araştırmanın ilk amacı araştırma kapsamında ele alınan bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetme değişkenlerinin cinsiyet, eğitim durumu, anne baba birliktelik durumu, evlenme şekli, evlilik süresi ve çocuk sahibi olup olmama gibi değişkenlere göre farklılaşma gösterip göstermediğinin incelenmesidir. Bu nedenle araştırmanın değişkenleri sırasıyla cinsiyet, eğitim durumu, anne baba birliktelik durumu, evlenme şekli, evlilik süresi ve çocuk sahibi olup olmama durumları ile tartışılmıştır. Daha sonra bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetme arasındaki ilişkileri ele almak amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Bu araştırmanın son amacı olan bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolünün incelenmesi için regresyon ve aracılık analizi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen analizler neticesinde elde edilen bulgular yurt içi, yurt dışı çalışmalar ve ilgili alan yazın ışığında tartışılmıştır.

- 1) Bağlanma yaralanmalarının cinsiyete, gelir durumu, evlilik süresi, çocuk sayısına göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 2) Evlilik doyumunun cinsiyete, evlilik süresine, çocuk durumuna göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 3) Evlilikte suçu affetmenin cinsiyete ve evlilik süresine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 4) Bağlanma yaralanmaları ile evlilik doyumu arasında negatif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki, bağlanma yaralanmaları ile evlilikte suçu affetmenin dargınlık ve kaçınma alt boyutu arasında pozitif yönde orta

düzeyde anlamlı bir ilişki, bağlanma yaralanmaları ile evlilikte suçu affetmenin bağışlama alt boyutu arasında ise negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Evlilik doyumu ile evlilikte suçu affetmenin dargınlık-kaçınma alt boyutu ile arasında negatif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki, bağışlama alt boyutu ile arasında ise negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- 5) Bağlanma yaralanmalarının bağlanma alt boyutu bağışlama ve evlilik doyumu değişkenlerini negatif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Bağlanma alt boyutunun evlilik doyumunu yordamasında dargınlık kaçınma ve bağışlamanın kısmi aracılık etkisi bulunmaktadır.
- 6) Bağlanma yaralanmalarının travma alt boyutu dargınlık kaçınma değişkenini pozitif yönde anlamlı bir şekilde, evlilik doyumu ve bağışlama değişkenlerini ise negatif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Travma alt boyutunun evlilik doyumunu yordamasında dargınlık-kaçınma ve bağışlamanın kısmi aracılık etkisi bulunmaktadır.

TARTIŞMA

Cinsiyete Göre Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetmedeki Farklılaşmaya Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırma sonuçları incelendiğinde bağlanma yaralanmalarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu fark kadınlarda bağlanma yaralanmalarının erkeklere göre daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Benzer şekilde bağlanma yaralanmasının travma alt boyutunun da cinsiyete göre farklılaştığı, bu farklılığın kadınlarda erkeklere göre daha yüksek travma düzeyine bağlı olduğu görülmektedir. Bağlanma yaralanmaları bağlanma alt boyutunda ise cinsiyete göre bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde bağlanma yaralanmalarının cinsiyete göre farklılaştığını ortaya koyan, kadınların erkeklere oranla bağlanma yaralanmalarının daha yüksek olduğunu gösteren araştırmaların bulunduğu görülmektedir (Çakan, 2023; Erdoğan, 2023; Fırat, 2021; Günay, 2022; Işık, 2024; Uğur, 2022). Elde edilen bu sonuçlara göre evli bireyler arasında yaşanan incitici ve kırıcı durumlarda kadınların daha fazla etkilendiği ifade edilebilir. Erdoğan

(2023), araştırmasında Bağlanma Yaralanması Ölçeği'nin travma alt boyutunda cinsiyetler arasında anlamlı farklılıklar olduğunu, bağlanma boyutunda ise cinsiyetler arasında anlamlı farklılıklar bulunmadığını belirtmiştir. Bu durum çalışmadan elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Kadınlar erkeklere göre daha hassas ve kırılgan bir yapıya sahiptir. Kadınların bağlanma yaralanmalarının erkeklere oranla daha yüksek olması, eşlerinden aldıkları desteğin yetersizliği, eşlerinin açıklamalarının onların refahı üzerindeki olumsuz etkisi ve eşlerinin verdikleri zararı daha fazla incitici bulmaları ile açıklanabilir (Alpay, 2009; Çakan, 2023; Taysi, 2007). Bu sonuçlar kültürel olarak kadın cinsiyet rolünün hassasiyet ve duygusallık ile bağdaştırılması ile ilişkilendirilebilir. Birey duygusal açıdan ne kadar hassasiyet gösterir ise yaşadığı durum ve olaylar onu diğerlerine kıyasla daha fazla duygusal ve psikolojik olarak etkileyecektir. Bu sonuçların aksine alan yazında bağlanma yaralanmalarının cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşan çalışmalarda bulunmaktadır (Güner, 2022; Terzi, 2014; Uğur ve Uz Baş, 2022). Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda bu çalışmada kadınların daha yüksek bağlanma yaralanmaları düzeyine sahip olmasının araştırmaya katılan bireyler ile ilgili olabileceği, bağlanma yaralanmalarının her bir bireyde duygusal ve psikolojik olarak farklı izler bırakmasından kaynaklanabileceği ifade edilebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde evli bireylerin evlilik doyumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. Evlilik doyumu değişkeni incelendiğinde erkeklerin evlilik doyumlarının kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında bulunan evlilik doyumunu cinsiyete göre inceleyen araştırmalar incelendiğinde erkeklerin kadınlara göre evlilik doyumunun daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılması bu çalışmada elde edilen sonuçları destekler niteliktedir (Akan, Ünal ve Gürer, 2023; Aktürk, 2006; Çelik ve Tümkeya, 2012; Güleç, 2014; Kervancıoğlu, 2016; Osmanlı, 2023; Şener ve Terzioğlu, 2008). Yıldız (2012) tez çalışmasında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek evlilik uyumuna sahip olduğunu dolayısıyla evlilik doyumunun cinsiyete göre farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Akan, Ünal ve Gürer (2023) kadın ve erkeklerdeki evlilik doyumu sürecinin seyrini ortaya koymayı amaçladıkları araştırmalarında kadınların erkeklere göre evlilik yaşamı ölçeğinden daha düşük puan aldıkları dolayısıyla erkeklerin daha yüksek evlilik doyumuna sahip olduklarını tespit

etmiştir. Bu sonuçlar araştırma bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Alan yazında evlilik doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koyan araştırmalarda mevcuttur (Demir Erbil ve Hazer, 2018; Çetin, 2010; Çınar, 2008; Tezer, 1996). Alan yazın incelendiğinde evlilik doyumunun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığına yönelik sonuçlar farklılık göstermektedir. Bu durumun araştırmaya katılan bireyler ile ilgili olabileceği düşünülebilir. Dolayısıyla bu araştırmanın bağlanma yaralanmaları yaşayan bireyler ile yürütüldüğü, kültürel olarak kadınların daha duygusal ve hassas oldukları göz önünde bulundurulduğunda erkeklerin evlilik doyumlarının kadınlara göre daha yüksek olabileceği düşünülebilir.

Evlilikte suçu affetme değişkeninden elde edilen bulgular incelendiğinde ise kadınların dargınlık-kaçınma alt boyutu puan ortalamalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu, erkeklerin bağışlama alt boyutu puan ortalamalarının ise kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmada kullanılan ölçme aracı bireylerin evlilik yaşamı içerisinde eşlerinin olumsuz tutum ve davranışlarına karşılık olarak sahip olabileceği duygu, düşünce ve davranışları göz önünde bulundurarak bağışlama ve darılma düzeylerini ölçmektedir. Araştırma bulgularına göre kadınların evlilik yaşamında olumsuz bir tutum ve davranış ile karşı karşıya kaldıklarında erkeklere göre kaçınmacı davranışlar sergiledikleri ileri sürülebilir. Alan yazında erkeklerin bağışlama düzeyinin daha yüksek olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Duman Temel, 2013; Ermumcu, 2014; Meydancı, 2017; Miller ve Worthington, 2010; Tripathi, 2012). Bunun yanı sıra bağışlamanın cinsiyete göre farklılık göstermediğini belirten araştırma bulgularına da rastlanmıştır (Ezerçe, 2016; Taysi, 2010). Evli kadınlar eşlerinin olumsuz tutum ve davranışları ile karşılaştıklarında eşlerine göre daha fazla kırıldıklarını ifade etmektedir (Taysi, 2010). Araştırmanın bağlanma yaralanmaları yaşayan bireyler ile yürütüldüğü göz önünde bulundurulduğunda incitici bir durum karşısında kadınlar daha fazla kırılganlık göstererek kaçınma davranışında bulunabileceği, ayrıca bağışlama kavramının affedilecek durum ve affetme sürecindeki bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak ele alınması gerekliliği veya kültürden etkilenebileceği düşünülmektedir.

Evlenme Şekline Göre Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetmedeki Farklılaşmaya Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmada evli bireylerin bağlanma yaralanmalarının evlenme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde bu araştırmadan elde edilen sonucu destekleyen çalışmalar ile karşılaşılmaktadır (Coşkun, 2024; Erdoğan, 2023; Fırat, 2021; Günay, 2022; Uğur, 2022). Coşkun (2024), evli bireylerin bağlanma yaralanmaları, evlilikte öz yetkinlikleri ve duygusal farkındalıkları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı araştırmasında bağlanma yaralanmalarının evlenme biçimine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Aynı şekilde evli çiftlerin bağlanma yaralanmaları ve cinsel doyum düzeylerinin incelenmesini amaçlayan Günay'ın (2022) araştırmasında bağlanma yaralanmalarının evlenme biçimine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar araştırmadan elde edilen bulguları destekler niteliktedir. İlgili alan yazında görücü usulü evlenen bireylerin bağlanma yaralanmalarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Uğur ve Uz Baş, 2022). Romantik ilişki ile birbirlerini tanıyarak evlenen bireylerin uyum düzeylerinin daha yüksek ve çatışma düzeylerinin daha az olduğu görülmekte, dolayısıyla bağlanma yaralanmaları ile daha az karşılaşmaktadır (Uğur ve Uz Baş, 2022). Bu araştırma ile birlikte bağlanma yaralanmaları kavramının bireylerin evlenme şekillerinin ne olursa olsun evlilik yaşamı içerisinde karşılaşılabilecek bir durum olmasından kaynaklı evlenme şeklinin bu süreci etkilemeyeceği söylenebilir.

Araştırmada evli bireylerin evlilik doyumlarının evlenme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin evlilik doyumları evlilik sürecinde evliliğe atılan romantik ilişki veya görücü usulü adım şekli/kararına göre değişmemektedir. Alan yazın incelendiğinde bu araştırmadan elde edilen sonucu destekleyen çalışmalar ile karşılaşılmaktadır (Beştav, 2007; Çağ, 2011; Çelik, 2006; Denli, 2016; Duran Bozkurt, 2014; Kublay ve Oktan, 2015; Rosen, Bailey ve Muise, 2017; Toprak Gültekin ve Parlar, 2019; Ünal, 2021). Duran Bozkurt (2014) 200 kişinin katılım sağladığı çalışmada evlenme biçiminin evlilik doyumunu etkilemediğini ifade etmektedir. Çelik (2006), evlilik doyumunu ölçmeye yönelik ölçme aracı geliştirdiği araştırmasında evlilik uyumunu demografik değişkenlere göre incelemiş, evlenme şeklinin evlilik doyumu üzerinde bir etkisinin olmadığını ifade etmiştir. Güven (2010)

eşler arası şiddete yönelik nedensellik-sorumluluk yüklemeleri ile evlilik doyumunu incelemeyi amaçladığı çalışmada evlenme şeklinin evlilik doyumunu farklılaştırmadığı sonucunu elde etmiştir. Alan yazındaki bu çalışmalar araştırmadan elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Alan yazında ayrıca evlilik doyumunun evlenme şekline göre farklılaştığını öne süren çalışmalar mevcuttur (Jackson, Miller, Oka ve Henry, 2014; Sakallı Uğurlu, 2003; Şendil ve Korkut, 2012; Tutarel Kışlak ve Çubukça, 2000). Evlenme kararının verildiği süreç, evliliğin gelecek sürecini önemli ölçüde etkileyebilirken, bireylerin evliliklerinden alabilecekleri tatmini etkileyebilir (Çağ, 2011).

Araştırmada evli bireylerin evlilikte suçu affetmelerinin dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının evlenme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Meydancı (2017) araştırmasında dargınlık kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının evlilik doyumunun dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarına göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Evlilik süreci içerisinde yaşanan incitici ve suç içerebilecek durumların anlık olarak gelişebileceği göz önünde bulundurulduğunda evlilik şeklinin evlilikte suçu affetme üzerinde etkili olmayacağı düşünülebilir.

Anne Baba Birliktelik Göre Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetmedeki Farklılaşmaya Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmada bağlanma yaralanmalarının anne baba birliktelik durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle bireylerin anne babalarının birlikte olmaları veya boşanmış olmamaları evlilikleri üzerinde yaşayabilecekleri bağlanma yaralanmaları üzerinde etkili değildir. Literatürde bu bulguyu destekleyen veya desteklemeyen herhangi bir çalışma ile karşılaşılmamıştır. Bu değişkenleri kapsayacak yeni çalışmalara kapsamlı bilgilere ulaşabilme noktasında daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmada evlilik doyumunun anne baba birliktelik durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin evlilik doyumları anne ve babalarının medeni durumlarına göre farklılaşmamaktadır. Erdinç (2018) yaptığı araştırmada bireylerin evlilik uyumu düzeyinin anne babanın medeni durumuna göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Arslan (2019) ise araştırmasında öğretmen adaylarının evlilik

tutum düzeylerinin anne babalarının boşanmış veya yaşama/vefat etmelerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Greenberg ve Nay (1982) ailesinde boşanma yaşayan bireylerin boşanmayı kabul edebilir olumlu görüşe sahip olduklarını ifade etmektedir. Araştırmaya katılım gösteren kişilerin evliliğe ilişkin görüşlerini boşanmanın olumsuz etkilerinden korumuş olabilecekleri göz önünde bulundurulduğunda boşanmış ailelerden gelen bireylerin evlilik doyumlarının diğer gruplardan farklılaşmadığı düşünülebilir.

Evlilikte suç affetmenin dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının anne baba birliktelik durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireyin algılayış şekli, düşünme tarzı göz önünde bulundurulduğunda affetme bireysel olarak karar verme sürecini kapsamaktadır. Dolayısıyla anne ve babanın birlikte olduğu ya da ayrıldığı bir yapının affetme üzerinde etkili olamayacağı düşünülebilir. Literatürde bu bulguyu desteklen veya desteklemeyen herhangi bir çalışma ile karşılaşılmamıştır. Bu değişkenleri kapsayacak yeni çalışmalara kapsamlı bilgilere ulaşabilme noktasında daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.

Gelir Durumuna Göre Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetmedeki Farklılaşmaya Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmada bağlanma yaralanmaları ve travma alt boyutlarının gelir durumuna göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle düşük gelir düzeyine sahip bireylerin, orta ve yüksek gelir düzeyine sahip bireylere göre daha yüksek travma düzeyi olduğu, düşük gelir düzeyine sahip bireylerin orta gelir düzeyine sahip bireylere göre daha yüksek bağlanma yaralanmalarına sahip oldukları görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde bu araştırmadan elde edilen sonucu destekleyen çalışmalar ile karşılaşılmaktadır (Çakan, 2023; Günay, 2022; Işık, 2024; Uğur, 2022). Evlilik yaşamı içerisinde bireylerin sağlık, eğitim, kişisel ihtiyaçlar gibi temel ihtiyaçların karşılanamaması ya da ilişki içerisinde ekonomik kısıtlamaların yaşanması (Terzi, 2014) durumunda ilişki doyumunun etkilenebileceği dolayısıyla incinmenin ve yaralanmaların ortaya çıkabileceği düşünülebilir. Düşük gelirli bireylerin evlilik süreci içerisinde yaralanmalarının iyileşmesini sağlayabilmek için ekonomik engeller nedeniyle gerekli uzman desteği alamamaları bağlanma

yaralanmaları düzeylerinin orta gelirli ve yüksek gelirli bireylere göre daha fazla olmasına neden olabilir.

Araştırmada evlilik doyumunun gelir durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle gelir düzeyi bireylerin evlilik doyumlarını etkilememektedir. Acar'ın (2022) araştırması incelendiğinde evlilik doyumu gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Evlilik doyumu ile gelir düzeyini inceleyen alan yazındaki çalışmalar bu araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir. Alan yazındaki çalışmalar evlilik doyumu ile gelir arasında bir ilişki olduğunu ifade etmektedir (Güngör, 2019; Demirli ve Kendir, 2016; Taşköprü, 2013). Evlilik doyumunun gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmaması saptanırken yeterli büyüklükte örneklemde ele alınamamış olmasının neden olabileceği düşünülebilir.

Araştırmada evlilikte suçu affetmenin dargınlık kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının gelir durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu affetmenin gelir durumuna göre farklılaşmadığı bulgularına ulaşan çalışmalar ile tutarlılık göstermektedir (Ezerçe, 2016; Küçüker, 2016; Yaman Akpınar ve Altınsu Sönmez, 2021).

Eğitim Durumuna Göre Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetmedeki Farklılaşmaya Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmada bağlanma yaralanmalarının eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Günay (2022), bağlanma yaralanmalarının eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelediği çalışmada eğitim düzeyinin bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çakan (2023), çalışmada bağlanma yaralanmalarının eğitim durumuna göre farklılaşmadığına yönelik bulgular elde etmiştir. Alan yazındaki çalışmalarda bağlanma yaralanmalarının eğitim düzeyine göre değişmediğine yönelik elde edilen sonuçlar bu araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir (Çakan, 2023; Günay, 2022; Uğur, 2022).

Araştırmada evlilik doyumunun eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alaçam (2020) yaptığı çalışmada evlilik yaşamının eğitim durumuna göre farklılaşmadığı, Ünal (2021) ilişki doyumunun eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çağ ve Yıldırım (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada eğitim düzeyi ile evlilik doyumu arasında negatif yönlü

anlamli bir iliski olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla bireylerin eğitim düzeyleri arttıkça evlilikten alacakları doyumun azalabileceği düşünülebilir. Yıldız, Büyükşahin ve  evik'e (2016) göre birçok araştırmada bireylerin eğitim seviyeleri ile evlilik doyumları arasında iliski bulunmakta, eğitim seviyesi arttıkça evlilikten alınan doyumda artmaktadır. Bu araştırmada ise katılım gösteren bireylerin büyük bir çoğunluğunun lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olmasından kaynaklı farklılaşmanın olmadığı düşünülebilir

Araştırmada evlilikte suçu affetmenin bağışlama alt boyutunun eğitim durumuna göre farklılaşmadığı fakat dargınlık-kaçınma boyutunun eğitim durumuna göre anlamli bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında evlilikte suçu affemenin eğitim durumuna göre farklılaşmadığına (Ezerçe, 2016), ilkokul mezunlarının daha fazla dargınlık-kaçınma düzeylerine sahip olduklarına (Meydancı, 2017) yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde ise ilkokul mezunu bireylerin, lisans mezunu ve lisansüstü mezun bireylerden daha az dargınlık-kaçınma düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla eğitim seviyesi arttıkça bireyler daha fazla dargınlık-kaçınma düzeyi göstermektedir. Bu bulgulardan hareketle evlilik birliği içerisinde olumsuz bir durum ile karşılaştıklarında eğitim düzeyleri yüksek olan bireylerin daha fazla dargınlık kaçınma düzeyi göstermelerinin eğitim düzeylerinin artması ile birlikte elde ettikleri refah düzeyi, ekonomik koşullar ve imkanlarının farklılaşmasından kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Evlilik Süresine Göre Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetmedeki Farklılaşmaya Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmada bağlanma yaralanmaları bağlanma alt boyutunun evlilik süresine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. 6-10 yıl arasında evli olan bireylerin, 16 yıl ve üzeri evli olan bireylerden bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda evlilikte geçirilen süre arttıkça eşlerin arasındaki bağlanma durumunun etkilenebileceği söylenbilir. Alan yazın incelendiğinde bu araştırmadan elde edilen sonucu destekleyen çalışmalar ile karşılaşılmaktadır (Günay, 2022; Uğur, 2022; Uğur ve Uz Baş, 2022). Günay (2022), evlilik süresinin bağlanma yaralanmaları üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmasında, 11-15 yıl evli olanlarda bağlanma

yaralanmalarının 6-10 yıl evli olanlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Evli bireylerin yaşam içerisinde birlikte daha fazla zaman geçirdikçe karşılaşacakları zorluklar dikkate alındığında, karşılaştıkları yaralayıcı, incitici durum ve olayların bağlanmaya daha fazla zarar verme eğiliminde olabileceği düşünülebilir. Bu nedenle uzun süreli evliliklerde bağlanma yaralanmaları yaşayabilecekleri beklenebilir. Ayrıca alan yazında bağlanma yaralanmalarının evlilik süresine göre farklılaşmadığına yönelik çalışmalarda mevcuttur (Erdoğan, 2023; Günay, 2022; Coşkun, 2024).

Araştırmada evlilik doyumunun evlilik süresine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. 6-10 yıl arasında evli olan bireylerin, 16 yıl ve üzeri evli olan bireylere göre evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu, 0-5 yıl arasında evli olan bireylere göre ise evlilik doyumlarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle bireylerin evlilik süresi arttıkça evlilik doyumlarının azaldığı ifade edilebilir. Bu bulgu alan yazındaki birçok araştırma ile benzerlik göstermektedir (Kubat, 2012; Taşköprü, 2013; Vural Batık, 2019). Taşköprü (2013) evlilik doyumu ile evlilik süresi arasında ilişkiyi incelediği çalışmasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulgusunu elde etmiş, evlilik süresi arttıkça evlilik doyumunun azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Evlilik süresi kısa olan bireylerin evlilik doyumlarının yüksek olması ilişkinin yeni, evlilik birliği içerisinde karşılaşılabilecek problemlerden daha az zedelenmiş olmasından, evlilik süresi uzun olan bireylerin evlilik doyumlarının daha düşük olmasının ise geçen süreye bağlı olarak sorumlulukların ve evlilik birliği içerisinde yaşanabilecek sorunların artışıdan kaynaklanabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmada evlilikte suç affetme dargınlık-kaçınma alt boyutunun evlilik süresine göre farklılaştığına yönelik sonuç elde edilmiştir. 0-5 yıl arasında evli olan bireylerin, 16 yıl ve üzeri evli olan bireylere göre dargınlık-kaçınmalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle evlilik süresi azaldıkça bireyler eşlerinin olumsuz davranış ve tutumlarına karşı dargınlık-kaçınmayı tercih etmektedir. Can Ceyhan ve Özteke Kozan (2021) çalışmasında evlilik süresi arttıkça bireylerin başkalarını affetmelerinin azaldığı sonucuna ulaşmıştır.

Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetmedeki Farklılaşmaya Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmada bağlanma yaralanmalarının çocuk sayısına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bağlanma yaralanmaları bağlanma alt boyutunun çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlara göre bir çocuğu olan katılımcıların çocuğu olmayanlara göre evlilik yaşamı içerisinde bağlanma zedelenmelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde bağlanma yaralanmalarının çocuk sayısına göre farklılaşmadığı araştırmadan elde edilen bulguyu destekler niteliktedir (Coşkun, 2024; Çakan, 2023; Fırat, 2021). Yüz sekiz evli katılımcı ile gerçekleştirilen eşlerin birbirlerine karşı kendilerini açmalarını incelemeyi amaçlayan çalışmada çocuk sayısı arttıkça eşlerin birbirlerine karşı kendilerini açma düzeylerinin azaldığı görülmüştür (Antill ve Cotton, 1987). Çocuk sayısı arttıkça evlilik içerisindeki maddi ve manevi sorumlulukların arttığı göz önünde bulundurulduğunda eşlerin birbirlerine eskisi kadar vakit ayıramadığı düşüncesi ile birlikte bağlanma yaralanmalarının yaşanabileceği ifade edilebilir.

Araştırmada evlilik doyumunun çocuk sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocuğu olmayan katılımcıların, 1 çocuğu olan katılımcılara göre evlilik doyumları daha yüksek olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle çocuk sayısı arttıkça evlilik doyumu azalmaktadır. Alan yazındaki çalışmalar araştırmadan elde edilen bulguları destekler niteliktedir (Şendil ve Korkut, 2008; Çağ ve Yıldırım, 2018). Evlilik yaşamı içerisinde bireylerin hem birbirlerine karşı hem de oluşturmuş oldukları aile yapısına karşı birtakım sorumluluklarını içermektedir. Evlilik birliği içerisinde çocuk sayısının artması ile birlikte eşlerin birbirlerine az vakit ayırabilmeleri, sorumlulukların artması ve beraberinde ekonomik olarak sorunların yaşanabilmesi durumlarını ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla çocuk sayısının artması ile birlikte bireylerin evliliklerinden alacakları doyumların etkilenebileceği düşünülebilir.

Araştırmada evlilikte suçu affetmenin çocuk sayısına göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaman Akpınar ve Altınsu Sönmez (2021) çalışmalarında evli bireylerin affetme düzeylerinin çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya

koymaya çalışmışlardır. Çalışma bulgularına göre evli bireylerin dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutlarının çocuk sayısına göre farklılaşmadığı görülmektedir. Alan yazındaki çalışmalar araştırmadan elde edilen bulgular ile benzerlik göstermektedir (Gürbüz, 2016; Yaman Akpınar ve Altınsu Sönmez, 2021).

Bağlanma Yaralanmaları, Evlilik Doyumu ve Evlilikte Suçu Affetme Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmada bağlanma yaralanmaları ile evlilik doyumu arasında negatif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin evlilik birliği içerisinde bağlanma yaralanmaları arttıkça evliliklerinden aldıkları doyumun azalacağı ifade edilebilir. Evlilik birliği içerisinde bağlanma yaralanmalarının yaşanması çiftlerin birbirlerine karşı güvenlerinin etkilenmesine, birbirlerinden uzaklaşmasına neden olabilmektedir. Millikin (2000), eşler arasındaki samimiyet ve yakınlığın, güvenli bağın bağlanma yaralanmalarından etkilendiğini ve ilişki doyumunu azalttığını ifade etmiştir. Bağlanma yaralanmaları bireylerin evlilik birliği içerisinde zorlu yaşam dönemleri ile birlikte eşlerinden bekledikleri yakınlığı, samimiyeti görememeleri sonucu oluşmakta ve ilişkiden alınabilecek doyumunu etkileyebilmektedir. Çözülmemiş bağlanma yaralanmaları kalıcı stres tepkisine ve düşük ilişki doyumunun yaşanmasına neden olabilir (Lafontaine vd., 2022). Dolayısıyla yaralayıcı olay ve durumların yaşanması ile birlikte yaralanan birey eşinin eskisi kadar güvenilir olmadığını, ihanete uğradığını ve sevilmediğini düşünerek eşinden uzaklaşmaya başlayabilir. Yaşanan uzaklaşma ile birlikte evlilik doyumu etkilenebileceği ve evliliklerin bitmesine kadar varabilen bir süreç yaşanabileceği düşünülebilir. Bağlanma yaralanmalarını iyileştirmeye yönelik hazırlanan müdahale programları incelendiğinde müdahale programlarının evli bireylerin bağlanma yaralanmalarının azalmasında evlilik doyumlarının ise artmasında etkili olduğu görülmektedir (Makinen ve Johnson, 2006; Millikin, 2000; Schade ve Sanberg, 2012).

Araştırmada bağlanma yaralanmaları ile evlilikte suçu affetmenin dargınlık ve kaçınma alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki, bağlanma yaralanmaları ile evlilikte suçu affetmenin bağışlama alt boyutu arasında ise negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireylerin evlilik birliği içerisinde bağlanma yaralanmaları arttıkça eşlerine karşı dargınlık ve kaçınmayı tercih ederek,

affetmeyi tercih etmeyecekleri ifade edilebilir. Alan yazın incelendiğinde affetmenin bağlanma yaralanmalarını onardığı sonucuna ulaşan çalışmalar mevcuttur (Pillai, 2021). Pillai (2021) 18 ve 19 yaşlarındaki lisans öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada affetme yeteneğinin ilişkinin onarılmasında önemli bir rolü olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bağlanma yaralanmaları çözülmeden bırakıldığında çiftlerin arasında olumsuz etkileşimin devam etmesine ve yaralanan partnerin ilişkide kendisini güvende hissetmemesine, duygusal destek için partnerinin güvenilmez olduğuna inanabilir ve bu durum ilişki içerisindeki problemin artmasına neden olabilir (Johnson vd., 2015; Lafontaine vd., 2019). Clement, Lafontaine, Lonergan, Gignac ve Peloquin (2024) çalışmalarında bağlanma yaralanmasını affetme ve affetmeme nedenlerini ortaya koymayı ve bireylerin bağlanma yaralanmalarına bağlı stres durumları ile birlikte bağlanma yaralanmalarının ciddiyeti ile affetme ve affetmeme arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamışlardır. Dolayısıyla affetmenin desteklenmesi ile birlikte bağlanma yaralanmalarının azaltılabileceği düşünülebilir. Bağlanma yaralanması, ilişki bağının güvenliğini ve istikrarını tehdit eder ve bu nedenle çiftin refahı için çeşitli olumsuz sonuçlar doğurabilir.

Araştırmada evlilikte suçu affetmenin dargınlık-kaçınma alt boyutu ile evlilik doyumu arasında negatif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki, bağışlama alt boyutu ile evlilik doyumu arasında ise pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin evlilik birliği içerisinde yaşanabilecek incitici kırııcı durumlarda kaçınmayı tercih ettiklerinde evlilik doyumlarının azaldığı, bağışlama durumunda ise evlilik doyumlarının arttığı ifade edilebilir. Deniz, Uzun ve Yıldırım Kurtuluş (2019) İstanbul ilinde yaşayan 190 kişi ile yürüttükleri çalışmalarında evlilikte suçu affetme dargınlık kaçınma alt boyutu ile evlilik doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çıtışlı Turgut (2018), araştırmasında evlilik doyumu ile affetme arasındaki ilişkiyi incelemiş, affetme ve başkalarını affetmenin evlilik doyumunu arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar araştırmadan elde edilen bulgular ile tutarlılık göstermektedir.

Bağlanma Yaralanmaları ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkide Evlilikte Suçu Affetmenin Aracı Rolüne Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmada bağlanma yaralanmaları travma alt boyutunun evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutları kısmi aracılık etmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre travma, dargınlık-kaçınmayı pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Travma alt boyutu evlilik doyumunu ve bağışlamayı ise negatif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Bağlanma yaralanmaları ile birlikte yaşanan travmatik etkiler evlilik doyumunu azaltmaktadır. Evlilik içerisinde bu travmalar ile birlikte dargınlık-kaçınma sürecinin etkili olması evlilik doyumunu negatif yönde etkilemektedir. Bağışlama süreci ile birlikte travma ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin pozitif yönde etkilenebileceği ifade edilebilir. Destek ve ihtiyaç duyulan bir anda eşe rahatlık, ilgi ve anlayışın gösterilmemesi yalnızlık, anlaşılmazlık duyguları ile sonuçlanabilmekte ve ilişki içerisindeki güveni etkileyerek travma yaratabilmektedir. Bu tür ilişki travması bağlanma yaralanmaları olarak ifade edilmektedir (Clement vd., 2024). Begum ve Kumar (2017) bağlanma yaralanması yaşayan çiftlerde bağlanma tarzı ve evlilik kalitesini incelemeyi amaçladıkları çalışmalarını 400 birey ile yürütmüş, bağlanma yaralanması yaşayan bireylerin evlilik kalitelerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Evliliklerinde sadakatsizlik yaşayan kadınların bağlanma yaralanmalarını çözmek amacıyla Dehghani ve Aslani (2020) bütünleştirici çift terapisinin bağışlama üzerindeki etkililiğini karşılaştırmışlardır. 30 bağlanma yaralanması yaşayan kadın ve eşleri ile yürütülen bu araştırmada 8 hafta boyunca haftada bir kez 90 dakika olmak üzere deneysel bir çalışma yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre bağlanma yaralanması çözüm modelinin ve bütünleştirici çift terapisinin affetme üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal odaklı terapi yaklaşımının temel alınarak bağlanma yaralanması çözüm modelinin etkililiğinin incelenmesinin amaçlandığı Halchuk, Makinen ve Johnson'ın (2010) araştırması 12 çift ile sürdürülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre bağlanma yaralanması çözüm modelinin çift uyumu ve doyumu, güven ve bağışlama üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Seidyousefi, Muhammedyan ve Nademi (2024), İran'ın Ilam şehrinde evliliklerinde problemler yaşayan çiftlerde duygusal odaklı çift terapisinin evlilikteki suçları affetme üzerindeki etkisini incelemeyi amaçladıkları çalışmalarını

30 çift ile birlikte yürütmüştür. 10 çift duygu odaklı müdahale, 10 çift şema odaklı müdahale, 10 çift ise kontrol grubunda bulunmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre şema odaklı ve duygu odaklı çift terapilerinin evlilikteki suçları affetmeleri üzerinde etkisinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazındaki çalışmalar ve bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında bireylerin bağlanma yaralanmalarını affetmelerine yönelik çalışmaların geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu, affetmenin bağlanma yaralanmalarını azaltıcı, evlilik doyumunu ise arttırıcı etkilere sahip olduğu ifade edilebilir.

Araştırmada bağlanma yaralanmaları bağlanma alt boyutunun evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suç affetmenin dargınlık-kaçınma ve bağışlama alt boyutları kısmi aracılık etmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre bağlanma alt boyutu dargınlık-kaçınma alt boyutunu pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Ayrıca bağlanma alt boyutu evlilik doyumunu ve bağışlamayı negatif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Evlilik birliği içerisinde yaşanan yaralayıcı deneyimler ile birlikte bireyler bağlanma ile ilgili problemler yaşamakta ve evlilik doyumları düşmektedir. İlişki içerisindeki dargınlık kaçınma ile birlikte bağlanma ve evlilik doyumları arasındaki ilişki etkilenmektedir. Bu sonuçlar ışığında evlilik birliği içerisinde bağlanma ile ilgili olumsuz deneyimlerin evlilik doyumunu düşürebileceği ve bağışlama sürecini etkileyebileceği ifade edilebilir. Naaman ve diğerleri (2005) bağlanma yaralanmalarının ilişkinin güvenliğine ve bağlılığına yönelik varsayımların sorgulanmasına neden olabileceğini ifade etmektedir. Guzman Gonzalez, Contreras ve Casu (2020) yetişkinlerin romantik bağlanma, affetmeme ve ilişki doyumları arasındaki ilişkileri inceledikleri çalışmalarını 104 Şilili çift ile gerçekleştirmiştir. Bireylerin romantik ilişki içerisinde bağlanmaya yönelik kaygıları ve kaçınma davranışları, intikam ve ilişkiden kaçınma ve dolayısıyla düşük ilişki doyumları ile ilişkilendirilmiştir. Bir başka ifade ile romantik ilişki içerisindeki bağlanmayı etkileyebilecek tutum ve davranışlar ilişki içerisinde kaçınma davranışlarına neden olarak ilişki doyumunu olumsuz olarak etkilemektedir. Bu çalışma araştırmadan elde edilen bulgular ile tutarlılık göstermektedir. Deghani ve Deghani (2021), bağlanma yaralanmaları çözüm modelinin evlilik sadakatsizliği yaşayan kadınların güveni üzerindeki etkililiğini araştırmayı amaçlamıştır. 30 kadın ile yürütülen bağlanma yaralanmaları çözüm modelinin kadınların güvenliğini önemli ölçüde arttırdığına yönelik sonuç elde

edilmiştir. Alan yazındaki çalışmalar ve bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında bireylerin bağışlama süreçlerini arttırarak eşleri ile zedelenmiş bağlanmalarının etkisinin azaltılması ve evlilik doyumlarının arttırılabileceğine yönelik bir çıkarım yapılabilir.

ÖNERİLER

Yapılan araştırmada evli bireylerin bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetme değişkenlerinin cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu, anne baba birliktelik durumu, çocuk sayısı değişkenleri açısından incelenmiştir. Bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve evlilikte suçu affetme arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ayrıca araştırmada bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolü analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurularak araştırmalara ve araştırmacılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Alanda Çalışanlara ve Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Bağışlama sürecinin bağlanma yaralanmaları üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda evli bireylere yönelik önleyici çalışmalar ile affetmeyi arttırmaya yönelik programlar gerçekleştirilebilir.
2. Bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin kısmi aracılığının olduğu saptanmıştır. Çiftlerin yaşadıkları yaralayıcı olumsuz olayları affetmeleri bağlanma yaralanmalarının olumsuz etkilerini azaltabilmektedir. Alanda çalışan aile, çift terapistlerinin affetmeyi geliştirme çalışmalarına önem vermeleri önerilmektedir.
2. Duygusal odaklı çift terapisi yaklaşımı temel alınarak bireyleri evlilikte bağlanma yaralanmalarının etkilerini azaltmak amaçlı affetmeyi ve evlilik doyumunu arttırıcı evlilik öncesi psikoeğitim programları ve seminerler uygulanabilir.
3. Kadınların ve düşük gelirli katılımcıların bağlanma yaralanmaları düzeyi yüksek çıkmıştır. Dolayısıyla kadınların ve düşük geliri olan bireylerin yaşadıkları yaralanmaların nedeni ve çözümü terapi süreci içerisinde çalışılabilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırmanın örneklemini yalnızca bağlanma yaralanması olan bireylerden oluşmaktadır. Sonraki araştırmalarda bağlanma yaralanması olan ve olmayan bireylerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi alan yazına katkı sağlayabilir.
2. Evlilikte suçu affetme ile ilgili araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Evlilikte suçu affetmenin farklı değişkenler ile ele alınabileceği çalışmalar yapılabilir.
3. Bağlanma yaralanmaları kavramının son yıllarda ele alınmaya başlanan yeni bir kavram olmasından kaynaklı bu kavram ile ilgili farklı değişkenlerin bir arada bulunduğu çalışmaların yapılması alan yazın için önemli bir adım olabilir.
4. Evlilik yaşantısının kültürel farklılıkları içerdiği göz önünde bulundurulduğunda araştırmanın kapsamının farklı kültürleri içinde bulunduracak şekilde düzenlenmesinin bağlanma yaralanmaları, evlilik doyumu ve affetme ile ilgili yeni alanların oluşmasına olanak sağlayabileceği düşünülmektedir.
5. Alan yazın incelendiğinde yurt dışı çalışmalarında bağlanma yaralanmalarını önleyici çalışmaların bulunduğu görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında bireylerin affetmelerini arttırarak bağlanma yaralanmalarını azaltmayı amaçlayan önleyici deneysel çalışmaların yapılması önerilmektedir.
6. Bağlanma yaralanmaları incelendiğinde kadınların erkeklere göre daha fazla bağlanma ile ilgili problem yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle alan yazında kadınların duygusal yılmazlık düzeylerinin desteklenebileceği çalışmalara yer verilmesi önerilmektedir.
7. Bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin kısmi aracı rolünün olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu değişkenlere ek olarak farklı değişkenlerin de aracılık etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, A. (2022).** *Kadınlarda duygusal yeme düzeyi ve çocukluk çağı travmalarının evlilik doyumuyla ilişkisinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Acar, H. (1998).** *Ankara’da sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu genel müdürlüğüne bağlı sosyal hizmet kuruluşlarında çalışan üniversite mezunu evli personelin evlilik doyumları.* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ainsworth, M. D. (1985).** Patterns of attachment. *The Clinical Psychologist*, 38(2), 27–29.
- Ainsworth, M. S. (1979).** Infant–mother attachment. *American Psychologist*, 34(10), 932–937. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.34.10.932>
- Ainsworth, M. S. (1989).** Attachments beyond infancy. *American psychologist*, 44(4), 709.
- Ainsworth, M.D.S., Blehar, M.C., Waters, E. ve Wall, S.N. (1978).** *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation.* Erlbaum: Hillsdale, NJ
- Akan, M., Ünal, S., ve Gürer, H. (2023).** Evlilik doyumu kadın ve erkeklerde farklı mı seyreder?. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 16(44), 513-538. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1323885>
- Akçabozan Kayabol, N. B., Çağ, P., Akbaş, U., Hatipoğlu Sümer, Z., Özbay, Y., Aydın, G., Karacan Özdemir, N., Erten Tatlı, C. ve Eker Durmuş, E. (2023).** Evlilik Doyumu Ölçeği’nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(1), 309-324. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1198940>
- Akın, A., Çolak, T. S., & Eroğlu, N. (2012, June).** *Turkish version of the Marital Offence-Specific Forgiveness Scale (MOFS).* Paper presented at the International Interdisciplinary Social Inquiry Conference-IISIC, June, 17-21, Bursa, Turkey.
- Aktürk, E. B. (2006).** *Yeniden evlenen Türk ailelerde evlilik doyumu: Medeni duruma göre karşılaştırma, üvey çocukların etkisi ve yordayan faktörler.* (Yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alaçam, S. (2020).** *Evli bireylerde evlilik doyumu aldatma eğilimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Algan, G. (2022).** *Predictive role of family communication patterns and personality traits on marital satisfaction of married individuals.* (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alpay, A. (2009).** *Yakın ilişkilerde bağışlama: bağışlamanın; bağlanma, benlik saygısı, empati ve kıskançlık değişkenleri yönünden incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Amruthraj, B., & Prakash, I. J. (1985).** Development of a marital satisfaction scale. *Psychological Studies*, 30(2), 124–126.
- Antill, J. K. ve Cotton, S. (1987).** Self disclosure between husbands and wives: Its relationship to sex roles and marital happiness. *Australian Journal of Psychology*, 39(1), 11-24. <https://doi.org/10.1080/00049538708259032>
- Arslan, E. (2008).** *Bağlanma stilleri açısından ergenlerde erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ve ego kimlik süreçlerinin incelenmesi.* (Doktora tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, S. (2019).** *Öğretmen adaylarında kişilerarası tarz, affetme ve evlilik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Asıcı, E. ve Karaca, R. (2018).** Ergenler İçin Affetme Ölçeği (EAÖ): Bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies*, 13(11), 205-228.
- Aydın, G., & Yerin-Güneri, O. (2017).** Testing factor structure and reliability of Turkish version of State Self-Forgiveness Scale (SSFS). EJER 4th International Eurasian Educational Research Congress. Denizli, Turkey.
- Ayub, N. (2010).** Development of marital satisfaction scale. *Pakistan Journal of Clinical Psychology*, 9(1), 19–34.
- Bacanlı, H. (2001).** Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 15(2), 7-16.
- Baltaş, Z. ve Baltas, A. (1998).** *Stres ve başa çıkma yolları.* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bartholomew, K., and Horowitz, L. M. (1991).** Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226–244. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.2.226>
- Baumeister, R. F., Exline, J. J., and Sommer, K. L. (1998).** The victim role, grudge theory, and two dimensions of forgiveness. In E. L. Worthington, Jr. (eds.), *Dimensions of forgiveness: Psychological Research and*

Theological Speculations. Philadelphia: The Templeton Foundation Press.

Bayar, Ö. (2015). *Romantik ilişkilerde aldatma ve affetme: empatinin rolü*. (Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beasley, C., and Ager, R. (2019). Emotionally focused couples therapy: a systematic review of its effectiveness over the past 19 years. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 16(2), 144-159. <https://doi.org/10.1080/23761407.2018.1563013>

Begum, R., & Kumar, K. B. (2014). The role of attachment style and marital quality in attachment injury couples. *Proceedings Journal of Education, Psychology and Social Science Research*, 1(1), 97–101.

Berman, W. H. & Sperling, M. B. (1994). Attachment in adults: clinical and developmental perspectives. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy*, 29(4).

Beştay, G. F. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bintaş Zörer, P. (2022). *Romantik ilişkilerde duygu düzenleme: Duygu düzenleme terapisi ve bağlanma strese-yatkınlık süreç modeli çerçevesinden bir çift çalışması*. (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to his mother. *Int J Psychoanal*, 39, 350-373.

Bowlby, J. (2014). *Ayrılma* (Çev. Müge Günay). İstanbul, Pinhan

Bowlby, J. (2021). *Bağlanma* (Çev. Tuğrul Veli Soylu). İstanbul, Pinhan.

Bozkaya, T. (2023). Pozitif psikolojinin manevi danışmanlıkta kullanımını açısından affedicilik erdemi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2) 768-796.

Brubaker T. H. & Kimberly J. A. (1993) Challenges to the American family. In: Brubaker TH (ed) *Family relations: Challenges for the future*. Sage Publications, Newbury Park, England, pp 3–16

Brudek, P., & Kaleta, K. (2023). Marital offence-specific forgiveness as mediator in the relationships between personality traits and marital satisfaction among older couples: Perspectives on Lars Tornstam's theory of gerotranscendence. *Ageing and Society*, 43(1), 161–179. <https://doi.org/10.1017/S0144686X21000465>

- Bugay, A. ve Demir, A. (2012).** Affetme arttırılabilir mi?: Affetmeyi geliştirme grubu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 96-106.
- Buluş, M., ve Bağcı, B. (2016).** Evlilik doyumu: aile yılmazlığı ve etkili iletişim becerilerinin rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 136-152.
- Byrne, B. M. (2010).** *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. 2nd Edition. Routledge Taylor & Francis Group.
- Can Ceyhan, H., & Özteke Kozan, H. İ. (2021).** Evli bireylerin bağlanma stilleri ve psikolojik ihtiyaçları ile affetme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 4(1), 21-50.
- Canel, A. N. (2007).** *Ailede problem çözme evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması*. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cihan Güngör, H. (2007).** *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirme*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Clement, L., M., Lafontaine, M., F., Lonergan, M., Gignac, A. and Peloquin K. (2024).** Understanding the severity of attachment injury-related stress symptoms via the reasons for forgiveness and unforgiveness identified by injured romantic partners. *European Review of Applied Psychology*, 74(6). <https://doi.org/10.1016/j.erap.2023.100907>
- Coşkun, C. (2024).** *Evli bireylerde bağlanma yaralanmaları, evlilikte öz yetkinlikleri ve duygusal farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Cunningham, B. B. (1985).** The will to forgive: A pastoral theological view of forgiving. *Journal of Pastoral Care ve Counseling*, 39(2), 141-149.
- Cutlar, H. A. and Radford, A. (1999).** Adult children of alcoholics: adjustment to a college environment. *The Family Journal: Counseling and Therapy For Couples and Families*, 7, 148-153.
- Çağ, P. (2011).** *Evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumu*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çağ, P., ve Yıldırım, İ. (2013).** Relational and personal predictors of marital satisfaction. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(39), 13-23. <https://doi.org/10.17066/pdrd.56304>
- Çağ, P., ve Yıldırım, İ. (2018).** Bazı sosyo-demografik değişkenlere göre evli bireylerin evlilik doyum düzeyleri: bir profil çalışması. *Elektronik*

- Çakan, E. (2023).** *Evli bireylerde ilişki doyumunun bağışlama istekliliği ve bağlanma yaralanmaları ile ilişkisinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çalışkan, M., Toker, M., ve Özbay, Y. (2017).** Aile yaşam doyumu ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 1-9.
- Çatal, M. T., ve Kalkan, M. (2019).** Evli bireylerin evlilik değerleri evlilik doyumu ve evlilik tipleri. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 179-186.
- Çelebi, E. N. (2021).** *Güvenli bağlanma ve evli bireylerde evlilik doyumu arasındaki ilişki.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çelik, M. (2006).** *Evlilik Doyum Ölçeği Geliştirme Çalışması.* (Doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, M. ve Tümkaya, S. (2012).** Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evren Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 223-238.
- Çelik, M., ve İnanç, B. Y. (2009).** Evlilik doyum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Çetin, B. T. (2010).** *Evlilik doyumunun bazı değişkenlere göre yordanması.* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çınar, L. (2008).** *Evlilik doyumu: Cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu.* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çıtışlı Turgut, M. K. (2018).** *Evlilik çatışması ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide affetmenin aracı rolü.* (Yüksek lisans tezi), Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoklar, I. ve Dönmez, A. (2015).** Bağışlama İstekliliği Ölçeği'nin uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 60-73.
- Daneshpour, M., Asoodeh, M. H., Khalili, S., Lavasani, M. G., and Dadras, I. (2011).** Self described happy couples and factors of successful marriage in Iran. *Journal of Systemic Therapies*, 30(2), 43–64. <https://doi.org/10.1521/jsyt.2011.30.2.43>

- Darab, M., Bahrami, F. and Etemadi, O. (2020).** Sexual infidelity as an attachment injury in Iranian women: a qualitative study. *Journal of Divorce & Remarriage*, 61(6), 385-405.
- David, P., and Stafford, L. (2013).** A relational approach to religion and spirituality in marriage: The role of couples' religious communication in marital satisfaction. *Journal of Family Issues*, 36(2), 232-249. <https://doi.org/10.1177/0192513X13485922>
- Dehghani, M., Aslani, K., Amanuelahi, A. and Rajabi, G. (2019).** The effectiveness of emotionally focused couples therapy based on attachment injury resolution model on forgiveness among the injured women with marital infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 9(1), 143-160.
- Dehghani, M., and Aslani, K. (2020).** Comparison of the effectiveness of attachment injury resolution model with integrative couple therapy on forgiveness among the injured women with marital infidelity. *Applied Psychology*, 14(2), 171-147. <https://doi.org/10.52547/apsy.14.2.147>
- Dehghani, M., and Dehghani, Y. (2023).** Comparison of attachment injury resolution model and integrative couple therapy on trust reconstruction among the injured women by marital infidelity. *The American Journal of Family Therapy*, 51(3), 283–301. <https://doi.org/10.1080/01926187.2021.1967223>
- Demir Erbil, D., ve Hazer, O. (2018).** Çalışan bireylerin evlilik uyumlarının incelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(5), 99-116.
- Demirli, C., ve Kendir, M. (2016).** Evlilik doyumu üzerinde anne baba tutumunun etkisinin incelenmesi. *Education Sciences*, 11(3), 96-113.
- Deniz, M. E., Uzun, G. ve Kurtuluş, H. Y. (2019).** Evlilikte suç affetme ve yüklemenin evlilik doyumu üzerindeki yordayıcı etkisi. *Elementary Education Online*, 18(2), 852-861.
- Denli, Ö. S. (2016).** *Evli çiftlerde eşler arasında algılanan kişilik benzerliğinin evlilik uyumu ve evlilik doyumuyla incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Derebaşı, I. (2004).** *Evlilik Doyumu Ölçeği'nin (MSI-R) madde-cevap kuramına dayalı olarak psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve adaptasyon çalışması.* (Doktora tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deveci Şirin, H., ve Soyer, M. (2018).** Yetişkin bağlanma örüntüleri ve güncel romantik ilişki durumunun romantik inançları yordayıcılığı. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 8(49), 117-136.

- Duman Temel, E. (2013).** *Mediating role of marital satisfaction in the types of infidelity-forgiveness, trait positive affect-forgiveness and coping-forgiveness relationships in married men and women.* (Yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duran Bozkurt, E. (2014).** *Evli ve çalışan bireylerin tükenmişlik düzeyleri ile evlilik doyumları arasındaki ilişki.* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durmuş, E. ve Manap, A. (2018).** Evlilikte bağışlama ölçeği-olay: Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (4), 2033-2049.
- Ekşi, H., Parlak, S. ve Demir-Celayir, G. (2018, Mayıs).** *Affetme Kararı Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması.* 1. Uluslararası Eğitimde Yeni Arayışlar Kongresi'nde sunulan bildiri, İstanbul.
- Enright, R. D. (1996).** Counseling within the forgiveness triad: On forgiving, receiving forgiveness, and self-forgiveness. *Counseling and Values*, 40(2), 107-126.
- Enright, R. D. (2001).** *Forgiveness is a choice: A step-by-step process for resolving anger and restoring hope.* American Psychological Association.
- Enright, R. D., and Fitzgibbons, R. P. (2000).** *Helping clients forgive: An empirical guide for resolving anger and restoring hope.* American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10381-000>
- Enright, R. D., and Human Development Study Group. (1996).** Counseling within the forgiveness triad: On forgiving, receiving, forgiveness, and self-forgiveness. *Counseling and Values*, 40(2), 107–126. <https://doi.org/10.1002/j.2161-007X.1996.tb00844.x>
- Enright, R. D., and The Human Development Study Group (1991).** The moral development of forgiveness. In W. Kurtines & J. Gewirtz (Eds.), *Handbook of moral behavior and development* (Vol. 1, pp. 123–152). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Enright, R.D., and Coyle, C.T. (1998).** Researching the process model of forgiveness within psychological interventions. In E.L. Worthington, Jr. (Ed.), *Dimensions of forgiveness* (pp. 139-161). Philadelphia: Templeton Foundation Press
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkın R. L. (2008).** Evlilik uyumu. *Dusunen Adam Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 1(18): 39-47

- Erdinç İ., (2018).** *Evli çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, M. (2023).** *Evli bireylerde eşe yabancılaşma ve bağlanma yaralanmalarının incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, S. (2018).** *Evli bireylerin evlilik doyumu ve merhamet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ergül, B., ve Yılmaz, V. (2020).** Evlilik uyumu ile kişilerarası ilişki tarzının evlilik yeterliliği aracılığı ile açıklanması. *JRES*, 7(1), 46-60.
- Ergüner Tekinalp, B. ve Terzi, Ş. (2012).** Terapötik bir araç olarak bağışlama: İyileştirici etken olarak bağışlama olgusunun psikolojik danışma sürecinde kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 37(166), 14 - 24.
- Erkan, Z. (2015).** Adaptation of the marital offence-specific forgiveness scale for use in a Turkish cultural context. *Social Behavior and Personality*, 43 (7), 1057–1070.
- Ermumcu, E. (2014).** *Evli çiftlerde bağışlama sürecinin bağlanma, stresle başa çıkma, empati ve bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ersanlı, K. (1990).** Aile içi ilişkilerin dayandığı psikolojik temeller. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 5(1), 51-54.
- Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008).** *Evlilik ilişkilerini geliştirme (Kuram ve uygulama).* Ankara: Nobel Yayınları
- Ezerçe, E. (2016).** *Eşlerin suçu affetmesi ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fahimdanesh, F., Noferesti, A., and Tavakol, K. (2020).** Self-compassion and forgiveness: major predictors of marital satisfaction in young couples. *The American Journal of Family Therapy*, 48(3), 221–234. <https://doi.org/10.1080/01926187.2019.1708832>
- Fenell, D. L. (1993).** Characteristics of long-term first marriages. *Journal of Mental Health Counseling*, 15(4), 446–460.
- Fırat, İ. (2021).** *Evli bireylerin bağlanma stilleri ile bağlanma yaralanmaları arasındaki ilişkide affetme esnekliğinin aracı rolünün araştırılması.* (Yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

- Filimon, D. (2021).** Internet infidelity and attachment injury in a romanian women sample: a qualitative study of the online sexual infidelity dimension. *EIRP Proceedings*, 16(1), 477–490.
- Fincham, F. D. (2000).** The kiss of the porcupines: From attributing responsibility to forgiving. *Personal Relationships*, 7(1), 1-23. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2000.tb00001.x>
- Fincham, F. D., Paleari, F. G., and Regalia, C. (2002).** Forgiveness in marriage: The role of relationship quality, attributions, and empathy. *Personal Relationships*, 9(1), 27–37. <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00002>
- Fitzgibbons, R. P. (1986).** The cognitive and emotive uses of forgiveness in the treatment of anger. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 23(4), 629–633. <https://doi.org/10.1037/h0085667>
- Fowers, B. J., & Olson, D. H. (1993).** ENRICH Marital satisfaction scale: A brief research and clinical tool. *Journal of Family Psychology*, 7(2), 176–185. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.7.2.176>
- Freedman, S. R., and Enright, R. D. (1996).** Forgiveness as an intervention goal with incest survivors. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64(5), 983–992. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.64.5.983>
- Gezer, F. (2022).** *Evlilik doyumunun yordayıcıları: Aldatma eğilimi ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar.* (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Girgin, B. ve Şık, B. A. (2018).** Çatalca’da yaşayan evli bireylerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık düzeyleri ve evlilik doyumları arasındaki ilişki. *Aydın Sağlık Dergisi*, 4(2), 41-54.
- Gordon, K. C., and Baucom, D. H. (2003).** Forgiveness and marriage: Preliminary support for a measure based on a model of recovery from a marital betrayal. *American Journal of Family Therapy*, 31(3), 179–199. <https://doi.org/10.1080/01926180301115>
- Gordon, K. C., Baucom, D. H., and Snyder, D. K. (2000).** The use of forgiveness in marital therapy. In M. E. McCullough, K. I. Pargament, & C. E. Thoresen (Eds.), *Forgiveness: Theory, research, and practice* (pp. 203–227). The Guilford Press.
- Görünmez, M. (2006).** *Bağlanma stilleri ve duygusal zeka yetenekleri.* (Yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Greenberg, E. F., and Nay, W. R. (1982).** The intergenerational transmission of marital instability reconsidered. *Journal of Marriage and the Family*, 44(2), 335–347. <https://doi.org/10.2307/351543>

- Greenberg, L. S. (2016).** *Emotion-focused therapy: Theories of psychotherapy series.* (Revised Edition) Washington, DC: American Psychological Association
- Greenberg, L., Warwar, S. ve Malcolm, W. (2010).** Emotion-focused couples therapy and the facilitation of forgiveness. *Journal of Marital and Family Therapy*, 36(1), 28-42.
- Guzmán-González, M., Contreras, P., and Casu, G. (2020).** Romantic attachment, unforgiveness and relationship satisfaction in couples: A dyadic mediation analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(10-11), 2822–2842. <https://doi.org/10.1177/0265407520940399>
- Güleç, S. (2014).** *Evlilik memnuniyetini yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler.* (Yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Günay, Y. (2022).** *Evlilikte bağlanma yaralanmalarının cinsel doyuma etkisinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Güngör, Z. Y. (2019).** *Evli bireylerde yaşam doyumunun yordayıcısı olarak evlilik doyumunu ve bağlanma boyutları.* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürbüz, E. (2016).** *Evlilik içinde aldatılan bireylerin affetmelerini yordamada bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlığın rolü.* (Yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Güven, N. ve Erdem, T. (2020).** Affetme: Kuramsal bir değerlendirme. *Uluslararası Dil, Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar Dergisi (CALESS)*, 2(2), 578-607.
- Güven, T. (2010).** *Eşler arası şiddete yönelik nedensellik-sorumluluk yüklemeleri ve evlilik doyumunu* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Halchuk, R. E.; Makinen, J. A. and Johnson, S. M. (2010).** Resolving attachment injuries in couples using emotionally focused therapy: a three-year follow-up. *Journal Of Couple & Relationship Therapy*, 9(1), 31-47.
- Hall, J. H., and Fincham, F. D. (2005).** Self-forgiveness: The stepchild of forgiveness research. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(5), 621–637. <https://doi.org/10.1521/jscp.2005.24.5.621>
- Hamarta, E. (2004).** *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri*

açısından incelenmesi. (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Havare, A. Ö. ve Gizir C. A. (2020).** Başkalarını affetme ölçeği ve kendini affetme ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlama çalışmaları. *HAYEF: Journal of Education*, 17(2), 150–175. <https://doi.org/10.5152/hayef.2020.20011>
- Haynes, S. N., Floyd, F. J., Lemsy, C., Rogers, E., Winemiller, D., Heilman, N., Werle, M., Murphy, T., and Cardone, L. (1992).** The marital satisfaction questionnaire for older persons. *Psychological Assessment*, 4(4), 473-482. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.4.4.473>
- Hazan, C., and Shaver, P. (1987).** Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>
- Hazan, C., and Shaver, P. R. (1994).** Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1–22. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0501_1
- Hendrick, S. S. (1981).** Self-disclosure and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40(6), 1150–1159. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.40.6.1150>
- Heyman, R. E., Sayers, S. L., and Bellack, A. S. (1994).** Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432–446. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.8.4.432>
- Ho, M.Y. and Fung, H.H. (2011).** A dynamic process model of forgiveness: a cross-cultural perspective. *Review of General Psychology*, 15(1), 77-84. <https://doi.org/10.1037/a0022605>
- Hodgson, L. H., and Wertheim, E. H. (2007).** Does good emotion management aid forgiving? Multiple dimensions of empathy, emotion management and forgiveness of self and others. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(6), 931-949. <https://doi.org/10.1177/0265407507084191>
- Holmes, J. (1993).** Attachment theory: A biological basis for psychotherapy? *The British Journal of Psychiatry*, 163, 430–438. <https://doi.org/10.1192/bjp.163.4.430>
- Honarian, M., Younesi, J., Shafiabadi, A., & Nafissi, G. (2010).** "The impact of couple therapy based on attachment" in deterministic thinking and marital satisfaction among couples. *International journal of psychology and behavioral sciences*, 2, 91-99.

- Işık Ş., Ergüner Tekinalp, B., Üzbe Atalay, N. ve Kaynak, Ü. (2021).** *Psikolojik danışmada güncel kuramlar*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Işık, B. (2024).** *Duygu düzenleme güçlüğü ve öz şefkat ile bağlanma yaralanmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- İlaslan, Ö. (2009).** *Çocukların bağlanma davranışlarının özlük nitelikleri ve anne bağlanma stillerine göre incelenmesi*. (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnkaya, T. (2023).** *Romantik ilişkideki bireylerin bağlanma stillerinin duygu durumları ve birbirlerine bağlanma stilleri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M. and Henry, R. G. (2014).** Gender Differences in Marital Satisfaction: A Meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 76(1), 105–129. <https://doi.org/10.1111/jomf.12077>
- Johnson, D. R., White, L. K., Edwards, J. N., & Booth, A. (1986).** Dimensions of Marital Quality: Toward Methodological and Conceptual Refinement. *Journal of Family Issues*, 7(1), 31-49. <https://doi.org/10.1177/019251386007001003>
- Johnson, S. M. (2002).** *Emotionally focused couple therapy with trauma survivors: Strengthening attachment bonds*. Guilford Press.
- Johnson, S. M. (2015).** *Duygu odaklı çift terapisi uygulamaları: Birliktelik yaratmak* (Filiz Bolat, çev.). Ankara: Ck Yayınevi.
- Johnson, S. M. and Whiffen, V. E. (1999).** Made to measure: adapting emotionally focused couple therapy to partners' attachment styles. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 6(4), 366-381. <https://doi.org/10.1093/clipsy.6.4.366>
- Johnson, S. M., and Greenberg, L. S. (1987).** Emotionally focused marital therapy: An overview. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 24(3S), 552–560. <https://doi.org/10.1037/h0085753>
- Johnson, S. M., Makinen, J. A. ve Millikin, J. W. (2001).** Attachment injuries in couple relationships: A new perspective an impasses in couples therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 27(2), 145-155. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2001.tb01152>
- Kantarıcı, D. (2009).** *Evli bireylerin bağlanma stillerine göre aldatma eğilimleri ve çatışma yönetim biçimlerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kara, M., Kara, Ş, N. ve Uzun, N. B. (2023).** Level of competition forgiveness scale in sport (FCLSS): Validity and reliability study. *International Innovative Education Researcher*, 3(3), 130-161.
- Karagöz, Y. (2019).** *SPSS-AMOS-META uygulamalı istatistiksel analizler*. (2. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karakuş, Ö. (2012).** Ergenlerde bağlanma stilleri ve yalnızlık arasındaki ilişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2), 33-46.
- Karasar, N. (2012).** *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kato, T. (2016).** Effects of partner forgiveness on romantic break-ups in dating relationships: A longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 95, 185-189. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.02.050>
- Kavak, A. (2018).** *Evli bireylerde evlilik doyumu, aile işlevselliği ve çatışma çözüm stilleri*. (Yüksek lisans tezi). Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.
- Kaya, Ö. S. (2019).** Kişilerarası ilişkilerde affetme ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 18(3), 1244-1259
- Kaya, Ö. S., ve Orçan, F. (2019).** Mutluluğun empati, affetme ve yaşam doyumu arasındaki aracı rolü: bir yol analizi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 540-554. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.46660-584899>
- Kaynak Malatyalı, M. (2014).** *Evli çiftlerde algılanan gücün bağlanma boyutları ve yatırım modeli değişkenleri açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kearns, J. N., and Fincham, F. D. (2004).** A Prototype analysis of forgiveness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(7), 838-835. <http://doi.org/10.1177/0146167204264237>
- Kervancıoğlu, H. (2016).** *İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların evlilik doyumunu yordama gücü*. (Yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kimmes, J. G., and Durtschi, J. A. (2016).** Forgiveness in romantic relationships: the roles of attachment, empathy, and attributions. *Journal of Marital and Family Therapy*, 42(4), 645-658. <https://doi.org/10.1111/jmft.12171>
- Körner, R., Schütz, A., and Fincham, F. D. (2022).** How secure and preoccupied attachment relate to offence-specific forgiveness in couples. *Journal of Research in Personality*, 101. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2022.104308>

- Körner, R., Schütz, A., Zverling, E., and Sha'ked, A. (2022).** Revisiting the power to forgive: a dyadic approach for determining the relations between power, self-esteem, and forgiveness in romantic relationships. *Social Psychological and Personality Science*, 13(7), 1114-1125. <https://doi.org/10.1177/19485506211056516>
- Kubat, D. E. (2012).** *Evli bireylerde aldatma eğilimi ve evlilik doyumu ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kublay, D., ve Oktan, V. (2015).** Evlilik uyumu: değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(44), 25-35.
- Kurt, K. (2022).** *Romantik ilişkilerde mükemmeliyetçilik ve affetme*. (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Küçüker, D. (2016).** *Affetme, affetmeme, bilişsel esneklik, duygu düzenleme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Lafontaine, M. F., Bolduc, R., Lonergan, M., Clement, L. M., Brassard, A., Bureau, J. F., Péloquin, K. (2023).** Attachment injury severity, injury-related stress, forgiveness, and sexual satisfaction in injured adult partners. *The Journal of Sex Research*, 60(8), 1138–1147. <https://doi.org/10.1080/00224499.2022.2086677>
- Lafontaine, M. F., Péloquin, K., Levesque, C., Azzi, S., Daigle, M.-P., and Brassard, A. (2019).** Beyond the simple association between romantic attachment insecurity and dyadic coping: An examination of romantic perfectionism as a mediator, *Journal of Relationships Research*, 10, e12, 1-9. <https://doi.org/10.1017/jrr.2019.6>
- Leary, M. R., Springer, C., Negel, L., Ansell, E., and Evans, K. (1998).** The causes, phenomenology, and consequences of hurt feelings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1225–1237. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.5.1225>
- Litzinger, S. and Gordon, K.C. (2005).** Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31(5), 409-424. <http://dx.doi.org/10.1080/00926230591006719>
- Locke, H. J., and Wallace, K. M. (1959).** Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living*, 21(3), 251–255.

- MacGeorge, E. L., Graves, A. R., Feng, B., Gillihan, S. J., and Burleson, B. R. (2004).** The myth of gender cultures: Similarities outweigh differences in men's and women's provision of and responses to supportive communication. *Sex Roles: A Journal of Research*, 50(3-4), 143–175. <https://doi.org/10.1023/B:SERS.0000015549.88984.8d>
- Makinen, J. A. (2004).** *Resolving attachment injuries in couples: Relating process to outcome.* (Doctoral Dissertation). University of Ottawa, Canada. Erişim adresi: <http://hdl.handle.net/10393/29138>
- Makinen, J. A. and Johnson, S. M. (2006).** Resolving attachment injuries in couples using emotionally focused therapy: steps toward forgiveness and reconciliation. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 74(6), 1055- 1064. <https://doi.org/0.1037/0022-006X.74.6.1055>
- Mavili Aktaş, A. (2021).** *Ben ve ailem.* Konya: Atlas Yayınevi.
- McCullough, M. E., & Worthington, E. L., Jr. (1999).** Religion and the forgiving personality. *Journal of Personality*, 67(6), 1141–1164. <https://doi.org/10.1111/1467-6494.00085>
- McCullough, M. E., Worthington, E. L., Jr., & Rachal, K. C. (1997).** Interpersonal forgiving in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(2), 321–336. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.73.2.321>
- Mendes-Teixeira, A. & Duarte C. (2021).** Forgiveness and marital satisfaction: a systematic review. *Psicologia: Ciência e Profissão* 41(3), 1-18. <https://doi.org/10.1590/1982-3703003200730>
- Meydancı, R. (2017).** *Sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerine etkisinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mikulincer, M. & Florian, V. (1998).** The relationship between adult attachment styles and emotional and cognitive reactions to stressful events. J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.). *Attachment theory and close relationships*, pp. 46–76. NY: Guilford.
- Miller, A. J., and Worthington, E. L., Jr. (2010).** Sex differences in forgiveness and mental health in recently married couples. *The Journal of Positive Psychology*, 5(1), 12–23. <https://doi.org/10.1080/17439760903271140>
- Millikin, J. W. (2000).** *Resolving attachment injuries in couples using emotionally focused therapy: a process study.* (Doctoral Dissertation). Virginia Polytechnic Institute and State University.

- Myers, J. E., Sweeney, T. J., and Witmer, J. M. (2000).** The wheel of wellness counseling for wellness: A holistic model for treatment planning. *Journal of Counseling and Development*, 78(3), 251–266.
- Naaman, S.; Pappas, J. D.; Makinen, J.; Zuccarini, D. and Johnson–Douglas, S. (2005).** Treating attachment injured couples with emotionally focused therapy: a case study approach. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 68(1), 55-77.
- Nazlı, S. (2016).** *Aile Danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- North, J. (1987).** Wrongdoing and forgiveness. *Philosophy*, 62(242), 499–508. <https://doi.org/10.1017/S003181910003905X>
- Osmanlı, B. S. (2023).** *Evli bireylerin evlilik doyumu ile affetme ve kişilerarası bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Öz, T., ve Tatar, A. (2020).** Evlilik doyumu ile depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş arası ilişkide evlilik süresinin aracı rolü. *Humanistic Perspective*, 2(1), 18-31.
- Özgüven, İ. E. (2014).** *Ailede iletişim ve yaşam*. PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2020).** *Evlilik ve aile terapisi*. (5. Bs.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öztahtacı, D. (2017).** *Evli kadınlarda evlilik doyumu, yetişkin bağlanma stilleri ve depresyon düzeyinin ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Paleari, F. G., Regalia, C., and Fincham, F. D. (2009).** Measuring offence-specific forgiveness in marriage: The Marital Offence-Specific Forgiveness Scale (MOFS). *Psychological Assessment*, 21(2), 194–209. <https://doi.org/10.1037/a0016068>
- Pelling, C. (2003).** *Women's lived experiences of attachment injury within their couple relationship*. (Doctoral dissertation). University of British, Columbia.
- Pelling, C. ve Arvay-Buchanan, M. (2004).** Experiences of attachment injury in heterosexual couple relationships. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy*, 38(4), 289-303.
- Pillai, S. (2021).** *Attachment injury-related responses from the offending partner and forgiveness in romantic relationships*. (Master's thesis). University of Nebraska, Lincoln, Nebraska.

- Roach, A. J., Frazier, L. P., and Bowden, S. R. (1981).** The marital satisfaction scale: development of a measure for intervention research. *Journal of Marriage and the Family*, 43(3), 537. doi:10.2307/351755
- Roberts, R. C. (1995).** Forgiveness. *American Philosophical Quarterly*, 32(4), 289-306.
- Rosen, N. O., Bailey, K., & Muise, A. (2018).** Degree and direction of sexual desire discrepancy are linked to sexual and relationship satisfaction in couples transitioning to parenthood. *The Journal of Sex Research*, 55(2), 214-225.
- Rosen-Grandon, J. R., Myers, J. E. and Hattie, J. A. (2004).** The relationship between marital characteristics, marital interaction processes and marital satisfaction. *Journal of Counseling and Development*, 82(1), 58-68. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2004.tb00286.x>
- Ruppert, F. (2014).** *Travma, bağlanma ve aile konstelasyonları*. (Çev: F. Zengin), 2.Basım, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Rusbult, C. E. (1980).** Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16(2), 172–186. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(80\)90007-4](https://doi.org/10.1016/0022-1031(80)90007-4)
- Rusbult, C. E., Martz, J. M., and Agnew, C. R. (1998).** The Investment Model Scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5(4), 357–391. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1998.tb00177.x>
- Sakallı Uğurlu, N. (2003).** Cinsiyetçilik: kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6(11-12), 1–20.
- Sakarya, E. ve Dilmaç, B. (2020).** Evli bireylerin evlilik uyum, yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelenmesi, *NEÜ Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1),1-11.
- Schade, L. C. and Sandberg, J. G. (2012).** Healing the attachment injury of marital infidelity using emotionally focused couples therapy: a case illustration. *The American Journal of Family Therapy*, 40(5), 434-444.
- Scobie, E. D., and Scobie, G. E. W. (1998).** Damaging events: The perceived need for forgiveness. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 28(4), 373–401. <https://doi.org/10.1111/1468-5914.00081>
- Seidyousefi, M., Mohamadian, F., and Nademi, A. (2024).** Comparing the effectiveness of schema-focused couple therapy and emotion-focused couple therapy on marital offense forgiveness in couples with marital

- discrepancies. *Applied Family Therapy Journal (AFTJ)*, 5(1), 155-166. <https://doi.org/10.61838/kman.aftj.5.1.17>
- Sığırcı, A. (2010).** *Evli bireylerde bağlanma biçimleri ve evliliğe dair inançların evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Spanier, G. B., and Cole, C. C. (1976).** Toward clarification and investigation of marital adjustment. *International Journal of Sociology of the Family*, 6(1), 121-146.
- Sternberg, R. J. (1986).** A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119>
- Stone, E. and Shackelford, T. (2007).** Marital satisfaction. In R. F. Baumeister ve K. D. Vohs (Eds.). *Encyclopedia of Social Psychology* (pp. 541- 544). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stutzer, A., and Frey, B. S. (2006).** Does marriage make people happy, or do happy people get married?. *The Journal of Socio-Economics*, 35(2), 326-347.
- Sümer, N., ve Güngör De Bruyn, D. (1999).** Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirilmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 71-106. <https://hdl.handle.net/11511/79158>
- Şamatacı, G. (2013).** *Romantik ilişkilerde affetme: transaksiyonel analiz ego durumları açısından bir inceleme.* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şendil, G., ve Korkut, Y. (2012).** Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 28, 15-34.
- Şener, A., ve Terzioğlu, G. (2008).** Bazı sosyo-ekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisinin araştırılması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 13(13), 7-20. <https://doi.org/10.21560/spcd.04987>
- Tarhan, N. (2005).** *Kadın Psikolojisi* (3. Baskı). İstanbul: Nesil Yayınları.
- Taşdelen Karçkay, A. (2016).** Family Life Satisfaction Scale—Turkish version: Psychometric evaluation. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 44(4), 631-640. <https://doi.org/10.2224/sbp.2016.44.4.631>
- Taşköprü, M. (2013).** *Evlilik doyumu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Tavakol, Z., Moghadam Z. B., Nasrabadi, A. N., Salehiniya S. and Rezaei, E. (2017).** A Review of the factors associated with marital satisfaction. *Galen Medical Journal*, 6(3), 197-207. <https://doi.org/10.31661/gmj.v6i3.641>
- Taysi, E. (2007).** *İkili ilişkilerde bağışlama: ilişki kalitesi ve yüklemelerin rolü.* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taysi, E. (2010).** Evlilikte bağışlama: evlilik uyumu ve yüklemelerin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 25(65), 40-52.
- Terzi İlhan, S. (2020).** *Özel gereksinimli çocuğu olan evli bireylerin kişilik özellikleri ile çift uyumları arasındaki ilişkide bağlanma yaralanmalarının aracı rolü.* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Terzi İlhan, S. (2022).** *Kovid-19 geçirmiş evli bireylerin bağlanma yaralanmaları stresle başa çıkma tarzları ve ilişki doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* 23. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, İstanbul.
- Terzi İlhan, S. ve Işık, Ş. (2019).** Evliliğin ilk yıllarında evlilik yaşamı deneyimi ve evliliğe ilişkin algılar: sorunlar, zorluklar ve ihtiyaçlar. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 1430-1448. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.7c.4s.6m>
- Terzi İlhan, S., ve Işık, Ş. (2021).** *Düşük yapmış evli kadınların bağlanma yaralanmaları ile ilişki doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* 22. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, İstanbul.
- Terzi, S. (2014).** Romantik ilişkilerde bağlanma yaralanmalarına yol açan olaylar: Nitel bir çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 99-108. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/256142>
- Terzi, S. ve Özbay, Y. (2016).** Romantik ilişkilerde bağlanma yaralanmaları ölçeğinin geliştirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(13), 169-185.
- Tezer, E. (1996).** Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik yaşamı ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7.
- Thibaut, J. W and Kelley, H. H. (1959).** *The social psychology of groups.* New York: Wiley
- Thompson, L. Y., Snyder, C. R., Hoffman, L., Michael, S. T., Rasmussen, H. N., Billings, L. S., Heinze, L., Neufeld, J. E., Shorey, H. S., Roberts, J. C. and Roberts, D. E. (2005).** Dispositional forgiveness of self, others, and situations. *Journal of Personality*, 73(2), 313-360.

- Thompson, R. A. (2006).** The development of the person: Social understanding, relationships, self, conscience. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.) & N. Eisenberg (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development* (6th ed., pp. 24–98). New York: Wiley.
- Toprak Gültekin, D., ve Parlar, H. (2019).** Evlenme biçimi ve evlenme süresi bağlamında evlilik öncesi sürecin kadınlardaki evlilik doyumuna etkisi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 2(1), 38-56.
- Toussaint, L., and Webb, J. R. (2005).** Gender differences in the relationship between empathy and forgiveness. *The Journal of Social Psychology*, 145(6), 673–685. <https://doi.org/10.3200/SOCP.145.6.673-686>
- Tripathi, A. (2012).** Gender differences in offense specific and dispositional forgiveness among Indian adolescents, *Indian Journal of Positive Psychology*, 3(4), 428-432.
- Tutarel Kışlak, Ş., ve Çabukça, F. (2002).** Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5). <https://doi.org/10.21560/spcd.82204>
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2024).** *Affetme tanımı*. Erişim: 5 Ocak 2024, <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2024).** *Aile tanımı*. Erişim: 5 Ocak 2024, <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2024).** *Doyum tanımı*. Erişim: 5 Ocak 2024, <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2022).** Evlenme ve boşanma istatistikleri 2021. Erişim: 5 Mart 2024, <https://data.tuik.gov.tr/>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2023).** Evlenme ve boşanma istatistikleri 2022. Erişim: 5 Mart 2024, <https://data.tuik.gov.tr/>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2024).** Evlenme ve boşanma istatistikleri 2023. Erişim: 5 Mart 2024, <https://data.tuik.gov.tr/>
- Uçak, D. (2015).** *Evli çiftlerin kişilik özelliklerinin evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uğur, Z. (2022).** *Evli çiftlerin evlilik doyumlarının, eşe kendini açma ve bağlanma yaralanmaları açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Uğur, Z., ve Uz Baş, A. (2022). Evli bireylerin evlilik doyumlarının, e e kendini açmalarının ve bağlanma yaralanmalarının incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 1480-1510. <https://doi.org/10.51460/baebd.1213233>
- Ulus, L., ve Aksoy, A. B. (2017). Forgiveness and forgiveness probability scales: validity and reliability study of Turkey. *NeuroQuantology*, 15(4), 50-55.
- Ümmet, D. (2017). Genel psikolojik sağlık ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide evlilik uyumunun aracı rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 159-175. <https://doi.org/10.15869/itobiad.291120>
-  nal, E. (2021). *Evli bireylerde bağlanma yaralanmaları, ruminasyon, ilişkilerde güven ve ilişki doyumunun incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
-  nal,  ., ve Akgün, S. (2022). Evlilikte  atı ma çözme stillerinin evlilik uyumu ve doyumunu ile ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(3). 322-330. <https://doi.org/10.18863/pgy.1016806>
- Vural Batık, M. (2019). Algılanan e  desteği ve evlilik süresinin evlilik doyumunu ile ilişkisinde evlilikte sorun çözmenin aracı rolü. *Turkish Studies*, 14(2), 841 - 854. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.15001>
- Wade, N. G., Worthington, E.L. and Meyer, J.E. (2005). But do they work? A metaanalysis of group interventions to promote forgiveness. In E.L. Worthington (Ed.), *Handbook of forgiveness*, 423-439. New York: Routledge.
- Walker, D. F., and Gorsuch, R. L. (2004). Dimensions underlying sixteen models of forgiveness and reconciliation. *Journal of Psychology and Theology*, 32(1), 12-25. <https://doi.org/10.1177/009164710403200102>
- Wang X., and Zhao K. (2022). Partner phubbing and marital satisfaction: the mediating roles of marital interaction and marital conflict. *Social Science Computer Review*, 41(4), 1126-1139. <https://doi.org/10.1177/08944393211072231>
- Warach, B., & Josephs, L. (2019). The aftershocks of infidelity: a review of infidelity-based attachment trauma. *Sexual and Relationship Therapy*, 36(1), 68-90. <https://doi.org/10.1080/14681994.2019.1577961>
- West, S. G., Finch, J. F. and Curran, P. J. (1995). "Structural equation models with nonnormal variables: problems and remedies", *Structural equation*

modeling: concepts, issues, and applications, (Ed: R. H. Hoyle), (pp. 56- 75). Sage Publications, Thousand Oaks, London, New Delhi

Williams, K. (2003). Has the future of marriage arrived? A contemporary examination of gender, marriage and psychological well-being. *Journal Of Health And Social Behavior*, 44(4), 470-487.

Worthington E. L. (1998b). The pyramid model of forgiveness: Some interdisciplinary speculations about unforgiveness and the promotion of forgiveness. In Worthington E. L. Jr. (Ed.), *Dimensions of forgiveness: Psychological research and theological perspectives* (pp. 29–55). Philadelphia: Templeton Foundation Press.

Worthington, E. L. (2005). Initial questions about the art and science of forgiving. E.L. Worthington (Ed.), *Handbook of forgiveness* (s:25-38). New York: Routledge.

Worthington, E. L., Jr. (1998a). An empathy-humility-commitment model of forgiveness applied within family dyads. *Journal of Family Therapy*, 20, 59-76.

Yaman Akpınar, T. ve Altunsu Sönmez, Ö. (2021). Evlilikte suçu affetme ve evlilik uyumu ilişkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(Toplum & Siyaset), 203-210. <https://doi.org/10.18506/anemon.772923>

Yeşiltepe, S. S. (2011). Öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldız, M. A., ve Büyüksahin Çevik, G. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumlarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 227–242.

Yıldız, N. (2020). Yetişkinliğe geçişte ilişki istikrarı ve doyum: Eylemlilik ve sosyal ilgi etkisi. (Yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldız, Y. (2012). İlişkiye ilişkin inançların evlilik uyumunu yordaması. (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Zhumgalbekov, A. and Efilti, E. (2023). Evli bireylerin evlilik uyumu ve yaşam doyumunun incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(1), 1-15.

Zuccarini, D. J. (2010). *The attachment injury resolution model in emotionally focused couple therapy: a psychotherapy process study of in-session*

client performances and therapist behaviours. (Doctoral dissertation).
University of Ottawa. Canada.

Zuccarini, D.; Johnson, S. M.; Dalglish, T. L. and Makinen, J. A. (2013).
Forgiveness and reconciliation in emotionally focused therapy for
couples: the client change process and therapist interventions. *Journal
of Marital and Family Therapy*, 39(2), 148-162.

EKLER

Ek A. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 07.03.2023-269

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	02/03/2023	Karar Sayısı	22/05
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahmeddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO – Müdür - Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI / Eğitim Fakültesi - Üye

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ / Eğitim Fakültesi – Dekan - Üye
Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi - Üye
Doç. Dr. Eyup Sabri KALA / Hukuk Müşaviri - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 02.03.2023 tarihinde saat 10:00'da toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2023-22/05 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Nur AYDIN'ın “Bağlanma Yaralanmaları ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkide Suçu Affetmenin Aracı Rolü” isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin etik yönden uygunluğuna, Toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahmeddin BAŞAR
Başkan

e-imzalıdır

Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Sefa SAYGILI
Üye

Katılmadı

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU
Üye

Ek B. Katılımcı Bilgilendirme ve Onam Formu

Katılımcı Bilgilendirme ve Onam Formu

Lütfen bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce aşağıdaki bilgileri dikkatlice okuyunuz. Eğer araştırmanın herhangi bir aşamasında araştırma ile ilgili bir sorunuz olursa, araştırmacıya sormaktan çekinmeyiniz.

Sizi Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL danışmanlığında Nur AYDIN tarafından yürütülen “Bağlanma Yaralanmaları ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkide Evlilikte Suçu Affetmenin Aracı Rolü” başlıklı tez araştırmasına davet ediyoruz.

Bu araştırmanın amacı, evli bireylerin bağlanma yaralanmalarının evlilik doyumunu yordamasında evlilikte suçu affetmenin aracı rolünün incelenmesidir. Araştırmada sizden tahminen 15 dakika kadar süre ayırmanız istenmektedir. Araştırma, kişisel bilgi formu ve üç ölçekten ibarettir. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle vermenizdir.

Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir.

Araştırmacı: Nur AYDIN

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı

Araştırma Onayı:

Söz konusu araştırmanın amacını ve bilgilerimin gizli tutulacağını anladım. Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

İmza:

Ek C. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcılar,

Bu anket formu, sizin bazı kişisel özelliklerinizi öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır.

Lütfen, her bir soruyu dikkatlice okuyunuz ve cevaplandırınız.

1) Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2) Yaşınız:

3) Ekonomik Durumunuz: () Düşük () Orta () Yüksek

4) Eğitim Durumunuz: () İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans/Lisans () Lisansüstü

5) Kendi Anne ve Babanız: () Birlikte Yaşadılar () Ayrıldı/Boşandı

6) Evlenme Biçiminiz: () Romantik İlişki () Görücü Usulü

7) Evlilik Süreniz: () 0-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl () 16 Yıl ve Üzeri

8) Çocuk Sahibi Olma Durumunuz:

() Çocuğum Yok

() 1 Çocuk

() 2 Çocuk

() 3 ve Üzeri Çocuk

Ek D. Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği

Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği

Yönerge: Aşağıda sizin için uygun olan şekilde işaretlemeniz gereken ifadeler yer almaktadır. Lütfen sizin için uygun olan şekilde yanıtlayınız. Lütfen boş bırakmayınız. Lütfen aşağıda yer alan ifadeleri, evliliğinizi olumsuz yönde etkileyen ve yukarıda belirtmiş olduğunuz olayı düşünerek yanıtlayınız. Her bir ifadeye sizin için uygun olup olmadığını düşünerek, katılıp katılmama durumunuzu 1 – 5 arasında değerlendiriniz.

- 1 – Tamamen Katılmıyorum
- 2 – Katılmıyorum
- 3 – Kısmen Katılıyorum
- 4 – Katılıyorum
- 5 – Tamamen Katılıyorum

“Evlendiğiniz günden itibaren, evliliğinizi olumsuz yönde etkilediğini düşündüğünüz kritik olumsuz bir olay, bir durum, yaşantınız oldu mu? (Düşük yapma, kronik/hayati bir hastalık, bir yakının kaybı, iş değişikliği, yaşanılan yer değişikliği/taşınma gibi.) Oldu ise bu nedir?”

Katılımcı Cevabı:

	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Bu olaydan sonra görünür bir neden yokken ağlama krizleri yaşıyorum.	1	2	3	4	5
2. Bu olaydan sonra eşimle daha az vakit geçiriyorum	1	2	3	4	5
3. Bu olaydan sonra, eşimin bana değer vermediğini düşünüyorum	1	2	3	4	5

Ek E. Evlilik Yaşamı Ölçeği

Evlilik Yaşamı Ölçeği

Aşağıda evlilik yaşamına ilişkin 10 cümle bulunmaktadır. Bu cümlelerden her birinin altında da "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" seçenekleri yer almaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyunuz ve sizin evlilik yaşamınıza uyan seçeneği çarpı (X) koyarak işaretleyiniz.

- 1 – Kesinlikle Katılmıyorum
- 2 – Katılmıyorum
- 3 – Kısmen Katılıyorum
- 4 – Katılıyorum
- 5 – Kesinlikle Katılıyorum

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.	1	2	3	4	5
2. Evliliğimizdeki engellerin aşılamaz olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3. Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.	1	2	3	4	5

Ek F. Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği

Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği

Aşağıda belirtilen ifadelerin her biri suça karşılık olarak kesinlikle yaşayabileceğiniz olası duygu, düşünce ve davranışları tanımlamaktadır. Lütfen, aşağıdaki derecelendirme ölçeğini kullanarak her ifadeye ne ölçüde katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

- 1 – Kesinlikle Katılmıyorum
- 2 – Katılmıyorum
- 3 – Biraz Katılmıyorum
- 4 – Biraz Katılıyorum
- 5 – Katılıyorum
- 6 – Kesinlikle Katılıyorum

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Davranışlarından dolayı eşimle konuşmakta daha az istekliyim.	1	2	3	4	5	6
2. Beni incitmesine rağmen ilişkimizi yürütebilmemiz için yaşananları tamamen bir kenara bıraktım.	1	2	3	4	5	6
3. Davranışlarından dolayı eşime daha kolay kızabiliyorum.	1	2	3	4	5	6

Ek G. Bağlanma Yaralanmaları Ölçek İzni

Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği Kullanım İzni Gelen Kutusu

Nur Aydın

Alın: sare.terzi

16 Eyl 2022 Cum 13:44

☆ 😊 ↩ ⋮

Değerli Sare Hocam,

Ben Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programı tebli yüksek lisans öğrencisi Nur AYDIN. Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl danışmanlığında yürüteceğim tez çalışmam kapsamında izniniz dahilinde "Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmaları" ölçeğinizi kullanmak istiyorum. İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Nur AYDIN.

Sare Terzi

Alın: ben

16 Eyl 2022 Cum 18:09

☆ 😊 ↩ ⋮

Merhabalar,

Tez çalışmanızda kullanmak istediğiniz ölçme aracı benim yüksek lisans tez çalışmam kapsamında geliştirilmiştir. Daha sonra yapılan çalışmalar neticesinde ölçeğin psikometrik özelliklerinin uygun olmadığı görüldüğü doktora tez çalışmam revize edilmiştir. Ölçeğin revize edilmiş son hali Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği'dir. Ekte Evlilikte Bağlanma Yaralanması Ölçeği maddeleri ve puanlama bilgilerini içeren dosyası ve ölçeğe ilişkin atıfta bulunabileceğiniz makaleyi gönderiyorum. İyi çalışmalar diliyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Sare TERZİ İLHAN
Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD

Kimden: "Nur Aydın" <

Kime: "Sare Terzi" <

Gönderilenler: 16 Eylül Cuma 2022 13:44:40

Konu: Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği Kullanım İzni

YASAL UYARI: Bu elektronik posta ve ekleri sadece adreste belirtilen kişi veya kuruluşun kullanımı için gönderilmektedir. Kişisel veri içerebilir. Amasya Üniversitesi virüs filtreleme uygulaması fakat e-postanın virüs içermediğini garanti ya da temin etmez. Kişisel verilerin izinsiz kullanımı ve kişisel verilere yetkisiz erişim yasaktır. Lütfen KVKK kurallarına uyunuz. Warning: This e-mail and its attachments are sent only for the use of the person or organization specified in the address. It may contain personal data. Amasya University applies virus filtering, but does not guarantee or ensure that the e-mail is virus-free. Unauthorized use of personal data and unauthorized access to personal data is prohibited. Please comply with PDPA (Personal Data Protection Authority) rules

2 ek • Gmail tarafından tarandı

Ek H. Evlilik Yaşamı Ölçeği İzni

Evlilik Yaşamı Ölçeği Kullanım İzni

Gelen Kutusu x

Nur Aydın

Alıcı: esin

Değerli Esin Hocam,

Ben Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programı tezli yüksek lisans öğrencisi Nur AYDIN. Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl danışmanlığında yürüteceğim tez çalışmam kapsamında izniniz dahilinde Evlilik Yaşamı Ölçeğinizi kullanmak istiyorum. İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Nur AYDIN.

16 Eyl 2022 Cum 10:17

esin

Alıcı: ben

Nur Aydın,

Tez çalışmanızda Evlilik Yaşamı Ölçeği'ni kullanmanızı uygun gördüğümü belirtir, başarılar dilerim.

Prof. Dr. Esin Tezer (E)

Galaxy cihazımdan gönderildi

----- Orijinal mesaj -----

Kimden: Nur Aydın

Tarih: 16.09.2022 10:17 (GMT+03:00)

Alıcı:

Konu: Evlilik Yaşamı Ölçeği Kullanım İzni

16 Eyl 2022 Cum 15:09

2 ek - Gmail tarafından tarandı

Ek I. Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği İzni

Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği Kullanım İzni Gelen Kutusu x

Nur Aydın

Alınan: ahmet.akin

2 Kas 2022 Çar 08:51

Değerli Ahmet Hocam,

Ben Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi rehberlik ve psikolojik danışmanlık programı tezli yüksek lisans öğrencisi Nur AYDIN. Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl danışmanlığında yürüteceğim tez çalışmam kapsamında izniniz dahilinde "Evlilikte Suçu Affetme" (Turkish version of the marital offence specific forgiveness) ölçeğinizi kullanmak istiyorum. İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Nur AYDIN.

AHMET AKIN

Alınan: ben

4 Kas 2022 Cum 16:30

Kullanabildiniz iyi çalışmalar

Gönderen: Nur Aydın

Gönderildi: 2 Kasım 2022 Çarşamba 08:51:31

Kime: AHMET AKIN

Konu: Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği Kullanım İzni

E-Posta ile ŞİFRE, TC KİMLİK NUMARASI ve benzeri bilgilerinizi ASLA PAYLAŞMAYINIZ. Kaynağından emin olmadığınız e-postalarda bulunan bağlantılara ASLA TIKLAMAYINIZ. İMÜ 2828

...

[İleti kısaltıldı] [Tüm iletiyi görüntüle](#)

Bir ek • Gmail tarafından tarandı

